A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1926. ÁPRILIS 8-ÁN, 1926. JULIUS 6-ÁN ÉS 1926. NOVEMBER 18-ÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSEINEK

JEGYZŐKÖNYVE

ÖSSZEÁLLITOTTÁK

FOGARASSY BÁLINT

ÉS

ARDAI ALADÁR

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐK

A NAGYSZALONTAI REF. EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA.

TIPOGRAFIA WEISZ TINCA.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1926 ÁPRILIS 8-ÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

OSSZEÁLITOTTA

FOGARASSY BÁLINT

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REF. EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA.

TIPOGRAFIA W E I S Z TINCA.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1926. ÉVI ÁPRILIS HÓ 8. NAPJÁN TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes és Szabó Zoltán tábornok egyházmegyei gondnok elnöklése mellett:

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:	Világi részről:
Kassay Béla	Gróf Tisza Kálmán
Fogarassy Bálint	Dr. Hadházy Kálmán
Bottyán Pál	Mészáros Dániel
Bugyi János	Szántai Lajos
	Dr. Sarkadi Dániel

II. Ügyészek:

Dr. Hadházy Kálmán, Dr. Kapéry Béla.

III. Jegyzők:

Fogarassy Bálint, Balogh Mátyás lelkészi, Dr. Hadházi Kálmán és Rovács István világi részről.

IV. Tanügyi bizottságból:

Böszörményi Lajos elnök, Bottyán Pál előadó, Kassay Béla, Fogarassy Bálint, Bugyi János, Bokor Sándor, Arday Aladár, Szűcs Antal, Balogh Mátyás, Kun Zoltán.

V. Számvevőszéktől:

Rácz Gyula elnök, Arday Aladár előadó, Kassay Béla, Bottyán Pál.

VI. Lelkészek :

Arday Aladár gyantai, Balogh Mátyás nagyzeréndi, Bokor Sándor belényesi, Boros Gábor árpádi, Bottyán Pál erdőhegyi, Böszörményi Lajos nagyszalontai, Bugyi János erdőgyaraki, Dohy Árpád nagyszalontai, Fogarassy Bálint ágyai, Igyártó Sándor bélzeréndi, Kassay Béla tenkei, Kun Zoltán pankotai, Nagy Dániel feketetóti, Nagy Zoltán gyoroki, Nánássy Dániel szentleányfalvai, Somogyi Endre belényesujlaki helyettes, Szabó József borossebesi, Szakács Dénes köröstárkányi, Szathmáry István remetei, Szűcs Antal mezőbajji, Unghváry Gyula tamáshidai, Juhász András várasfenesi, Vass Jenő vadászi lelkészek.

VII. Tanitóképviselők :

Seres László, Mikó Pál.

VIII Egyházak világi képviselői :

Árpádról Tárnok János presbiter, Borosjenőről Dr Balogh Ernő főgondnok, Erdőgyarakról B. Kis Imre presbiter; Mezőbajjról Türkösi Antal egyházgondnok, Nagyszalontáról Fráter Emil és Bagossy Ferencz presbiterek, Tenkéről K. Orbán István egyházgondnok, Vadászról Vágó Mihály egyházgondnok.

1. szám. A nagyszalontai református egyházmegye 1926. évi tavaszi közgyülését Nagyszalontán a központi iskola nagytermében tartotta meg. A szép számmal egybegyült tagok mindenelőtt a gondviselő Istent, a szerető mennyei édes Atyát keresték. Mintha előre megérezték volna a mindjárt bekövetkező történelmi jelentőségü pillanatokat, mintha előre megsejtették volna, hogy az isteni segedelemre, ha valaha, ma, a válság idején van a legnagyobb szükség önkéntelenül felzendült az ajkakról a megható mózesi ének : **Te benned biztunk eleitől fogva Uram, Téged tartottunk hajlékunknak minden időben. Bizhatunk is Te benned, mert Te erős Isten voltál már akkor is, a mikor még sem ég sem föld nem létezett és Te megmaradsz akkor is, mikor már porrá lesz minden, a mi porból lett ; elmulnak mindazok, akik e földön éltek, munkálkodtak és megfáradva nyugalomra tértek.** A lelkeket valóban megindító gyönyörü szép éneklés után Böszörményi Lajos esperes ajkáról hangzott el a segedelemkérő s egyuttal megáldó imádság. Mintha Mózes,

a nagy népvezér szólott volna Áronnal együtt a néphez: Áldjon meg Tégedet az Ur, és őrizzen meg Tégedet. Világositsa meg az Ur az Ő orczáját Terajtad és könyörüljön Terajtad. Forditsa az Ur az Ő orczáját Tereád és adjon békességet Neked! (IV. Móz. VI 24-26.) Ezután megindulással hallgatta a gyülekezet Esperes megnyitó s egyuttal bucsubeszédét, melyben üdvözli a közgyülés alkotó tagjait, első sorban is Szabó Zoltán egyházmegyei gondnokot, Őméltósága mult őszi közgyülésünkön Nagyzerénden nem jelenhetett meg, sulyos betegség tartotta távol. Nagy örömére szolgál szivének, hogy a jóságos Isten meggyógyitotta s ma már friss erőben, egészségben láthatjuk közgyűlésünkön s készséges munkakedvvel intézheti ügyeinket az elnöki székből. Ezután bejelenti, hogy előhaladott kora miatt elérkezettnek látja az időt, hogy visszavonuljon az esperességtől. Tizenegy évig viselte e tisztet a legsulyosabb évtizedben, melyet a második gyászévtizednek nevezhetünk. Mikor hivatalát elfoglalta, pár év hijján abban a korban volt, mint elődje, Balog Ambrus, aki lemondása okául hajlott korát emlitette. De engedett az iránta egyhangulag megnyilvánult közbizalomnak s hajlott kora daczára is elfogadta az esperesi állást s viselve tisztességét, hordozva terhét mindmáig. Minden erejével azon volt, hogy egyházmegyénk területén mindenek ékesen és szép renddel folyjanak. Mikor a vihar ellenállhatatlan erejével két darabra szakitá egyházmegyénket, akkor sem mozdult a kormányrudtól, törekedett megmenteni, ami még megmenthető volt. Ha szükség volt rá, szigorral lépett fel, de inkább kivánt szeretettel eljárni a vétkezővel szemben. Azon hittel távozik, hogy senkinek sincs oka keserüséggel gondolni reá. Most már visszavonul a szélesebbkörü munkától s lemond a sok és nagy gonddal járó esperesi hivatalról. Ugyanezért kéri a Nagytiszteletü Egyházmegyei közgyülést, hogy lemondását, mely visszavonhatatlan, fogadja el és az uj esperesre a szavazást rendelje el, a szavazatok beadásának határidejéül folyó évi május hó 30 napját tüzze ki s ha ujabb szavazás válnék szükségessé, a második határidő folyó évi junius hó 30 napja lenne. Hogy az esperesi hivatal vezetésében fennakadás elő ne forduljon, folyó évi julius hó 1. napjáig még vállalja az ügyvitelt. Midőn még hálás köszönetét fejezi ki Egyházmegyei Gondnok Őméltóságának, a tanácsbirói és jegyzői karnak, lelkész és tanitótársainak, általában mindenkinek, akivel hivatali állása összehozta, szives önzetlen támogatásáért

a nagyszalontai református egyházmegye 1926 évi április 8. napjára összehivott közgyülést elnöktársa nevében is megnyitottnak nyilvánitja.

2. szám. Esperes megnyitó beszédével és lemondásával kapcsolatban Szabó Zoltán tábornok, egyházmegyei gondnok kér szót. Előadja, hogy esperes neki, mint elnöktársának, hivataláról való lemondását ezelőtt már hetekkel bejelentette. Minthogy ugy van meggyőződve, hogy egyházmegyénknek Böszörményi Lajosra, a tapasztalt és minden dolgát nagy megfontolással teljesitő vezérférfiura, ebben a válságos és bonyodalmas helyzeteket teremtett esztendőben még mindig nagy szüksége van, azon kéréssel fordult espereshez, hogy legalább 1-2 évig még tartsa meg az esperesi tisztséget. Kifejtette előtte mindazon okokat, melyek nélkülözhetetlenné teszik őt. Azonban minden törekvése, hogy maradásra bi.ja őt, sikertelen maradt. Esperes elörehaladott korára hivatkozással lemondó szándékát minden kisérlet alkalmával változhatatlanul fenntartotta és csak annyit igért meg, hogy folyó évi julius hó 1. napjáig még végzi az esperesi tenniv alókat. Ily körülmények között inditványozza, hogy nyugodjunk bele a megváltozhatatlanba. A további marasztgatással ne okozzunk fájdalmat annak a férfiunak, aki a legnehezebb évek alatt életének legjobb energiáját áldozta érettünk, aki hősies kitartással dolgozott megmentésünkért, aki, mikor a csüggedés már-már erőt vett rajtunk, s a kétség hullámai között süjjedeztünk, példájával és buzditó szózataival, telemelt bennünket, megerősitette hitünket és képesekké tett bennünket a további küzdelemre, aki akkor sem ingott meg, mikor egyházmegyénk darabokra zuzott élethajója már-már a habok martaléka lett, hanem nagy bátorsággal megragadta annak a hajóroncsnak kormányát, melyben mi valánk s nagy küzdelemmel, de biztos kézzel elkerülte a megsemmisitő szirteket. Hajónk a révparthoz ért, életünk megmentve, legyen hála és dicsőség Istennek érette ! A kormányos teljesitette kötelességét, most már visszavonulni kiván : ne tagadjuk meg tőle a pihenést, hátralevő életének csendességét. Fogadjuk el lemondását s lépjünk a választás terére.

Egyházmegyénk közgyülése meginduló érzésekkel hallgatta végig esperes megyitó beszédébe foglalt s lemondását beje lentő nyilatkozatát, ugy szintén egyházmegyei gondnok Őméltóságának esperes lemondására vonatkozó előterjesztését s miután az adott körülmények között egyebet nem tehet, mint meghajolni a felhozott döntő okok előtt s megnyugodni a változhatatlanban, Böszörményi Lajos esperes lemondását fájó szivvel elfogadja, a legnehezebb évtizedben kifejtett eredményes, sőt életmentő müködéséért, hálás kö-

szönettel adóz s elévülhetetlen érdemeit jegyzőkönyvében megörökiti.

3. szám. Böszörményi Lajos esperes lemondásának kapcsán Bottyán Pál a maga és Kassay Béla nevében bejelenti, hogy a tanácsbiróságról lemondanak. Fogarassy Bálint, a ki a lelkészi főjegyzőségről irásban már előzőleg beadta lemondását, most kijelenti, hogy a tanácsbiróságról is lemond, ugyanezt teszi Balogh Mátyás lelkészi aljegyző is. Minthogy Bugyi János és Csécsi Imre irásban nyujtották be lemondásukat a tanácsbiróságról s minthogy igy jár el előreláthatólag a betegsége miatt meg nem jelenhetett Bagdi János tanácsbiró is, elnök megállapitja, hogy lelkészi részről az egyházmegye egész tisztikara lemondott.

Egyházmegyénk közgyülése Csécsi Imre, Bagdi János (ha hozzájárul), Kassay Béla, Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, Bugyi János lelkészi tanácsbirák, valamint Fogarassy Bálint lelkészi főjegyző és Balogh Mátyás lelkészi aljegyző lemondását, minthogy ezek a 10 (tiz) éves tisztujitás érdekében történtek, elfogadja azzal, hogy a lemondott tisztviselők az állásukkal járó tennivalókat az uj tisztikar beállitásáig ellátni ne terheltessenek.

4. szám. Böszörményi Lajos esperes és Szabó Zoltán tábornok, egyházmegyei gondnok inditványához képest

egyházmegyénk közgyülése elrendeli a szavazást az egyházmegye lelkészi tisztikarára. Külön szavazó lapon kell szavazni az esperesre, másikon 6 (hat) lelkészi tanácsbiróra, harmadikon 1 (egy) leikészi fő és aljegyzőre, A választás 10 (tiz) évre történik. A szavazatokat folyó évi május hó 30 ig, ha az első szavazás a választást el nem dönti, másodszor folyó évi junius hó 30-ig kell beküldeni az esperesi hivatalhoz. A szavazatok felbontásával esperes elnöklése mellett a Nagyszalontán lakó egyházmegyei tisztviselőket bizza meg s esperest külön is felkéri közgyülésünk, hogy az uj esperes hivatalba lépéséig ezen tiszt munkáját végezni szivesked jék.

5. szám. Az egyházak világi képviselőit megbizó leveleik alapján ugy, ahogy a

VIII. sz. alatt felsorolva vannak, igazolja egyházmegyénk közgyülése.

6. szám. Csécsi Imre és Dr. Miskolczy Jenő, tanácsbirák, Bodnár Lajos cserményi, Szűcs József t. gyarmati lelkészek jelentik, hogy betegség vagy más gátló ok miatt nem jöhettek el közgyülésünkre.

Sajnos tudomásul szolgál.

7. szám. Esperes bemutatja a mai közgyülés tárgysorozatát.

Egyházmegyénk közgyülése a bemutatott tárgysorozatot felolvasotnak tekinti s azt az időközben szükségessé vált pótlásokkal a tanácskozás sorrendjéül elfogadja.

8. szám. Tordai Ferencz kisnyégerfalvai, Kiss Juliánna mezőbajji tanitók közgyülésünkön megjelennek és az előtt a hivatali esküt leteszik.

Egyházmegyénk közgyülése Tordai Ferencz kisnyégerfalvai előkönyörgő kántortanitót, Kiss Juliánna mezőbajji tanitót a hivatali eskü letétele után állásában végleg megerősiti azzal, hogy mától fogva az Egyházmegyei, Tanitó és Segélyegyletnek is kötelezett tagjai. Működésükre Isten áldó kegyelmét kéri.

9. szám. Esperes következő jelentést terjeszti közgyülésünkhöz :

Nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés !

A mult év őszén Nagyzerénden tartott közgyülésünk után azon reménységgel oszlottunk szét, hogy mire ismét összegyülünk, akkorra már kerületünk el lesz ismerve, az egyházi és iskolai törvény meg lesz szavazva s ezek alapján egyházaink és iskoláink segélyezését megnyerendjük.

Kaptunk is többizben biztató igéreteket, de ezekből csak az iskolai törvény meghozatala teljesült be, de ennek sem örülhetünk, mert a törvény iskoláinkat magán intézeteknek minősitette, s a több reánk nézve siralmas rendelkezések közt kimondta azt is, hogy a magán iskolák fentartói alkalmazott tanitóinak legalább annyi fizetést tartoznak adni, mint amennyit az állam ad. Sajátságos hogy ezt azzal szokták indokolni, hogy a magyar törvény is igy rendelkezett, de azt nem akarják elismerni, hogy mindazon egyházakban, melyek szegénységüket igazolták, a magyar állam a tanitói fizetést

az állami tanitókéval egyenlő összegre egészitette ki.

Általában iskoláinkkal nagyon mostohán bánnak. A beiratásoknál a szülőket minden módon igyekeznek rávenni, hogy gyermekeiket az állami iskolába irják, a 7 évet még be nem töltött gyermekek szüleitől azt kivánják, hogy az iskolába felvételért születési és orvosi bizonyitvánnyal felszerelt kérvényt adjanak be. Szalontáról be is adta ezt 20 szüle s kérvényükre az első félév végén jött meg a válasz, hogy a miniszter a felvételt nem engedélyezi.

A Revizor követelte a nagyszalontai egyháztól, hogy felekezeti iskolájának V-ik és VI-ik osztályát egészen adja át az önálló gazdasági ismétlő iskolának, mivel az magasabb képzetséget ad, mint az elemi iskola s a törvény ezért igy intézkedik. Csak hosszas utánjárás és az egyházkerületi főjegyző ur segitsége által lehetett annyit kivinni, hogy a kért felsőbb osztály átadását egyelőre nem kivánják.

Jelentékeny sérelem az is, hogy bár a magánoktatási törvény 109-ik §-a öt évi időt enged a románul nem tudó tanitóknak a vizsga letételére, mégis a miniszter 6787-1926 számu rendeletével folyó évi április 7, 8 és 9-ik-én tartandó vizsgára kötelezi azon tanitókat, akik a mult évben tartott vizsgán elbuktak, vagy meg nem jelentek.

Az egyház beléletére vonatkozólag örömmel jelenthetem, hogy a háboru után tapasztalt elhidegülés, egyháziatlanság fokozatosan szünőfélben, a buzgóság növekedőben van. Az istenitiszteletek látogatottabbak, az egyházi szertartást kevesebben mellőzik, a sectáriusok száma seholsem növekedett az egyház iránt való áldozatkészség pedig oly nagymérvü volt, amilyenre még aligha volt példa egyházmegyénk százados történetében. A hadi célokra elvitt harangok pótlásáról mindenütt gondoskodni igyekeznek, a templomokat és egyházi épitéseket jókarban tartják, az urasztalának kenyérrel és borral ellátását a legtöbb egyházban buzgó hivek teljesitik, szegény gyermekeknek tankönyveket és ruhát adnak.

A borosjenői anyaegyház megalakulása ismét egy nagy lépéssel haladt előre. Ugyanis a lelkészlakul kiszemelt ház vételárának fedezésére méltóságos gróf Tisza Kálmán tanácsbiró ur százezer leit adományozott. Tudom, hogy a jócselekedetet önmagában hordja és találja fel jutalmát, tudom, hogy az adományozó ennél nagyobb jutalmat nem kiván. De mégis kérem, hogy méltóságos gróf Tisza Kálmán urnak eddig is többizben tapasztalt, most ismét megnyilvánult nagymérvü áldozatkészségéért egyházmegyei közgyülésünk hálás köszönetét nyilvánitsa.

Örömmel jelenthetem továbbá, hogy Illyés Péter körözstárkányi egyházgondnok a 130.000 leibe került uj harang beszerzési árába egymaga százezer leit adott. Ebből azt látom, hogy az a magyar fajszeretet, az a kálvinista hitbuzgóság, mely körözstárkányi egyházunkat más felekezetek áradatától körülvéve századokon át fentartotta, most sem halt ki hiveink szivéből, ugyanezért kérem, hogy Illyés Péter gondnoknak, mint a kálvinista magyar faj egyik legkiválóbb képviselőjének egyházmegyénk közgyülése elismerését és köszönetét nyilvánitsa.

Jelentem, hogy az árpádi presbiterium eleget tett az egyházmegye rendelkezésének, és a tanitók földjének haszonbérértékét holdanként 500 lei helyett 400 leiben állapitotta meg. Csősz Lajos erdőgyaraki tanitó a dékáni latogatás jelentése szerint helyrehozta mult évi mulasztását és a beszéd és értelem gyakorlatok tanitásában kellő eredményt mutatott fel.

Anyakönyvi statisztikai adatok.

Az 1925 évben született 516 fi, 521 nő, összesen 1037 meghalt 414 fi, 409 nő összesen 823, szaporodás 102 fi, 112 nő összesen 214.

Házasságot kötött 226 tiszta. 53 vegyes, össz. 279 pár.

Szertartást mellőzték : keresztelésnél 8, eske ésnél 86, temetésnél 12 esetben. Megjegyzem, hogy az esketést mellőzők tulnyomólag özvegyek.

Lelkek száma : 53.495.

Adományok.

Perselypénz 87.009 lei, kegyes adományok 502.017 lei, Perselypénz most is legtöbb Gyorokon 16.000 lei.

Épületek javitására fordittatott 1.628.728 lei, uj épitkezésre 87.600 lei, az épületek mind a Foncieránál vannak biztositva 9.891.200 lei összegig, mely a tényleges értéknek körülbelől megfelel.

Iskolai statisztika.

Tankötelesek száma 6-16 évig 4.779 iskolába jár 4.588 iskolát elhagyta 191.

Megjegyzem, hogy a 6-7 éveseket a magánoktatási törvény nem tekinti tankötelesekneк.

Kiváló tiszteletem nyilvánitása mellett vagyok

Nagyszalontán 1926. március 26.

Böszörményi Lajos
esperes.

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését tudomásul veszi, azt egész terjedelmében jegyzőkönyvbe iktatja s inditványait határozati erőre emeli.

A legnagyobb csalódás keserü érzésével vesz tudomást egyházmegyénk közgyülése arról, hogy az államkormány több izben nyilvánitott biztató igéretei daczára sem tett semmi lépést egyházkerületünk elismerése tárgyában, hogy a vallásügyi törvényjavaslalot valahányszor átdolgozta, mindannyiszor több-több sérelmes intézkedésekkel bővitette, hogy a jogerőre emelt uj iskolai törvénnyel, ha minden szakaszának betartása kötelező lesz, hitvallásos iskoláink fenntartását lehetetlenné teszi. Miután ez az intézményeinket megsemmisitéssel fenyegető eljárás immár szinte elviselhetetlenné tette helyzetünket és miután időközben az államkormány is megváltozott, azon kéréssel fordul közgyülésünk a Főtiszteletü Egyházkerületi Közgyüléshez, hogy egy ujabb memorandumban sorolja fel egyházi és iskolai sérelmeinket foglaltassa össze az uj iskolai törvényben nagy számmal előforduló sérelmes rendelkezéseket, ezt a munkálatot terjessze fel az uj kormányhoz, a mely, miként az első megnyilatkozásai mutatják, az előző kormánynál remélhetőleg

konciliánsabb lesz s jogos kívánságaink teljesitése elől bizonyára nem fog ridegen elzárkózni.

A nagyszalontai egyházat felhivja, hogy az iskoláit ért támadásokat minden rendelkezésére álló törvényes eszközzel kivédeni elsőrendü kötelességének tekintse, hozza meg iskoláira a szükséges áldozatokat, mert csak ugy mentheti meg anyaszentegyházunknak és fajunknak a jövő nemzedéket, ha református iskoláinkban neveli fel fiait és leányait.

Nagy örömmel veszi tudomásul egyházmegyénk közgyülése, hogy egyházmegyénk területén a háboru után tapasztalt vallástalanság, az egyháztól való elhidegülés szünőfélben, a buzgóság pedig növekedőben van, hogy az istenitiszteletek látogatottabbak, az egyházi szertartásokat kevesebben mellőzik s hiveink a szektáriusuk tévelygéseit kezdik felismerni és nem csatlakoznak hozzájuk. Azért a nagyszerü áldozatkészségért pedig, amilyenre egyházmegyénk százados történetében aligha volt példa: hogy a hadiczélokra elvitt harangok pótlásáról mindenütt, még a filiákban (Szinte) is gondoskodni igyekeznek, a templomokat és egyházi épületeket jókarban tartani kötelességüknek ismerik, e czélra 1.628.728 Leit áldoztak, perselybe 87 009 Leit (Gyorok legtöbbet, 16.000 Leit), más kegyes czélokra 502.017 Leit adakoztak, az urasztalát kenyérrel és borral, a szegény iskolás gyermekeket tankönyvvel és ruhával ellátták, a legteljesebb elismerését és köszönetét fejezi ki egyes hiveink, presbiteriumaink és igaz hüséggel eljáró egyházközségeink előtt.

Kedves kötelességének ismeri egyházmegyénk közgyülése hálás köszönettel adózni Gróf Tisza Kálmán Őméltóságának, egyházmegyénk fennköltlelkü tanácsbirájának azon páratlan áldozatkészségéért, hogy a borosjenői missió egyház részére lelkészlakul kialkudott épület vételárának fedezésére 100.000 (százezer) Leit adományozni kegyeskedett. Mindnyájunk óhajtásának teszünk eleget és mindnyájunk legőszintébb érzését fejezzük ki akkor, amikor Őméltósága ezen követendő például szolgáló nemes tettét hálatelt szivvel emlegetjük és az utókor számára jegyzőkönyvünk lapjain dicsekedve meg örökitjük, megemlékezvén itt arról is, hogy milyen sok lelkész és tanitófiu s leány köszönheti Őméltósága pártfogásának és támogatásának a czélhoz jutás' és a megélhetést biztó-

Dr.

sitó életpályát. Ragaszkodó szeretetünkről mi mindnyájan azzal teszünk bizonyságot, hogy el nem fáradunk kérni a mindenható Istent : szeresse a jókedvü adakozót, enyhitse szerető szivének sokszoros fájdalmát, az ő személye és élete legyen kedves az Ur előtt, hogy tovább is boldogithassa nagyobb családját : faját és egyházát, és azt a kisebb családot, azt a drága lelket, akinek eljövendő boldosága hintsen derüt, fényt élte alkonyára !

Dr. Balogh Ernőnek, a borosjenői egyház gondnokának üdvözlő beszéde:

Méltóságos Gróf Ur !

A borosjenői egyház küldöttsége az egyházmegyei közgyülés plenuma előtt óhajtja kifejezni mély és igaz hálaját azon nagylelkü adományért, mely lehetővé teszi, hogy a borosjenői egyház uj lelkésze fedél alá, esetleg kongruához jusson. Az a 100.000 lei már magában is hatalmas összeg, mely fénylik, diszeleg önmagában is, de nem kicsinyelhető le annak erkölcsi ereje, buzditása, tanitása sem, melyet magából kisugároz. Akkor jött ez az adomány, mikor már azon a ponton voltunk, hogy egyházunk ismét fiók egyházzá sülyed vissza. Valami történet, valami tudat feletti varázs játszik velünk, ha meggondojuk, hogy a borosjenői végvárban 300 év előtt a Tiszák a szorongatott magyarok vitéz védelmezői s imé 300 év után ugyanazon család tagja siet egyházunk ugyanazon végvárának felmentésére. Igy kapcsolja össze ezen adomány a multat és jövendőt.

Hasonlitom ez adományt a rádiumhoz, mely ernyedhetetlenül ontja a légbe energiáját, fényét, szikráit, anélkül, hogy önmaga osztódna vagy csak egy szemernyit is veszitene anyagából. Ez az adomány is a messze jövőbe veti sugarát, energiáját s egy „éltető eszmévé finomul, mely fennmarad s nőttön nő tiszta fénye„. A hála szavait Burns Robertnek a nagy angol költőnek a „Dumfriesi önkéntesek„-hez intézett szavaival fejezem be, mely a mi viszonyainkra átalakitva ez :

„Magyar legyen hü a magyarhoz
Testvére önmagának,
Mert csak magyar kéz gyógyithatja meg
Sebét a magyarnak.“

Igen ! itt is magyar kéz hullatott irt magyar sebre, egy magyar főuré, aki itt él közöttünk, együtt éli át velünk a sulyos megpróbáltatások éveit. Legyen az ő nagy adománya kiáltó szó, tanitás. hogy remény, segitség csak önmagunkban van s ezek a zálogai jövendőnknek.

Isten áldását kérve egyházunk nagy adományozójára, fogadja gróf ur mégegyszer a borosjenői egyház soha el nem muló hálaját.

Elismerését és köszönetét fejezi ki egyházmegyénk közgyülése Illyés Péter köröstárkányi református egyházgondnoknak azon igaz hithüségre valló jótéteményéért, hogy a köröstárkányi uj harang költségeinek fedezésére, a vételárnak majdnem háromnegyedrészét, kerek 100.000 (százezer) Leit a sajátjából adományozott. Illyés Péter gondnoknak, a kálvinista magyar faj kiváló képviselőjének nevét dicsekedéssel emlegetjük és jótettét örömmel örökitjük meg egyházmegyei közgyülésünk jegyzőkönyvében. A minden áldások Istene áldja meg jó egészséggel, hosszu boldog élettel, tényjék az ő áldozatos tette az emberek előtt, hogy mások is látván az ő jócselekedeteit, hasonló áldozatokkal dicsőitsék a mennyei Atyát !

Bokor Sándor belényesi lelkészt felhivja egyházmegyénk közgyülése, hogy egyházmegyénk üdvözletét és ezen jegyzőkönyvi kivonatot többedmagával a helyszinén ünnepélyes keretek között, előremeghirdetett időben adja át Illyés Péter egyházgondnoknak.

Tudomásul veszi közgyülésünk, hogy az árpádi presbiterium eleget tett azon felsőbb rendelkezésnek, mely azt kivánta, hogy a tanitók földjének haszonbérértékét 500 Lei helyett 400 Leiben állapitsa meg.

Megnyugvásul szolgál, hogy Csősz Lajos erdőgyaraki tanitó az iskolalátogató jelentése szerint helyre hozta mult évi mulasztását s a beszéd és értelem gyakorlat tanitásában kellő eredményt mutatott fel.

Felhivja azon egyházak lelkészeit és presbiteriumait, ahol az egyházi, főképpen pedig az esketési szertartások mellőzését leküzdeni nem tudták, hogy ugy maguk, mint a vállalkozó buzgó egyháztagok utján személyesen igyekezzenek hatni az ifjakra és hajadonokra s még idejében törekedjenek kivenni őket a hitetlenség és egyháziatlanság lélekrontó terjesztőinek kezeiből.

10. szám. Az elnöki uton tett intézkedésekről a következő jelentés érkezett be :

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Egyházmegyénk 1925. október 29-én tartott közgyülése óta a következő fontosabb ügyeket intéztem el, melyeknek részint helybenhagyását, részint megerősitését kérem.

1.) 1925. november 6-án az aradi presbiterium választása és beterjesztett okmányai alapján Fekete István okleveles tanitót az önálló kántori és hitoktatói állásban megerösitettem.

2.) 1925 nov. 14-én Szeghalmi Sándor tanitóképzői pénztárnok értesitése folytán felhatalmaztam Kassay Béla egyh. megyei közigazgatási pénztárnokot, hogy a tanitónőképző intézet adósságából még fennálló 2887 Leit kifizethesse, mivel az érmelléki egyházmegye a fenntartóságról lemondott.

3.) 1925. nov. 21. A kisnyégerfalvai presbiterium választása és beterjesztett okmányai alapján Tordai Ferencz okleveles tanitót a kisnyégerfalvai előkönyörgő tanitói állásban megerősitettem s felhatalmaztam arra, hogy az iskolába járó növendékek tantervszerint tanitásán kivül a templomi istenitiszteleteket is végezhesse.

4.) 1926. febr. 12-én az egyh. megyei közgyülés jóváhagyásának reményében megerősitettem a belényesi presbiterium és egyházközségi közgyülés azon egyhangulag hozott határozatait, melyszerint az egyház földjéből 32 holdat a lelkész, 8 holdat a kántor tanitó használatába adnak át s megen-

gedtem. hogy a lelkész és kántortanitó használat joga telekkönyvileg biztosittassék.

Kiváló tiszteletem nyilvánitása mellett vagyok

Nagyszalontán 1926. márc. 26

Böszörményi Lajos
esperes.

Egyházmegyénk közgyülése Esperes jelentését az elnöki uton elintézett ügyekről általában tudomásul veszi s az abbanfoglalt intézkedéseket, mivel egyházi törvényeinkkel megegyeznek és a fentforgó körülmények azokat igazolják, helyben hagyja és megerősiti egyenként is a következőkben.

Ad 1, 3. Fekete Istvánt az aradi önálló kántor és hitoktatói, Tordai Ferenczet a kisnyégerfalvai előkönyörgő kántortanitói állásban a presbitérium választása és beterjesztett oklevele alapján végleg megerősiti azzal, hogy ha a hivatali esküt még le nem tette, annak letételére elkötelezi egyházmegyénk közgyülése. Véglegesitett tanitó a nagyszalontai református egyházmegyei tanitó és segélyegyletnek a mai naptól fogva jogos és kötelezett tagja.

Ad 4. Esperes azon intézkedését, mellyel felhatalmazta Kassay Béla egyházmegyei közigazgatási pénztárost a nagyváradi tanitónőképzőintézet adósságából még fennálló 1887 lei kifizetésre, jóváhagyja egyházmegyénk közgyülése.

Ad 4. Egyházmegyénk közgyülése jóváhagyja Esperes azon intézkedését, mely szerint megerősitette a belényesi református egyház presbitériumának és egyházközségi közgyülésnek névszerinti szavazással egyhangulag hozott határozatát arra vonatkozólag, hogy az egyház szántóföldjéből 32 holdat a lelkésznek, 8 holdat a kántortanitónak adnak át haszonélvezetre, jóvá hagyja Esperes arra adott engedélyét is, hogy a lelkész és kántortanitó használati joga telekkönyvileg biztositassék annyival is inkább, mert lelkész jelentése szerint ezek a földek régebben is a belhivatalnokok használatában voltak.

11. szám. Olvastatott a tanügyi bizottságnak az 1925—26-ik iskolai év első feléről szóló jelentése.

Egyházmegyénk közgyülése a jelentést tudomásul veszi s buzgó tanitóinknak és hitoktató lelkészeinknek önzetlen fáradozásaiért köszönetét fejezi ki. Örömmel jegyzőkönyvezi,

hogy Nagy Zoltán gyoroki lelkész növendékei a bibliában nagy jártaságot tanusitatnak s az összes tanult énekeket két hangra énekelik.

Ugyancsak elismerés illeti meg az énektanitás terén Kilin Sándor teketegyarmati, Muzsnai Albert nagyzeréndi, Nagy Sándor vadászi, Jordánné köröstárkányi, Tordai Ferencz kisnyégerfalvai tanitókat, valamint az erdőhegyi lelkészt is.

Ezuttal figyelmébe ajánlja egyházmegyénk közgyülése a presbitériumoknak, hogy az iskolai vizsgálatokon jelen lenni tartsák kedves kötelességöknek.

A borosjenői felügyelő lelkészt felhivja, hogy abban az esetben, ha betegség, vagy más körülmény akadályozza az énektanitás végzésében, igyekezzék valami módozatot találni arra nézve, hogy a növendékek énektanitása hiányt ne szenvedjen.

Helyeslőleg veszi tudomasul egyházmegyénk közgyülése, hogy Nagy Sándor árpádi tanitót, kinek iskolája a kivánt mértéken aluli volt, a látogatást végző tanügyi bizottság köteleségének fokozottabb teljesitésére szigoruan felhivta. Mivel azonban állásáról lemondott további intézkedés szükségessége vele szemben fenn nem forog.

A feketetóti hitoktató lelkészt utasitja egyházmegyénk közgyülése, hogy lelkész maga keresse fel sz államiiskola helységében a növendékeket s a vallás órákat tartsa meg a rendes időben.

A tenkei presbitériumnak meghagyja, hogy az ismétlőiskolát állitsák fel s a növendékek oktatásáért a tanitókat fizesse s e célra az egyház költségvetésében gondoskodjék megfelelő fedezetről.

Általában, ugy a tanitó uraknak, mint a vallástanitó lelkészeknek figyelmébe ajánlja egyházmegyénk közgyülése, hogy a tanrendben felvett összes imádságokat igyekezzenek begyakorolni a növendékekkel.

Az approbált tankönyvek hiányait vegyék tanitóink kimutatásba s a tanügyi bizottsághoz terjesszék be észrevételeiket, majd az a főtiszt. Egyházkerület figyelmét felhivja azok orvoslására.

Erdei Sándor ágyai tanitót komolyan figyelmezteti egyházmegyénk közgyülése, hogy, a mennyiben iskolája az esperesi látogatás alkalmával szintén meg nem felelő lenne,

abban az esetben felhatalmazza nagyt. esperes urat, hogy felfügesztése s a fegyelmi vizsgálat megindítása iránt tegye meg az intézkedést.

Erdélyi Gyula tárkányi tanitónak meghagyja, hogy két év alatt végeztesse el kellő sikerrel növendékeivel az első és második osztályt, mert ellenkező esetben kénytelen lesz vele szemben is hanyagságáért a törvény szigorával eljárni.

Varga László belényesi tanitót utasitja egyházmegyénk közgyülése, hogy általában a tanitásra, különösen pedig az olvasásra forditson iskolájában nagyobb gondot.

A tanügyi bizottság javaslata folytán, elhatározza azt is egyházmegyénk közgyülése, hogy azokat a kérdőpontokat melyek eddig használatba voltak ujból kinyomatja s az iskolalátogatások alkalmával a jövő évtől kezdve a körlátogatók által kitölteti, hogy a tanügyi előadó egységes kimutatást tudjon összeállitani iskoláink félévi állapotáról.

12 szám. *a.*) Számvevőszéki jelentések alapján rendben találta és jóváhagyásra ajánlja számvevőszékünk az anti, aradi, árpádi, ágyai, belényesi, belényesujlaki, bélzerindi, borosjenői, borossebesi, cserméi, erdőgyaraki, erdőhegyi, feketegyarmati, feketetóti közpénztári : gyantai, gyoroki, kisházai, köröstárkányi, magyarcsékei, magyarremetei, mezőbaji, nagyszalontai, nagyzeréndi, pankotai, simonyifalvai, szapáriligeti, szentleányfalvai, szintei, tenkei, tenkeszéplaki, vadászi, és várasfenesi egyházak 1925 évi közpénztári, alapitványi termény és takarékmagtári számadásait.

Egyházmegyei közgyülésünk az emlitett 32 egyház közpénztári, alapitványi, termény és takarékmagtári számadásait jóváhagyja s a gondnokok részére az 1925-ik évről a szokott fentartások mellett a felmentvényt megadja.

b.) Rendbentalálta és jóváhagyásra ajánlja számvevőszékünk a magyarcsékei egyház 1924 évi közpénztári számadását. Az alapokról lelkész azt jelentette, hogy azok az elmult esztendők gyakori lelkészváltozásai során elvesztek. Gondnok állitólag az alapitványi pénzeket soha nem kezelte, azokról lelkészek adhatnának számot, elsősorban Danka József, jelenleg fugyii lelkész, aki 1923-ról még meglévő alapokról számolt. Esperesi hivatal kért is már közvetlen uton Dankától felvilágositó jelentést, de a felszólitásra nem is válaszolt. Az elveszett alapitványi tőkék ügyében ezek után számvevőszék azt javasolja, hogy Danka József volt csékei, jelenleg fugyii

lelkész ismételten szólittassék fel, az esperesi hivatal által, még pedig ezuttal nem közvetlenül, hanem esperesi hivatala utján és fegyelmi eljárás inditásának terhe mellett köteleztessék, hogy a magyarcsékei elveszett alapitványi tőkék ügyében felvilágositó, illetve igazoló jelentést tegyen julius hó 1-ig esperesi hivatalunk utján a számvevőszék elnökéhez.

Egyházmegyei közgyülésünk a magyarcsékei egyház 1924 évi rendbentalált közpénztári számadását jóváhagyja s a gondnoknak a szokásos fentartások mellett a felmentést megadja. Az elveszett alapitványi tőkék ügyében számvevőszék javaslatát elfogadja s felhivja az esperesi hivatalt, hogy közvetlen esperesi hivatala utján fegyelmi eljárás kilátásba helyezése mellett nyomatékosan szólitsa fel Danka József fugyii lelkészt, hogy az elveszett alapitványi tőkék ügyében f. év. julius hó 1-ig esperesi hivatalunk utján számvevőszékünk elnökéhez küldjön felvilágositó és igazoló jelentést.

c.) A feketetóti egyház nem küldte be 1925 évi takarékmagtári számadását, lelkész a késedelmet azzal indokolja, hogy a magtári terménytőke még nem adatott ki egészben kamatozásra. Tekintettel, hogy a kiadatlan magtárkészlet a számadás készités akadályául nem szolgálhat: számvevőszék javasolja, hogy e. m. közgyülésünk kötelezze el a feketetóti presbitériumot a magtári számadás haladéktalan elkészitésére, melyet lelkész közvetlenül küldjön a számvevőszék elnökéhez.

Egyházmegyei közgyülésünk a számvevőszék javaslatát elfogadja s utasitja a feketetóti egyház presbitériumát, hogy az 1925 évi magtári számadást haladéktalanul készitse el átvizsgálás végett lelkésze utján legkésőbb 1926 julius 1-ig küldje be a számvevőszék elnökéhez.

d.) Rendbentalálta és feltételes jóváhagyásra ajánlja számvevőszékünk a tamásdai egyház 1925 évi közpénztári és alapitványi számadását azzal, hogy kötelezze el e. m. közgyülés az egyház presbitériumát igazoló jelentésre, melyet lelkésze utján küldjön közvetlenül a számvevőszék elnökéhez, melyben indokolja, hogy 1.) miért nem egyezik a pénztári napló 77 sz. kiadási összege a megfelelő nyugta összegével; 2.) miért nem jövedelmezett az elmult évben minden alap.

Egyházmegyei közgyülésünk a tamásdai egyház közpénztári és alapitványi számadásainak jóváhagyását függőben tartja az őszi e. m. közgyülésig s utasitja a presbitériumot a számvevőszék által kivánt igazoló jelentés tételre,

melyet lelkésze utján f. évi julius 1-ig küldjön közvetlen a számvevőszék elnökéhez.

e.) Számszerüleg hibás és kellően nem okmányolt számadást küldött a kisnyégerfalvai egyház. Számvevőszék javasolja, hogy nevezett egyháznak tüzessék ujabb terminus a számszerüleg helyes és okmányokkal hiánytalanul felszerelt számadás készitésére.

Egyházmegyei közgyülés a számvevőszék javaslatát elfogadja s utasitja nevezett egyház presbitériumát, hogy az egyház pontos és okmányolt 1925 évi számadását készitse el s lelkésze utján legkésőbb f. év. julius 1-ig küldje be felülvizsgálatra a számvevőszék elnökéhez.

f.) Nem küldték be 1925 évi számadásaikat a belényessonkolyosi, körösjánosfalvai (1924 évről is) és világosi egyházak.

Egyházmegyei közgyülés utasitja fenti 3 egyház presbitériumát, hogy szükséges mellékletekkel felszerelt közpénztári és alapitványi számadásaikat készitsék el s f. év julius 1-ig küldjék be felülvizsgálatra a számvevőszék elnökéhez, ennek megtörténtét az esperesi hivatalnak jelentsék s a késedelem okát igazolják.

g.) Rendben találtatott az e. m. közpéntárnak Kassay Béla pénztárnok által készitett számadása, melyet számvevőszékünk elfogadásra ajánl az e. m. közgyülésnek.

1. A közigazgatási pénztár állaga	67 — Lei
2. A közalapi pénztár állaga	20,200 — Lei
3. A parochiális könyvtá dij állaga	1,400 — Lei
Összesen	21,667 — Lei
Hátralék a közigazgatási pénztárnál	500 — Lei

Egyházmegyei közgyülésünk e rendbentalált számadást elfogadja s Kassay Béla egyházmegyei pénztárnoknak a szokott fentartások mellett az 1925 évről a felmentést megadja.

Rendben találtatott az e. m. gyámintézeti pénztárnak Kassay Béla pénztáros által készitett 1925 évi számadása, melyet számvevőszékünk elfogadásra ajánl az e. m. közgyülésnek.

A gyámintézet összes vagyona	82947 — Lei
Ebből kölcsönben fekszik	30277 — Lei
Takarékpénztári betét	52670 — Lei

Egyházmegyei közgyülésünk e rendbentalált számadást elfogadja s Kassay Béla gyámintézeti pénztárnoknak a szokott fenttartások mellett a felmentést az 1925 évről megadja.

h.) Rendben találtatott a továbbitott pénzek pénztárának Kassay Béla által készitett 1925 évi számadása, melyet számvevőszék elfogadásra ajánl az e. m. közgyülésnek.

E pénztár összes bevétele . . . . . 727,617 Lei 20 bani
E pénztár összes kiadása . . . . . 727,617 Lei 20 bani

E pénztár összes maradványa . . . . . — — —

Egyházmegyei közgyülésünk e rendbentalált számadást is elfogadja s Kassay Béla pénztárnokna'c a szokott fenntartások mellett az 1925 évről a felmentést megadja.

i.) A feketegyarmati egyház presbitériuma eleget tett az őszi e. m. közgyülés határozatának. Lelkésze utján kielégitő igazoló jelentést küldött a nagy magtári veszteségek ügyében a számvevőszék elnökéhez. Kiemeli, hogy a magtár hivatását a multban gyönyörüen teljesitette. Jövedelméből nagy költséggel templomot renováltatott, parochiát épittetett és uj magtárt a parochiára. Nagynak tetsző veszteségei nem tőkeveszteségek, hanem részben a háboru miatt behajthatatlanná vált kamatfelszaporodások. Ezek kerültek most egyszerre leirás alá. Számvevőszék az igazoló jelentést elfogadásra s következésképp az 1923 évi takarék magtári számadást jóváhagyásra ajánlja.

Egyházmegyei közgyülésünk a feketegyarmati egyház igazoló jelentését számvevőszék javaslatára elfogadja s az egyház 1923 évi magtári számadását jóváhagyja s kezelőjének a szokásos fenntartások mellett a felmentést megadja

k.) Számvevőszék jelenti ; Özv. Kovács Béláné és özv. Horváth Józsefné tanitó özvegyek beadványt nyujtottak be a számvevőszék elnökéhez, melyben panaszolják, hogy mióta az e. m. tanitó gyámolda kezelését Szabó Gyula szalontai áll. tanitó vette át gyám segélyüket nem kapják, sőt tudomásuk szerint a kezelő számadásokat sem készit a tanitógyámoldai közvagyonról. Számvevőszék fenti panasz ügyében, mely reá, mint a számadások feletti felügyelő hatóságra, csak részlerében tartozik, javasolja : utasitsa közgyülés az e. m. tanitó egyesületet, hogy a gyámoldai közvagyonról készittessen kezelője által ugy visszamenőleg, mint ezután évenként rendesen, okmányos számadásokat s ezeket saját kebelében megvizsgálván, terjessze felülvizsgálat végett az e. m. számvevőszék, mint felügyelő hatóság elé. Mig számvevőszék a számadásokba be nem tekint, a panasz első pontja tárgyában az e. m. közgyülésnek még javaslatot sem tehet.

Egyházmegyei közgyülésünk számvevőszék javaslatát elfogadván, utasitja az e. m. tanitó egyesületet, hogy a gyámoldai vagyonról készittessen kezelője által ugy visszamenőleg, mint ezután évenként rendesen pontos, okmányolt számadásokat s ezeket felülvizsgálatra terjessze a számvevőszék, mint felügyelő hatóság elé. A panasz első pontja tárgyában az e. m. közgyülés tájékozódás hijján kötelező határozatot nem hozhat, azonban a panaszt, addig is mig határozhatna, belkörü orvoslásra figyelmébe ajánlja az e. m. tanitó egyesületnek,

l.) Tekintettel, hogy több egyházból hiányos felszerelésü, szabálytalan nyugtákkal okmányolt, indoktalanul aprólékos és széttagolt számadást kapott a számvevőszék, javasolja, kötelezze el e. m. közgyülés az egyházak presbitériumait, hogy számadásaikat az 1912 évi tavaszi e. m. közgyülés 17 számu határozatának megfelelőleg, pontosan, hiánytalanul felszerelve, szabályszerü nyugtákkal okmányolva, rövid, világos, könnyen áttekinthető formában terjesszék felülvizsgálatra a számvevőszék elé s számadásaik készitésénél a naptári évhez feltétlenül ragaszkodjanak.

Egyházmegyei közgyülés a számvevőszék javaslatát elfogadja s az egyházak presbitériumait a számvevőszék által kivánt szabályok betartására szigoruan elkötelezi. Kapcsolatosan a hivatkozott 1912 évi 17 sz. egyházmegyei határozat vonatkozó III 1. pontjának megfelelő sokszorositását s az esperesi hivatal utján a lelkészi hivatalokhoz való szétküldését elrendeli.

m.) Bugyi János számvevőszéki tag számvevőszéki tisztségéről betegségére hivatkozva lemondani kiván. Számvevőszékünk a szomoru indokra tekintettel a lemondást az érdemek megörökitésével elfogadásra ajánlja, üresen maradt helyének betöltését nem javasolja, mivel a számvevőszék a megkisebbedett területen megmaradt tagjaival is képes kötelességeit pontosan teljesiteni.

Egyházmegyei közgyülésünk számvevőszék javaslatára Bugyi János számvevőszéki tag lemondását elfogadja, hosszu, érdemes számvevői működését jegyzőkönyvében megörökiti, üresen maradt helyét pedig a számvevőszék indokolására, betöltetlenül hagyja.

13. szám. Egyházmegyénk lelkészi értekezlete f. évi április 7-én tartott üléséből kifolyólag a következő javaslatokat terjeszti egyházmegyei közgyülésük elé.

1. A lelkészi nyugdijintézetbe a lelkészek által fizetendő belépési járulékokra vonatkozólag azt a javaslatot teszi lelkészi értekezletünk, hogy keresse meg közgyülésünk az egyházkerületet arra nézve, hogy ezek a belépési járulékok a lelkészi kongruákból éveken által eszközölt 10%-os levonásokból fizettessenek be.

Egyházmegyénk közgyülése a javaslatot elfogadja végzésileg kimondja, hogy felir az egyházkerületre oly célból, hogy a lelkészi nyugdijintézeti belépési járulékok a lelkészeket illetőleg e lelkészi kongruákból éveken át eszközölt 10%-os levonásokból fizettessenek be.

2. Az egyházmegyei özvegyi gyamintézetre vonatkozólag pedig azt javasolja értekezletünk a közgyülésnek, hogy vonasson le évente az egyházmegyei pénztáros által a lelkészi kongruákból a közgyülés annyi 4000 leit, ahány lelkészözvegye van egyházmegyénknek és azt teljes egészében fizesse ki az özvegyeknek még abban az esetben is, ha nem laknak egyházmegyénk területén, sőt akkor is, hogyha külföldön laknának is. Egyházmegyénk lelkészi özvegyének tekintendő minden olyan özvegy, akinek férje elhalálozása alkalmával egyházmegyénkben volt rendes lelkész.

Közgyülésünk a lelkészi értekezlet javaslatát elfogadja és végzésileg kimondja, hogy lelkészözvegyeink segélyezése céljából a lelkészi kongruákból vonjon le az egyházmegyei pénztáros annyi 4000 leit, ahány lelkészözvegye van egyházmegyénknek. Ezt az összeget fizesse ki teljes egészében az özvegyeknek még abban az esetben is, ha nem egyházmegyénk területén lakik, sőt akkor is, hogyha külföldön él.

3. Az egyházfegyelemre vonatkozólag az a javaslata értekezletünknek, hogy mondja ki a közgyülés annak elodázhatatlanul szükséges voltát. Egyben kérje fel a lelkészeket, hogy hiveik lelkületét igyekezzenek apránként előkésziteni annak életbeléptetésére. Esperesi látogatások alkalmával tartassanak presbiteri gyülések, ahol barátságos beszélgetések által az illető látogató alkosson képet magának a gyülekezet lelki életéről és tapasztalatairól tegyen jelentést az esperesnek.

Egyházmegyénk közgyülése a javaslatot elfogadja, határozatilag kimondja, hogy az egyházfegyelem életbeléptetését elodázhatatlanul szükséges dolognak tartja. De mivel azt ma még a hivek lelkülete nem birja meg, felhivja a lelkészeket, minden alkalmas eszközzel igyekezzenek a hivek lelkületét apránként előkésziteni erre, hogy amikor majd az egyházkerület egy egységes fegyelmi szabályrendeletet összeállit, az már kész

talajra találjon. Ennek az előkészitő munkának a megkönnyitése végett az esperesi látogatóknak meghagyatik, hogy látogatásuk alkalmával tartsanak presbiteri üléseket, barátságos beszélgetések által szerezzenek megfelelő képet a gyülekezet lelki életéről és tegyenek jelentést arról az esperesnek, hogy ahol szükségesnek látszik, segitséget nyujthasson a lelkésznek.

4. A tanitóknak tanév közben történendő állásváltoztatása ügyében azt javasolja értekezletünk a közgyülésnek, hogy irjon fel az egyházkerületre, felkérvén azt, hozzon olyanféle határozatot, hogy a tanitók tanév közben megválasztatásuk esetén csak akkor hagyhassák el régi állásukat, ha már az utód meg van választva és helyét el is foglalta.

Közgyülésünk ezt a javaslatot elfogadja. Ezért végzésileg kimondja, hogy felir az egyházkerületre, tegyen intézkedést arra nézve, hogy a tanitók állásukat tanév közben csak akkor hagyhassák el, ha utódjuk már meg van választva, sőt a helyét már el is foglalta. Hivja fel az esperesek figyelmét arra, hogy ne adjanak addig eltávozási engedélyt a tanitóknak és eltávozási engedély nélkül ne fogadjanak el tanitókat egyházmegyéjükben.

5. A lelkészi és kántori stolák ügyében azt inditványozza értekezletünk a közgyülésnek, hogy keresse meg az egyházkerületet, emelje fel a stolákat, mert azok ma már nem korszerüek, készittessen táblázatot róluk, hogy azok kifüggeszthetők legyenek a lelkészi irodákban.

Közgyülésünk a javaslatot elfogadja, határozatilag kimondja, hogy felir a kerületre a lelkészi és a kántori stolák, felemelése céljából. Egyben arra is felkéri, hogy a felemelt stólákról készittessen az egyházkerület táblázatos kimutatást hogy azok kifüggeszthetők legyenek igazolás végett.

6. A csermői teljesen rokkant lelkésztársunk szolgálatképtelensége dolgában az a javaslata értekezletünknek, hogy irjon fel közgyülésünk az egyházkerületre, kisegitő káplán sürgős beállitása céljából.

Közgyülésünk a javaslatot elfogadja és elhatározza, felir az egyházkerületre azért, hogy Csermőre, az ottani teljesen szolgálatképtelen lelkésztársunk helyettesitése céljából állittasson be sürgősen segédlelkészt.

7 Az „Egyházi és Iskolai Szemle“ c. egyházi lap hangjára nézve az a javaslata értekezletünknek, hogy irjon fel közgyülésünk

az egyházkerületre azért, hogy figyelmeztesse az a szerkesztőt arra, hogy egyházi nagyjainkról illendőbb hangon irjon. Nem ugy mint legutóbb is tette néh. Nagy Károly püspökkel.

Közgyülésünk a javaslatot elfogadja. Ennélfogva elhatározza, hogy felir az egyházkerületre, hogy figyelmeztesse az az „Egyházi és Iskolai Szemle" c. egyházi lap szerkesztőségét, hogy egyházi nagy embereinkről illendőbb hangon emlékezzék meg, mint ahogyan pl. néh. Nagy Károly erdélyi püspökről tette legutóbb.

8. A lelkészi földekre vonatkozólag az a javalata értekezletünknek, hogy irjon fel az egyházkerületre hogy agrár revisió esetén tegyen meg minden tőle telhetőt, hogy a földosztásból kimaradt egyházak is részesüljenek a törvény által megszabott földterületben.

Közgyülésünk a javaslatot magáévá teszi, ennélfogva elhatározza, hogy felir az egyházkerületre, tegyen meg az minden tőle telhetőt agrár revisió esetén, hogy a földosztásból kimaradt egyházak is megkaphassák törvényes földjárandóságukat.

14. szám. Kassay Béla egyházmegyei pénztárnok beterjeszti az egyházmegyei közpénztár 1926 évi költségelőirányzatát jóváhagyás végett.

Egyházmegyénk közgyülése az egyházmegyei közpénztár 1926 évi beterjesztett költségelőirányzatát egyhangulag jóváhagyja. Kimondja egyidejüleg, hogy az iskolalátogatók fuvardiját a dékáni körökben levő egyházak fizetik. A fuvardij felosztást az iskolalátogató dékán eszközli.

15. szám. Esperes megbizása folytán Kassay Béla egyházmegyei pénztárnok ismerteti a közgyülés előtt a nagyváradi tanitónőképző jelenlegi állapotát s előadja, hogy az intézetnek egy magyarországi banknál volt 80.000 korona adóssága, melyet 1925 november havában ki kellett fizetni. A négy fentartó közül az érmelléki egyházmegye kiválván, a nagyváradi egyház s a bihari és nagyszalontai egyházmegyék egyenként 12.887 Lei fizetésével ez adósságot kiegyenlitették. Azonban van még az intézetnek egy másik adóssága is, melyet a háboru alatti és utáni években — mig az intézet müködhetett — a tanári fizetések és a dologi kiadások fedezésére vett föl az igazgató tanács, mely adósság az 1925 év végén 450.000 Leit tett ki. Ha a fentartók ezen adósságot hamarosan nem rendezik, kamataival majd oly összegre nő, mely az intézet vagyonát

teljesen felemészti. Javasolja azért, hogy esperes ur vesse föl e kérdést az igazgató tanácsban s az intézet életét fenyegető adósság kifizetésére nézve sürgős határozatot provocáljon.

Egyházmegyénk közgyülése az előterjesztést egyhangulag elfogadván felkéri esperesét, hogy mint egyházmegyénknek az igazgatótanácsban egyik képviselője inditványozza az adósság sürgős rendezését s a hozott határozatot terjessze egyházmegyénk legközelebbi közgyülése elé, hogy az is meghozhassa e tárgyban érdemleges határozatát.

16. szám. Vass Jenő vadászi ref. lelkész megfelebbezi a vadászi ref. presbiterium 1926 évi február hó 24-én tartott ülésének 7. jkvi számu határozatát, mely szerint a presbiterium a harangoztatási dijakat a következő képen állapitja meg: kis halott után 10 Lei, nagy halott után 20 Lei fizetendő, ha a kis halottnak mind a három harangot meghuzatják 20 Lei fizetendő. Felebbező lelkész kéri, hogy a nagyhalottért 30 Leiben, a kis halottért 20 Leiben állapittassék meg a harangoztatás dija, ha 2 haranggal harangoznak, ha pedig mind a három harangot meghuzatják, kis halottért 40 Lei, nagy halottért 50 Lei harang dij fizettessék.

Egyházmegyénk közgyülése megállapitja, hogy a harangdij megszabása minden egyháznak belügye. Ajánlja a vadászi ref. egyháznak, hogy kis halott felett csak 2 haranggal harangozzanak, jelezvén ezzel, hogy az illető halott még gyermek volt, nagy halott felett pedig mindig 3 haranggal. Ha valaki kis halott felett 3 haranggal óhajt harangoztatni ez pompa harangnak tekinttessék és ez esetben mindig magasabb harangdij fizetendő, mint rendes körülmények között.

17. szám. Olvastatott az érmelléki egyházmegye 54 1925 sz. határozata, melyben egyetemes egyházfentartási alap létesitését mondotta ki. Kérik egyházmegyénket, hogy e tárgyban hasonló értelmü határozatot hozzon, s csatlakozzék az egyetemes egyházfentartási alap létesitéséhez.

Egyházmegyénk közgyülése az egyetemes egyházfentartási alap létrehozására a mostani viszonyokat nem látja alkalmasnak, s az ez irányban meginditandó akciót korainak tartja. Nekünk ma minden befolyásunkat arra kell felhasználni, hogy az egyházak és iskolák fenntartására az államsegélyt megnyerhessük, mert a társadalmi gyüjtés előreláthatólag távolról sem lenne elég arra, hogy az előttünk álló nagy célokat megvalósithassuk.

18. szám. Főtiszteletü Sulyok István Püspök Úr a következő levelet irta közgyülésünkhöz :

215/1926 sz.

Méltóságos és Nagytiszteletü elnökség,

Mélyentisztelt Közgyülés !

A nagyszalontai egyházmegye közgyülésének 7-1925 sz. határozatban foglalt, püspökké történt megválasztatásom alkalmából a személyemet érdemen felü' megbecsülő bensőségteljes üdvözlést mélységes hálával fogadtam. Ha köszönetem tolmácsolásánál a konvencionális határidőt nem tartottam be, annak némi mentségéül kegyeskedjék elfogadni azt a körülményt, hogy egyházkerületünknek és kapcsolatban a püspökválasztásnak is kormányhatósági elismerése a kilátásba helyezett igéretek ellenére hosszu hónapokon keresztül huzódott.

Isten kegyelméből elvégre ma már odáig jutottunk, hogy az éveken át tartott kálváriajárás véget ért, s a püspöki hüségeskü letevése után egyházkerületünk remélhetőleg minélelébb megkezdheti az intenziv munkálkodást. Ugy érzem, hogy egyházközségeink presbytériumai többségének velem szemben kétizben megnyilatkozott bizalma sokszorosan kötelez engemet, hogy hanyatló koromnak még meglevő energiáját forrón szeretett anyaszentegyházunk és magyar fajunk szolgálatába állitsam fokozottabban, miként eddig tettem A nekem felajánlott munkatársi kezet megbecsüléssel és melegen fogadom el, s alázatos szivvel kérem az Istent, hogy e vállvetett közös munkát gazdag áldással ajándékozza meg.

Midőn a méltóságos és nagytiszteletü elnökségnek, s a mélyen tisztelt Közgyülésnek atyafiságos szeretetemet jelentem, vagyok,

Nagyvárad, 1926, április hó 3.

Készséges szolgája
Sulyok István

Egyházmegyénk közgyülése a főpásztori levelet örvendetes tudomásul veszi s egész terjedelmében jegyzőkönyvébe iktatja.

19. szám. Az árpádi ref. presbytérium 15/926 sz. határozatával az első számu tanitói állásra Koos János helybeli tanitót alkalmazta meghagyva az eddigi használatában lévő lakást és földeket is, s hozzá csatolta -a Cserháti legelő dülőben lévő 3 kat. hold földet és szőllőskertben lévő szőllőföldet.

Egyházmegyénk közgyülése az árpádi presbytérium 15/1926 sz. határozatát egyhangulag megerősiti azon kikötéssel, hogy a tanitói dijlevél továbbra is változatlanul fenmarad, s ezen kedvezmény kizárólag Koos János személyéhez füződik.

20. szám. Az árpádi ref. egyház presbytériuma beterjeszti a 6/1926 sz. presbytériumi határozatot, melyben az egyháznál levő apró alapok egyesitését mondotta ki, s kéri a határozat jóváhagyását.

Egyházmegyénk közgyülése a beterjesztett határozatot egyhangulag jóváhagyja azon határozott kikötéssel, hogy minden alap az alapitványok könyvében külön-külön ki legyen mutatva.

21. szám. Esperes egyházkerületi közgyülési képviselők választására hivja fel a közgyülést.

Egyházmegyénk közgyülése egyházkerületi képviselőiül megválasztja rendes tagokul lelkészi részről Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, világi részről Dr. Hadházy Kálmán és Mészáros Dániel tanácsbirákat, póttagoknak lelkészi részről Bugyi János tanácsbirót, Balogh Mátyás aljegyzőt, világi részről Sarkadi Dániel tanácsbirót és Rácz Gyula számvevőszéki elnököt.

22. szám. Ezen jegyzőkönyv hitelesitesével egyházmegyénk közgyülése esperes elnöklése mellett a Nagyszalontán lakó egyházmegyei tisztviselőket bizza meg.

Miután ezzel a tárgyalásra kitüzött összes ügyek elintézést nyertek: Böszörményi Lajos esperes a nagyszalontai református egyházmegye 1926. évi április hó 8. napján Nagyszalontán megtartott tavaszi közgyülését feloszlatta.

Az 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 18, 21, 22, számokat jegyzette Fogarassy Bálint lelkészi főjegyző.

A 16, számot jegyzette Balogh Mátyás lelkészi aljegyző.

A 14, 17. 19, 20, számokat jegyzette Rovács István világi aljegyző.

A 11 számot jegyzette Bottyán Pál tanügyi előadó.

A 12 számot jegyzette Arday Aladár számvevőszéki előadó.

A 13 számot jegyzette Bokor Sándor lelkészértekezleti jegyző.

A 15 számot jegyzette Kassay Béla egyházmegyei pénztáros.

Bírósági ülés.

I-1926 szám.

Jegyzőkönyv

Felvétetett Nagyszalontán 1926 április 8-án a nagyszalontai református egyházmegye bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak Vass Jenő vadászi ref. lelkész által a vadászi ref. egyházközség egyházközségi közgyülésének 1926 február 27-én 14 sz. alatt hozott határozata ellen 10/1926 K. B. szám alatt beadott felebbezésének tárgyalásáról.

Jelen vannak: Böszörményi Lajos esperes, mint elnöki Szabó Zoltán gondnok, Fogarassy Bálint, Kassay Béla, Bugyi János, Bottyán Pál lelkészi, Gróf. Tisza Kálmán, Dr. Sarkady Dániel, Mészáros Dániel, Szántay Lajos világi tanácsbirák, Dr. Hadházy Kálmán világi tanácsbiró, előadó, ugy is mint jegyző.

Továbbá a felek részéről Vass Jenő lelkész felebbező, továbbá a vadászi ref. presbyterium képviseletében Vágó Mihály gondnok és Gáll Lajos presbyter.

A nagyszalontai ref. egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság Vass Jenő vadászi ref. lelkésznek a vadászi ref. egyházközségi közgyülésnek 1926 február 27-én 14 sz. alatt hozott határozata ellen 10/1926 K. B. szám alatt törvényes határidőben beadott felebbezése folytán a következő

végzést

hozta:

A bíróság a vadászi egyházközség 14/1926 sz. alatt hozott egyházközségi közgyülési határozatát megsemmisiti

s utasitja a presbytériumot, hogy a dijlevelek átértékelésének ügyében hozzon érdemi határozatot s azt hasonló határozat hozatala végett terjessze az egyházközségi közgyülés elé. Az érdemleges határozat hozatalát a presbyterium tagjainak fegyelmi felelősség terhe alatt meghagyja. Az ezen végzés folytán megtartandó gyülésekre az egyházmegye elnöksége bizottságot fog kiküldeni.

Indokok:

A panaszolt határozat megsemmisitendő volt, mert az E. T. I. cikkének 22 §-a szerint az egyházközségi közgyülésnek csak a presbyterium által már előzetesen első fokon hozott határozata után van joga határozatot hozni, már pedig a felmerült ügyben a presbyterium sem nem tárgyalt, sem nem határozott. Igy a hozott határozat megsemmisitése és uj érdemi tárgyalás elrendelése a felhivott törvény helyen alapszik.

Az ujjonan megtartandó presbyteri és egyházközségi gyülésekre a bizottságnak a kiküldése egyházmegyénk 1925 évi tavaszi közgyülésnek 15 III. sz. alatt hozott határozatán alapszik.

Megjelent felek a meghozott végzést tudomásul vették.

K. m. f.

Szabó Zoltán világi elnök. **Böszörményi Lajos** lelkészi elnök.

Dr. Hadházi Kálmán jegyző.

II-1926 szám.

Jegyzőkönyv

Felvétetett a nagyszalontai egyházmegye közigazgatási bíróságának 1926 április 8-án tartott ülésében, a nagyszalontai presbitérium nov. 10-én kelt határozata ellen Bagosi Ferencz és társai által beadott fellebbezés tárgyában.

Jelenvoltak Böszörményi Lajos esperes, Szabo Zoltán gondnok, Fogarassy Bálint, Kassay Béla, Bottyán Pál lelkészi, gróf Tisza Kálmán Dr. Sarkadi Dániel, Mészáros Dániel Szántai Lajos, Dr. Hadházy Kálmán világi tanácsbirók, Balog Mátyás egyházmegyei aljegyző ugyis, mint előadó.

Böszörményi Lajos jelenti, hogy mivel ő a nagyszalontai presbiterium gyülésén elnökölt akkor, mikor a megfellebbezett határozat hozatott ezen okból a bíróság tagja nem lehet, felkéri tehát Szabó Zoltán gondnokot a tárgyalás vezetésére, Kassay Béla legidősebb tanácsbirót pedig az egyházi elnökség átvételére, ami megtörténvén, Balogh Mátyás előadja, hogy a nagyszalontai presbiterium 24000 lei drágasági segélyt szavazott meg tanitóinak olyformán, hogy a szétosztásnál a tanitók családtagjainak száma figyelembevételével, ezen határozat ellen Bagosi Ferencz és társai hivatkozva az E. T. I. t. c 124-ik §-ának g. pontjára és az egyháznak fennáló adóságaira, fellebbezést adtak be és kérik a jelzett határozat megsemmisitését.

V é g z é s

Az egyházmegye közigazgatási bírósága Bagosi Ferencz és társai fellebbezését elutasitja és a fellebbezést 65-1925 számu presbiteri határozatot jóváhagyja.

M e g o k o l á s

Fellebbezők hivatkoznak az E. T. I. t. c. 124-ik §-ának g. pontjára, mely törvényszakasz nem a presbitérium, hanem az egyházközségi gondnok hatáskörét szabályozza.

A fellebbezett határozat tárgya az E. T. I t. c. 26 §-a szerint kizárólag a presbiterium hatásköréhez tartozik. Egyébbként pedig a presbiterium fellebbezett határozata az egyházközségre elviselhetetlen terhet nem ró, a 24000 lei a költségvetést tul nem lépi és az egyházat több kiadással nem terheli, mivel egy tanitói állása betöltve nem volt.

K. m. f.

Kassay Béla
egyházi elnök.

Szabó Zoltán
birósági elnök.

Balogh Mátyás
jegyző.

Tartalomjegyzék.

	Jegyzette :
A közgyülésen megjelent tagok kimutatása	Fogarassy Bálint
1. A gyülekezet éneke. Esperes imádsága, megnyitó beszéde és lemondása az esperességről	Fogarassy Bálint
2. Szabó Zoltán egyházmegyei gondnok jelentése az esperes lemondásáról s ennek alapján a lemondás elfogadása	„ „
3. Bottyán Pál, Kassay Béla, Fogarassy Bálint, Bugyi János, Csécsi Imre tanácsbirák, illetőleg a tanácsbirói kar, Fogarassy Bálint lelkészi főjegyző, Balogh Mátyás lelkészi aljegyző lemondása s ezen lemondások elfogadása.	„ „
4. Szavazás elrendelése az eperesre, 6 lelkészi tanácsbiróra, 1 lelkészi főjegyzőre, 1 lelkészi aljegyzőre. A 10 (tiz) éves tisztujitás elrendelése, szavazatbontó bizottság megnevezése	„ „
5. Az egyházak világi képviselőinek igazolása	„ „
6. Jelentés a közgyülésen meg nem jelent tagokról.	„ „
7. A tárgysorozat megállapitása	„ „
8. Ujonnan választott tanitók eskütétele	„ „
9. Esperes jelentése az egyházi állapotokról	„ „
10. Esperes jelentése az elnökileg elintézett ügyekről	„ „
11. Tanügyi bizottság jelentése	Bottyán Pál
12. Számvevőszék jelentése	Ardai Aladár
13. Lelkészi értekezlet javaslatai	Bokor Sándor
14. Közigazgatási pénztár előirányzata	Rovács István
15. Jelentés a nagyváradi tanitónőképző intézet ügyeiről	Kassay Béla
16. Vass Jenő felebbezése a vadászi presbytérium ellen	Balogh Mátyás
17. Érmelléki e. m. inditványa egyetemes egyházfenntartási alap létesitése tárgyában	Rovács István
18. Sulyok István püspök ur főpásztori levele	Fogarassy Bálint
19. Árpádi tanitóválasztás	Rovács István
20. Árpádi alapok egyesitése	„ „
21. Egyházkerületi képviselők választása	Fogarassy Bálint
22. Jegyzőkönyvhitelesitők kiküldése	„ „

Birósági ügyek

	Jegyzette :
I-1926. Vass Jenő felebbezése a vadászi presbiteriumnak a lelkészi díjlevél értékelése tárgyában hozott határozata ellen	Dr. Hadházy K.
II-1926. Bagossy Ferenc és társai felebbezése a nagyszalontai presbyterium határozata ellen	Balogh Mátyás

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1926 JULIUS 6-ÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

ÖSSZEÁLITOTTA

ARDAI ALADÁR

EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ.

A NAGYSZALONTAI REF. EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA.

TIPOGRAFIA W E I S Z TINCA.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1926. ÉVI JULIUS HÓ 6. NAPJÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE

Jelen voltak: Böszörményi Lajos esperes majd Kassay Béla esperes és Szabó Zoltán egyházmegyei gondnok elnöklete alatt, Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, Bokor Sándor, Balogh Mátyás, Kun Zoltán, Nagy Zoltán, Arday Aladár, Szakács Dénes, Nánási Dániel, Nagy Dániel, Juhász András, Bugyi János, Vass Jenő, Ungváry Gyula, Szűcs Antal, Igyártó Sándor, Dohi Arpád, Boros Gábor lelkészek, Gróf Tisza Kálmán, Dr. Sarkadi Dániel, Dr. Miskolczy Jenő világi tanácsbirák, Dr. Hadházy Kálmán, vil. tanácsbiró és főjegyző, Rovács István vil. aljegyző.

A tanitó testület képviseletében Seres László nagyszalontai tanitó.

Az egyház képviseletében Nagyszalontáról: Fráter Emil és Bagosi Ferencz presbyterek, Árpádról: Tárnok János gondnok, Tenkéről: K. Orbán István gondnok, Feketetótról: Molnár Márton gondnok, kik szabályszerü megbizói levelüket bemutatták.

23. szám. Böszörményi Lajos esperes magasan szárnyaló imában kéri az egek Urát, hogy az Ő országát munkálhassa mostani közgyülésünk s bőséges áldását kéri az egyházmegye közgyülése által ma elvégzendő feladatokra.

Köszönti egyházmegyénk gondnokát, a tanácsbirói, jegyzői, lelkészikart, a tanitó és világi képviselőket, a külömböző bizottságok tagjait s ezzel

a nagyszalontai református egyházmegye 1926 julius 6 napjára Nagyszalontára összehivott közgyülését elnöktársa nevében is megnyitottnak nyilvánitja.

24. szám. Egyházmegyénk közgyülése az egyházak világi képviselőit megbizó leveleik alapján igazolta.

25. szám. Kimentették távolmaradásukat: Sipos János belényesujlaki és Szücs József feketegyarmati lelkészek.

Sajnos tudomásul szolgál.

26. szám. Esperes bemutatja a mai közgyülés tárgysorozatát.

Egyházmegyénk közgyülése a bemutatott tárgysorozatot elfogadja.

27. szám. Közgyülésünk 4—926 sz. határozatával kiküldött szavazatbontó bizottság eljárásának eredményéről a következő jegyzőkönyvet terjeszti be :

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Nagyszalontán 1926 Junius 3-án az egyházmegyei tisztségekre beadott szavazatok felbontása alkalmával.

Jelen voltak aiulirottak :

1. Esperes üdvözli a bizottsági tagokat s előterjeszti, hogy 29 egyházból beérkezett 38 szavazat s ezeket a bizottság eléterjeszti.

2. A bizottság megvizsgálván a szavazatok külső és belső kiállitását, azokat szabályszerünek s igy érvényesnek találta A szavazatok összeszámlálásánál kitünt, hogy az esperesi állásra *Kassay Béla* tenkei lelkész kapott 31 szavazatot, *Fogarassy Bálint* ágyai lelkész 7 szavazatot. A tanácsbirói állásra *Böszörményi Lajos* nagyszalontai lelkész 38, *Bottyán Pál* erdőhegyi lelkész 38, *Fogarassy Bálint* ágyai lelkész 31, *Bokor Sándor* belényesi lelkész 30, *Balogh Mátyás* nagyzerindi lelkész 30, *Szakács Dénes* köröstárkányi lelkész 22, *Boros Gábor* árpádi lelkész 8, *Kassay Béla* tenkei lelkész 7, *Bagdi János* anti lelkész 5 *Csécsi Imre* aradi lelkész 4, *Bugyi János* erdőgyaraki lelkész 4, *Vass Jenő* vadászi lelkész 2, *Juhász András* városfenesi lelkész 2, *Ungvári Gyula* tamásdai lelkész 1 szavazatot nyert.

Ennélfogva Kassay Béla tenkei lelkész esperesnek, Böszörményi Lajos, Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, Bokor Sándor, Balogh Mátyás és Szakács Dénes lelkészek tanácsbiróknak jelenttettek ki.

A lelkészi tő és aljegyzői állásra ugyancsak 19 egyházból beérkezett 38 érvényes szavazat. A szavazatok összeszámlálásánál kitünt, hogy a lelkészi főjegyzői állásra : *Arday Aladár* 21, *Balogh Mátyás* 15, *Bottyán Pál*, *Fogarassy Bálint* 1, a lelkészi aljegyzői állásra : *Kun Zoltán* 28, *Arday Aladár* 4, *Szücs Antal* 3, *Juhász András*, *Vass Jenő* és *Nagy Zoltán* 1 szavazatot nyert.

Ennélfogva Arday Aladár gyantai lelkész egyházmegyei lelkészi főjegyzőnek, Kun Zoltán pankotai lelkész egyyázmegyei lelkészi aljegyzőnek jelentettek ki.

Ezek után a jegyzőkönyv felolvastatott s aláiratott.

K. m. f.

Rovács István
e. m. világi aljegyző.

Böszörményi Lajos
esperes.

Dr. Sarkady Dániel
v. tdnácsbiró.

Dr. Kapéri Béla
ügyész.

Dohi Árpád
lelkész

Egyházmegyénk közgyülése, midőn a maga részéről szintén megállapitja, hogy a presbitériumok Kassay Béla tenkei lelkészt esperesnek, Böszörményi Lajos, Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, Bokor Sándor, Balogh Mátyás és Szakács Dénes lelkészeket tanácsbiróknak, Arday Aladár lelkészt egyházmegyei főjegyzőnek, Kun Zoltán lelkészt lelkészi aljegyzőnek jogérvényesen megválasztották, a szavazások eredményét jóváhagyólag tudomásul veszi s felhivja a megválasztott tisztviselői kart, hogy az E. T. I. t. c. 148 §-a rendelkezése szerint az előirt hivatali esküt tegyék le.

Az eskü elhangzása után közgyülésünk uj tisztviselőit hivatalukban megerősiti, őket uj munkakörükben szeretettel köszönti, müködésük elé bizalommal és jó reménységgel tekint. Reájuk és munkájukra Isten áldó kegyelmét kéri.

28. szám. Böszörményi Lajos esperes visszapillantást vet 11 éves esperessége végig nehéz időire. A világháboru alatt vállalta az esperességet, midőn minden ház a bánat és kétségek alatt roskadozott, midőn oda voltak a különféle harctereken tanitóink nagy része, a papok közül is számosan és többen az egyházmegye világi férfiai közül, köztük a halálban is dicső, nagy nevü volt vezér.

Vitte továbbá hivatalát a forradalmaknak a hitet teljesen elpusztitani akaró szennyes áradatában, majd az impérium változással beköszöntött időben, midőn kálvinista magyar egyházaink létalapjukban lettek megtámadva, iskoláink csendes kimulásra itélve.

Nemcsak korunk, de egész egyháztörténelmünk szemüvegén keresztül is a legnehezebb időkben volt őrtállója a reá bizott egyházmegyének, nyugodt lélekkel teszi le hivatalát, megharcolván Istentől nyert összes erőivel az egyházak és iskoláknak puszta létükért vivott harcait.

A szebb és békésebb idők derengésében köszönti az ujonnan választott esperest Kassay Bélát, kiről tudja hogy uj szolgálatában is multjához hasonlóan Krisztus hiv szolgája és sáfára leszen.

Az egyházmegye nevében fogadja, hogy e reményteljes időkben megindulo s bizonyára az egyházmegye szép előhaladását célzó munkásságában követni fogják őt és felszólitásait.

"Békesség, boldogság bővelkedjék te rajtad Istennek és a mi Urunk Krisztusunk szeretete által" szépséges bibliai szókkal zárja be üdvözlését, megköszöni az egyházmegye támogatását s átadja helyét Kassay Béla ujonnan választott esperesnek.

Szabó Zoltán e. m. gondnok az egyházmegye nevében bucsuzik a mindenki szeretetétől és tiszteletétől övezett Böszörményi Lajos esperestől. Felsorolja érdemeit : lankadatlan szorgalmát, céltudatos munkásságát, történelmi nehéz időkben mindig az egyház javára törekvő értékes szolgálatait, a ritka emberi tulajdonokat : szerénység, szivjóság, igazi papi szelidség, a szent ügyhöz méltó lelkesedést, melyekkel távozó esperesünk oly kiváló mértékben bővelkedett.

Inditványozza, hogy Böszörményi Lajos távozó esperesünket soha el nem muló hálánk elismeréséül örökös tiszteletbeli esperessé megválasszuk és hervadhatatlan érdemeit jelen közgyülésünk jegyzőkönyvében megörökitsük.

Egyházmegyénk közgyülése az inditványt egyhangulag magáévá teszi s fájdalommal vesz bucsut az esperesi polcról visszavonuló Böszörményi Lajostól. Kifejezi derék és szeretetreméltó egyénisége, az egyházmegye legnehezebb, igazán történelmi időiben végzett lelkiismeretes, bátor és céltudatos munkássága által kiérdemelt őszinte háláját és elismerését és elrendeli érdemeinek jelen közgyülésünk jegyzőkönyvében való megörökitését. Megválasztja őt örökös tiszteletbeli esperessé, s kéri, hogy ezután se tagadja meg az egyházmegyétől bölcs tanácsait, mindig a jó véget jelentő helyes utmutatásait. Isten áldását kéri a távozóra és családjára.

19. szám. Kassay Béla ujonnan választott esperes a Dr. Hadházy Kálmán vil. főjegyző által felolvasott esküminta után az espesek számára előirt esküt leteszi.

Szabó Zoltán egyházmegyei gondnok az egyházmegye nevében köszönti az ujonnan választott esperest és az egész lelkészi tisztviselői kart. Kiemeli Kassay Béla ujonnan választott esperesnek a multban a legnagyobb bizalmat kiérdemelt munkásságát s a legjobb reménységgel néz esperesi tevékenysége elé, melyre biztató zálog különféle egyházi szolgálatában idáig végzett hüséges sáfárkodása.

Biztositja őt a maga és az egyházmegye részéről a legőszintébb támogatásról, jelezvén, hogy nem rózsás az ut, mely előttünk áll, de melyet vállvetett munkával, kölcsön bizalommal a siker utjává lehet és kell átmunkálni.

Figyelmezteti az életbelépő uj felekezeti és iskolai törvényekre, melyeknek a való életbe való átplántálása az uj tisztikar feladata leend s ennek ugy kell történnie, hogy egyházaink nagy feladatai-

kat régi tradicióinkhoz hiven meg tudják valósitani. Ezután is legyenek egyházaink hajlékai az Isten félelmének, a jó erkölcsnek, az Istennek tetsző tudományoknak s erősségei a kálvinista felvilágosodásnak és magyar fajunknak.

Meleg szeretettel köszönti az ujonnan választott esperset és az egész lelkészi tisztikart és Isten segitségét kéri munkálkodásukra.

Bokor Sándor lelkész az uj lelkészi tanácsbirói és jegyzői kar részéről üdvözli az ujonnan választott esperest. Igéri, hogy mellette lesznek minden igyekezetében és hüséges lélekkel támogatják abban a nagy hivatásban, mely most reá ruháztatott.

Nagy Zoltán a lelkészek részéről szeretetteljes szavakban emlékezik meg Böszörményi Lajosnak nehéz időkben lelkiismeretes kitartással és bátorsággal végzett esperesi szolgálatairól.

Majd köszönti az uj esperest, Kassay Bélát s figyelmezteti a reá háruló nagy feladatokra, a meg-meg ujuló veszedelmekre, melyek még mindig fenyegetik egyházainkat és iskoláinkat.

Az uj választással ujhodjon meg a szalontai egyházmegye is, koronázza siker az uj esperesnek Isten szolgálatában végzendő munkásságát, biztositja az uj esperest a lelkészi kar teljes szeretetéről és odaadó támogatásáról. Legyen zászlójára irva Jézus Krisztus neve s öntsön az egyházak munkálkodásába igazi lelket a belmissiós programm beváltásával.

Seres László az egyházmegye tanitó testülete nevében köszönti az uj esperest s kéri legyen bátor védelmezője minden időben elhagyott iskoláink ügyeinek. Kéri, legyen szerető vezére a tanitói karnak, ők készséggel ajánlják fel lelkiismeretes szolgálataikat és odaadó támogatásukat.

Kassay Béla ujonnan választott esperesünk megilletődötten emelkedik szólásra s ajkain a hála szavai rebegnek a jóságos Isten felé, hogy őt elhivta az egyszerü református papság e diszes őrhelyére, az esperesi állásba. Köszönetét fejezi ki a választó egyházaknak, melyek Isten u'mutatása szerint rendelték őt a szalontai egyházmegye élére. Igéri, hogy eleget tesz a kitüntető bizalomnak, átérezve a reá váró feladatok sulyát.

Hálatelt szavakkal bucsuzik elődje Böszörményi Lajostól, ki a világháboru vérzivataraiban, majd a forradalmaknak az egyházakat eltörölni akaró idejében, később az impérium változás folytán beállott válságos időkben vitte az egyházmegye ügyeit. Megemliti, hogy ő egyházaink és egyházi intézményeink puszta fenntartásával már soha el nem muló érdemeket szerzett.

A távozóra és családjára Isten áldását kéri, maradjon meg továbbra is Böszörményi Lajos egyházmegyénk egyik oszlopa, mindenkor bölcs és okos vezére.

Megemlékezik a lelkészi főjegyzői székben 12 éven keresztül arany tollával ékeskedő, páratlan szorgalmu Fogarassy Bálintról, ki szintén elhagyta régi helyét. Inditványozza, hogy egyházmegyénk őt örökös tiszteletbeli főjegyzővé megválassza.

Majd előterjeszti Kassay Béla programját, mely három szóban csucsosodik ki: az eskü, szentirás és törvénykönyvünk. Eszközeiül a részrehajlatlan igazságot s a testvéri szeretetet fogja használni.

Bethlen, Rákóczy, Bocskay, a gályát megpróbált lelkészek és tanitók lesznek továbbra is ideáljai.

A világháboru és forradalmak nagy pusztitásokat végeztek a lelkekben mindenütt. Már a porban láttuk a hitet, házasságot, szerelmet, ifjuságot, melyek nemrég még eszmények voltak.

De akadnak mindenütt lelkes férfiak s az ő nyomukon mindenütt törekednek a lelki megujulás megvalósitására. Ezt tartja programmja leglényegesebb pontjának.

Tisztában van az iskolák óriási fontosságával s minden áldozatot meghozatni kiván iskoláink fenntartására.

A presbyterek legyenek munkásai a lelkieknek és támaszai e tekintetben is a lelkészeknek. E célból megakarja valósitani a minél gyakrabban megtartandó presbyteri értekezleteket, megnyerendő a presbiterek ez uj szellemü munkához, mely valójában visszatérés az Apostolok korabeli időkhöz és presbyteri szolgálatokhoz.

Iskoláink fentartásához küzdeni fog az államsegély megszerzéséért, de addig is szent kötelességül jelöli meg azok fönntartását. Nem kétséges előtte a középiskolák ügyének fontossága sem, halaszthatatlannak tartja a kulturtaksák igazságos kivetését, azok beszedését s e célból a világiakból összeálitandó bizottságok segitő munkálkodására számit.

Küzdeni fog a lelkészi és tanitói fizetések rendezéséért, szégyenletes állapotnak jelezvén, hogy alig-alig van egyházközség, hol lelkészeink és tanitóink régi javadalmaikat élvezik.

Kivánja megoldani a lelkészi és tanitói gyám és nyugdij intézet kérdését is és figyelmeztet a kárra, mely abból származik, ha egy egyház élén egy idős, épitőmunkára már koránál fogva tehetetlen lelkész áll, melyből az egyházra sokszor jóvá nem tehető hátrányok származnak.

Szükségesnek tartja, hogy fontosabb dolgokban minél gyakrabban lelkészi értekezleteket tartson s megnyerendő a munkának, bevonni kivánja a világi férfiakat is.

Szigoru lesz a törvényes felsőbbségek határozatainak megtartásában és megtartatásában, de mindenkor a Krisztusi igazság és szeretet lesznek vezérelvei.

Mégegyszer megköszöni az egyházmegye bizalmát, az elhangzott üdvözléseket s az esperesi széket elfoglalja.

Fogarassy Bálint inditványozza, hogy a nagy jövőt igérő esperesi programm és a gondnok beszéde szóról-szóról beiktattassék jelen közgyülésünk jegyzőkönyvébe.

Egyházmegyénk közgyülése bizalommal köszönti ujonnan megválasztott esperesét Kassay Bélát, kit mindenekben méltó utódjának remél nagynevü elődjeinek. Bizik, hogy kormányzása alatt egyházaink és iskoláink virágozni fognak s megmaradnak erősségeiül református hitünknek és magyar fajunknak. Biztositja őt az egyházmegye állandó szeretetéről és támogatásáról átérezve az idők sulyát és a felelősséget, mely reá vár. Helyeslő tudomásul veszi megujhodást jelentő hatalmas programmját s Isten áldását kéri az uj esperesre és egyházépitő munkásságára.

Elrendeli, hogy az esperesi programm és a gondnok bucsuztató és az uj esperes köszöntő beszéde jelen közgyülésünk jegyzőkönyvében szóról-szóra megörökittessenek. (Lásd függelék).

30. szám. Egyházmegyénk közgyülése egyhangulag és teljes lelkesedéssel magáévá teszi Kassay Béla esperes azon inditványát, hogy

Fogarassy Bálint 12 éven keresztül páratlan szorgalom és lelkesedéssel a lelkészi főjegyzői székben elvégzett munkásságáért egyházmegyénk örökös tiszteletbeli lelkészi főjegyzőjévé megválasztassék. Ezzel kivánja meghálálni nevezettnek költői szépségü s erőteljes és zengzetes nyelvezetü s annáleseinkben minden időkben nagy értékü szépséges irásait is.

Isten áldását kéri továbbra is Fogarassy Bálintra és családjára s számit reá, hogy egyházmegyénk ügyeinek továbbra is az a lelkes és munkás intézője leend, a ki volt mindazon állásokban, hová idáig őt egyházmegyénk bizalma elhivta.

31. szám. Az ujonnan választott s még idáig e minőségben esküt nem tett lelkészi tanácsbirák : Bokor Sándor, Balogh Mátyás, Szakács Dénes, továbbá Arday Aladár lelkészi főjegyző, Kun Zoltán lelkészi aljegyző a Dr. Hadházy Kálmán vil. főjegyző által olvasott eskü minta után az előirt esküt leteszik.

Egyházmegyénk közgyülése nevezetteket szeretetéről, támogatásáról biztositva s müködésüktől a legjobb és legszebb eredményeket remélve állásaikba beiktatta.

32. szám. Tárgyalás alá vesszük esperesnek a törvényszerü egyházlátogatásról szóló következő jelentéseit :

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés!

Van szerencsém tisztelettel jelenteni, hogy a törvényszerü egyházlátogatást a nagyszalontai, gyantai, belényesujlaki, belényessonkolyosi, jánosfalvai, várasfenesi, köröstárkányi, kisnyégerfalvai, belényesi, és magyarremetei egyházakban magam végeztem a szomszéd lelkészek közremüködésével.

A gondnoki számadások helyesen vezettetnek, az alapok fedezetei megvannak, az anyakönyvek, a presbiteri jegyzőkönyvek kifogástalanok. Az egyházi épületek mindenütt jókarban vannak. Köröstárkányban, Kisnyégerfalván, Belényessonkolyoson csak most a legutóbbi években javitották ki a templomot kivül-belül, Belényesujlakon pedig épen ott létem alkalmára fejezték be a templom és torony teljes renoválását s az utánna következő vasárnapon helyezték el a toronyban a 450 kiló sulyu harangot. Az istentiszteletet mindenik egyházban szorgalmasan gyakorolják. Köröstárkányban május 30-án d. e. predikáltam és az istentisztelet végeztével presbiteri gyülést tartottam, mely alkalommal átadtam Illés Péter gondnoknak az egyházmegye közgyülésének jegyzőkönyi kivonatát, melyben köszönetet mond a harangra adományozott 100.000 leiért. Ezen a gyülésen szót kért Gyulai Biró János presbiter s kijelentette, hogy az egyház részére 100 000 leit adományoz olymódon, hogy 50.000 lei kamatja minden évben az egyház szegényei közt osztassék ki, 50.000 lei tőkésittessék, mig a 100.000 leit eléri s azon időtől kezdve a 100.000 leinek a kamatja osztassék ki, egyszóval 50.000 lei kamata mindenkor tőkésitésre fordittassék.

Jelentem, hogy Köröstárkányban Erdei Gyula a dékáni vizsgálat alkalmával tapasztalt mulasztását tökéletesen helyrehozta.

Sajnálattal jelentem, hogy Köröstárkányban és Várasfenesen az iskolai mulasztás nagyon tetemes. Tavasz kezdetével a szülők, kivált nagyobb gyermekeiket általában elveszik és mezei munkára

használják. A mulasztó növendékek szüleivel szemben a községi előljáróság ritkán alkalmaz birságot. Véleményem szerint utasitandók a köröstárkányi és várasfenesi iskolaszékek, hogy a mulasztók névsorát tekintet nélkül az ebből származó kellemetlenségekre kéthetenként a községi előljáróságnak okvetlenül terjesszék be. Magyarremetén a toronytető bádogozása megromlott, a jövő évben ujra tedetik s erre államsegélyt akarnak kérni.

Az anti, feketegyarmati, nagyzerindi, bélzerindi és vadászi egyházakban a törvényszerü látogatást Fogarassy Bálint tanácsbiró és Balogh Mátyás lelkész végezték megbizásom és felkérésem folytán. A gondnoki számadások helyesen vezettetnek, az alapok fedezetei megvannak, az anyakönyvek is rendben vannak. *Anton* a tanitói lakás ujjáépitését a presbitérium elhatározta, 20.000 téglát már be is szereztek, az épitést vagy az idén, de legkésőbb jövőre megkezdik. A leányok az állami iskolába járnak, a magyar leányokat a regátból ide kinevezett magyarul nem tudó tanitó csak románul tanitja. E sérelem orvoslását kérik. A vallást és éneket Juhász Gyula ref. tanitó kiváló eredménnyel tanitja. *Feketegyarmaton* a vegyes iskolát teljesen ujonnan épitik. Az épitkezést julius elsején kezdik meg. *Nagy-zerinden* a többi egyházi épületek türhető állapotban vannak, de a nagyobbik leányiskola épülete tetemes renoválást igényel, amit egy ilyen nagy népességü egyház meg is tehet. *Bélzerinden* az egyházi épületek némi javitásra szorulnak, de mivel erre fedezetük megvan, még ezen évben megcsináltatják. *Vadászon* kivált a nagyobb növendékek husvét után sokat mulasztanak és az előljáróság nem jár el kellő szigorral a mulasztók szüleivel szemben. Az egyházlátogató küldöttség a presbiterekkel a régi lelkészi díjlevél visszaállitása iránt hosszasan tárgyalt s azt tapasztalta, hogy még ellentét van ugyan a lelkész és presbitérium között, de remélhetőleg elenyésztethető lesz az, ha mindkét részről a teljes jóakarat megnyilvánul.

Az árpádi, erdőgyaraki, mezőbajji, tamásdai, feketetóti, és tenkei egyházakban Kassay Béla tanácsbiró és Ardai Aladár gyantai lelkész végezték a törvényszerü látogatást megbizásom és felkérésem folytán. A gondnoki számadások, főkönyvek, anyakönyvek, presbiteri jegyzőkönyvek mindenütt rendesen vezettetnek. *Árpádon* az állami iskolában a vallás és ének tanitására hetenként és osztályonként csak ½ órát engednek Koós János tanitónak, mely kevés idő alatt nem lehetett kielégitő eredményt elérni. *Erdőgyarakon* a presbitérium azon óhajtását nyilvánitotta, hogy az egyházközségi közgyülés képviseleti alapon szervezhető legyen, mert igy a presbitérium a leg-

fontosabb ügyekben a felelősséget az egyház hiveinek választott képviselőivel megoszthatná. *Mezőbajjon* a templom külső és belső renoválását a presbitérium és egyházközségi közgyülés már elhatározta, a munkálatok lehetőség szerint már ez évben megkezdődnek. *Tamásdán* az egyházlátogató küldöttség felhivta a presbitériumot a tanitói állás javadalmának a törvény által kivánt kiegészitésére. *Tenkén* az egyházi épületek jó karban vannak. *Feketetóton* az állami iskolában a hittant és éneket Nagy Dániel lelkész tanitotta azoknak, kik rendesen feljártak kielégitő eredménnyel, azonban a növendékek kétharmada sohasem volt vallástani órán. Az előljáróság büntette ugyan a mulasztásokat, de eredménytelenül, mivel a presbiterium és a szülők teljesen indolensek az iskola iránt.

Az egyházlátogató küldöttség presbiteri gyülést tartott, melyen hallatlan dolgok kerültek napfényre. Teljes anarchia uralkodik e kis egyházban. Az ügyek vezetését a presbitérium kezéből, mely önmaga már határozni sem mer, a közgyülés ragadta magához. Néha hetenként kétszer is tartanak közgyülést s az intézkedik önkényüleg és önzően. Megjegyzem, hogy folyó hónap 25-én 36 aláirással egy folyamodványt adtak be hozzám, melyben egyházmegyei vizsgálóbizottság kiküldetését kérik. Nézetem szerint ezen kérést teljesiteni kell, mert csak egy helyszini vizsgálat lehet képes arra, hogy a lázitókat lecsendesitse, esetleg megbüntesse.

Magyarcsékén a látogatás teljesitésére Bokor Sándor belényesi lelkészt biztam meg és kértem fel. Jelentésében kiemeli, hogy az állami iskolába járó ref. növendékeket a hittanra lelkész tanitotta s tekintettel arra, hogy csak március óta tanit az eredmény jónak mondható. Nagy baj, hogy a templomot a hivek nem látogatják. Igaz ugyan, hogy a templomtól messze és szétszórtan laknak, de mégis intenzivebb lelkigondolkozás mellett bizonyosan jobb eredményt érnénk el. Célravezetőnek vélném, ha a közelebb lakó lelkészek évenként legalább egyszer előre közhirré tett vasárnapon istentiszteletet tartanának, s ezáltal a hitéletet nagy mértékben előmozditanák. A közpénztári és az alapok számadásai teljesen rendben vannak, amióta az előző Pálinkási nevü gondnok a pontosan vezetett számadási naplót előadta, és igy Danka József volt lelkész nem hibás abban, amit neki felróttak. Az alapok tisztán látható állapota ma az, hogy a közpénztár tartozik az alapoknak tőkében 8400 leiel, azonban ebből csak 480 lei a tényleges tartozás, mert 8000 leiért egy 2 hold 920 négyszög öl földet vettek, melyért most 20.000 leit igérnek. Véleményem szerint ezen gyenge minőségü, keveset jöve-

delmező földet ennyiért el kell adni, az árából az adósságot az alapoknak visszafizetni s a megmaradt pénzből a lelkésznek nagyobb jövedelme lesz, mint amennyit földből kapott. Kovács Zsigmond volt lelkész özvegye még mindig a lelkészlakon van, de a presbitérium jul. 1-re véglegesen felmondta neki a lakást.

Aradon és Pankotán Csécsi Imre és Bottyán Pál tanácsbirák, Szentleányfalván, Gyorokon, Ágyán és Erdőhegyen Fogarassy Bálint és Bottyán Pál tanácsbirák, Borossebesen Kun Zoltán pankotai lelkész, Csermőn Szabó József borossebesi lelkész végezték az egyházlátogatást megbizásom és felkérésem folytán. *Aradon* a mult évben megkezdett templom átalakitási munkálat befejezéséhez közeledik. Az épitési költség az előre megállapitott 1 millió leinél 200.000 leivel többet tesz ki, de erről is gondoskodva van a folyó évi költségelőirányzatban. Most az orgona megujjitását tervezik oly módon, hogy régi anyagának felhasználásával 20 fő és 10 mellék változattal biró hangverseny orgonát készittetnek körülbelül 700000 lei költséggel s ha ez szeptember végére elkészül, akkor október hónapban a templom felavatási ünnepély megtartható lessz. A templom és orgona körülbelül 2 millió leibe kerül, mely nagy összeget közadakozásból szerezték be A küldöttség megjegyzi, hogy az aradi egyháznak egy rendes hitoktatóra és egy intézményes segéd lelkészre nagy szüksége lenne, ami feltétlenül igaz, de ezt csak ugy nyerhetik meg a felsőbb hatóságok közbenjárásával és pártfogásával, ha maga az egyház is hozzá járul az illető segéd erők fizetéséhez. *Szentleányfalván* nem hajtotta végre a presbitérium az 1925 október 29-én tartott egyházmegyei gyülés 30 számu határozatát és bár több mint 13000 lei pénztári maradványuk volt, mégsem javittatták ki a teljes elhanyagolt állapotban levő lelkészlakot és az udvaron levő mellék épületet. Emlitett határozat felhatalmazta az esperest, hogyha az épületek március 15-ig helyre nem lesznek hozva, a presbitérium és gondnok költségére egy bizottságot nevezzen ki, mely a károkat megbecsülje és a presbitérium terhére helyrehozassa. Mivel azonban lelkész nem tett jelentést az espereshez s nem kivánta a bizotság kiküldését, ez ügyben idáig nem intézkedtem, de most fegyelmi eljárás terhe alatt vélem utasitandónak a presbitériumot arra, hogy a javitási munkálatokhoz minélelőbb fogjon hozzá s a két épületet szeptember 1-re hozza helyre, a lelkészt pedig utasitsa a közgyülés, hogy julius 20-ig tegyen jelentést az espereshez arról, hogy milyen intézkedéseket tettek a munkálatok megindítására. Egyházlátogatás alkalmával egy presbiter sem jelent meg. *Pankotán*

pünkösdkor egy majálist rendeztek, melynek jövedelméből az egyházi épületeket még a folyó évben kijavittatják. *Gyorokon* általában ez évben is haladás tapasztalható, az egyháztagok az istentiszteletet szorgalmasan látogatják. Az épületeknél csak a lelkészlak tetőzete igényel javitást, melyet ez évben teljesiteni fognak. *Ágyán* egyház épületei jó karban vannak, az első, második osztályban a Posta Mária tanitványai megfelelő eredményt mutattak fel. A III—VI osztályokban Erdey Sándor tanitványai a mult évi eredménnyel szemben némi előhaladást tanusitottak. Az egyházlátogató küldöttség utasitotta. Erdey Sándort, hogy szorgalommal igyekezzék eddigi mulasztásait kipótolni és a mostaninál is jobb eredményt mutatni fel, a dékáni vizsgálókat pedig felhivja, hogy a tapasztalt eredményről az espereshez tegyenek jelentést *Erdőhegyen* az egyház épületek rendben vannak. Kis Kálmán kántortanitó elhalálozása folytán az az ő özvegye vette át az első, második vegyes osztály vezetését, amibe azért egyezett bele az egyház, hogy a nyomoruságban maradt özvegy sorsán segitsen, amit meg is érdemelt, mert jó eredményt mutatott fel. Ebben az iskolában a vallás és ének tanitást Bottyán Pál lelkész teljesitette kiváló eredménnyel. *Borossebesben* a templom fedélzetén javitás szükséges, melyet még a folyó évben elvégeztetnek. A presbitérium a jelenleg szünetelő felekezeti iskolát folyó évi szeptember 1-én megnyitni óhajtaná, a tanitó fizetésre át akarja adni a jelenleg egyház használatában levő tanitói földet s ezen kivül jelentékeny mennyiségü készpénzt is hajlandó adni. Legnagyobb akadály az, hogy ezidőszerint vitás, vajjon lemondott-e az egyház iskola fentartó jogáról, vajjon átadta-e iskola épületét az államnak, vagy pedig csak elrekvirálták állami iskola céljára. Egy küldöttség járt nálam tanácsot kérni arranézve, hogy minő eljárást kellene követniök, hogy iskolájukat megnyithassák. Tanácsoltam, hogy menjenek be Aradra a tanfelügyelőséghez s kérdezősködienek az iskola jogi állapotáról. Most pedig kérem a nagytiszteletü közgyülést, méltóztassék Borossebesbe egy kéttagu bizottságot kiküldeni, hogy ők a helyszinén megállapitsák a követendő eljárás módozatait s erről tegyenek legkésőbb augusztus 1-ig az espereshez jelentést. *Csermön* az egyházi épületeken némi javitás eszközlendő, mit a presbitérium megigért. A ref. vallásu növendékek az állami iskolába járnak, hol a vallás és énekre Bodnár Ilona tanitotta őket jó eredménnyel. Az évek óta betegeskedő, majdnem munkaképtelen lelkész kisegitőt kér, amit a borosjenői lelkészi állás betöltése után lehetne leghelyesebben és legkönnyebben megoldani.

Az egyházlátogató küldöttség jelentése alapján kitünő tanitók: Köröstárkányban Jordánné Bottyán Vilma, Nagyszalontán dr. Szathmári Istvánné, Mikó Pál, Szentessy Elek, Seres László, Medgyesy Gyula és Bordás Imre, Anton Juhász Gyula ,Feketegyarmaton Török Sándor, Kilin Sándor, Nagyzerinden Muzsnay Albert, Tenkén Báthory Julia, Tamásdán Kiss Ferencz, Erdőgyarakon Király László, Pankotán Baki Magdolna.

A hittant és éneket kiváló eredménnyel tanitották: Szatmári István remetei, Nagy Zoltán gyoroki, Nánássy Dániel szentleányfalvai lelkészek.

Sajnálattal jelentem, hogy *Belényessonkolyoson* még most sincs rendes lelkész, mert az oda megválasztott Tunyoghy János a nagyszántói lelkészi állást fogadta el, bár Sonkolyoson megjelent, sőt a hozzátartozó Jánosfalván urvacsorát is osztott és igy hivatalát tényleg elfoglalta. Törvényellenes eljárásáról jelentést tettem illetékes főhatóságához, a szebeni egyházmegye espereséhez, kitől még nem kaptam értesitést intézkedéséről. Ujabb pályázatot hirdettem, de csak egy pályázó jelentkezett, kinek megválasztása ügyében most folynak a tárgyalások. A borosjenői lelkészi állás sincs még betöltve, bár a presbitérium Torró Miklós brajlai lelkész meghivását egyhangulag elhatározta, de a választók megkérdezése bizonyos okok miatt idáig késett, azonban pár nap mulva megtörténik. Sajnálatraméltó körülmény ez ugy a borosjenői anyaegyháznak, mint vidékének különösen Csermőnek érdekében.

Nem mulaszthatom el hivatalosan is bejelenteni, azon örvendetes eseményt, hogy ft. Sulyok István megválasztott püspök Urat az állam kormány nemcsak elismerte, hanem megengedte azt, hogy egy miniszteri kiküldött előtt magyar nyelven letett eskü után hivatalát elfoglalhassa és igy kerületünknek egy hosszu hallgatás után végre püspöke legyen. Megjegyzem, hogy a miniszteri küldött a vallásügyi miniszter megbizásából a leghatározottabban kijelentette, hogy a legrövidebb idő alatt az országgyülés elfogja ismerni a királyhágómelléki kerületet és akkor ft. püspök Ur Őfelsége előtt is le fogja tenni az esküt. Ezen előzmények és biztositások után egyezett bele az esperesi kar és a meghivott gondnokok közül az idő rövidsége miatt megjelenhetett 2 egyházmegyei gondnok az eskü letételébe. Hivatalosan jelentem azt is, hogy folyó évi junius 23-án tartott egyházkerületi közgyülésen ft. Sulyok István püspök és méltóságos Domahidy Elemér főgondnok urak az egyházkerületi elnökséget tényleg átvették s ez alkalommal 37 rendes lelkész felszentelése is megtörtént, melyen én is közremüködtem.

Egyházmegyénkre Isten áldó kegyelmét kérve, kiváló tiszteletem nyilvánitásával vagyok :

Nagyszalonta, 1926. junius 30-án.

Böszörményi Lajos
esperes.

Egyházmegyei közgyülésünk Esperes jelentését a törvényszerü egyházlátogatásról s egyházi viszonyainkról általában tudomásul veszi s jegyzőkönyvében közzéteszi.

Örömmel állapitja meg, hogy az esperesi jelentés aprólékos tiszta vonalaiból egyházmegyénk egészének biztató reményteljes képe bontakozik ki. Ha vannak is elvétve, itt ott sötétebb vonások, elvesznek azok a ragyogó, fényes vonalak között s a megnyugtató kép derüs összhangját nem tudják megzavarni. Nagy áldozatokkal megujitott templomok ragyogó fehérsége, hivatásukat kifogástalanul teljesitő iskolák világossága, renoválás alatt és előtt álló egyházi épületek előrevetődő szépsége szórják a fényt a biztató képre, miközben a tableau északkeleti sarkában ujra kilobban az áldozatkészségnek olyan magas lángja, mely egyfelől visszavilágit a nagy, áldozatos kálvinista multba, másfelől biztató fényt vet egy jobb jövendőbe. Ujonnan öntetett harangok felzengő szava, ujjászületésre váró orgona bugása, iskola zsivaja s a poraiból feltámadt s immár lelkészt választó borosjenői uj anya egyház bizonyságtétele erősitik a nemes szándékot, hogy a kálvinista magyarságnak a romániai nagyszalontai egyházmegyébe kebelezett jelentős töredéke Isten segitségével nemcsak élni, de fejlődni és virágozni akar.

Egyházmegyei közgyülésünk elismerését fejezi ki a templomaikat jelentős áldozatokkal renovált aradi, belényessonkolyosi, belényesujlaki, kisnyégerfalvai és köröstárkányi egyházaknak. Legyenek a megujult szent hajlékok valóban Istennek házai és a menyország kapui. Hangozzék bennük a vigasztalás és bátoritás igéje, a lélek és élet beszéde hosszu időkig.

Örömmel veszi tudomásul, hogy az aradi egyház régi orgonájának művészi átalakitására, a mezőbaji templomának renoválására, az anti és feketegyarmati egy egy iskola ujjáépitésére már megtették az elhatározó és kezdeményező lépéseket. A cél kivánta nagy terhek hordozásához áldozatos

lelket s a nagy munkák sikeres véghezviteléhez áldást kiván az épitő gyülekezeteknek.

Bélzerind, Csermő és Pankota presbytériumát felhivja, hogy az egyházi épületeken a kivánatos kisebb javitásokat még ez év folyamán teljesitsék. Borossebes presbytériumát a templom, Gyorokét a parochia fedélzetének sürgős javitására hivja fel.

Magyarremete presbytériumát figyelmezteti, hogy a toronytető megujitására a remélt kétes állami segitség helyett idejekorán a gyülekezeti áldozatkészség közelebbi és biztosabb segélyforrásának megnyitásán buzgólkodjék.

Nagyzerind presbitériumát nagy leányiskolájának mielőbbi alapos renoválására a további romlásokért anyagi felelősség terhe mellett ismételten elkötelezi.

Megütközéssel állapitja meg, hogy szentleányfalva presbytériuma — bár az egyházi számadás 13.000 lei pénztári maradványt mutat, — nem hajtotta végre a mult év okt. 29-én tartott egyh. m. közgyülés 30 számu határozatát a teljesen elhanyagolt állapotban lévő lelkészlak és melléképületei javitását illetőleg. Az indolens presbytériumot mulasztásáért szigoruan megrójja s fegyelmi felelősség mellett nyomatékosan elkötelezi, hogy a szükséges javitásokhoz azonnal fogjon hozzá s az elhanyagolt épületéket legkésőbb szeptember 1-re hozza rendbe. Lelkészt utasitja, hogy julius 20-ig az esperesi hivatalnak tegyen jelentést, hogy a presbytérium milyen intézkedéseket tett a munkálatok megindítására.

Szigoruan megrójja szentleányfalva presbytériumát azért is, hogy az egyházlátogatás alkalmára hirdetett presbyteri gyülésen egyetlen tagja sem jelent meg. A jövőre nézve elvárja, hogy a presbyterek a legelemibb kötelességüknek kivétel nélkül eleget tesznek s oknélkül egyetlen presbyter sem marad el épen a kötelességteljesitést számonkérő rendkivüli gyülésről.

A legnagyobb elismeréssel adózik egyházmegyénk közgyülése az áldozatos hit minden beszédnél hangosabb bizonyságtétele: Gyulay Biró János köröstárkányi presbyter 100.000 Leies adománya előtt. Még csak a közelmultban volt alkalma az egyházlátogató Esperesnek az egyházmegye elismerő jegyzőkö yvi kivonatát presbyteri diszgyülésben

átnyujtani a derék Illés Péter egyházgondnoknak, aki a mult évben 100.000 Leiért harangot öntetett egyházának s ime ugyan azon gyülésben egy uj 100,000 Leis adományt jelent be Gyulai Biró János presbyter, oly feltétellel, hogy 50.000 Lei kamatja minden évben az egyház szegényei számára osztassék ki, a másik 50.000 pedig kamatoztassék mindaddig, mig a 100.000 Leit eléri, mikor is a 100.000 Lei kamata osztatik ki a szegényeknek s az 50.000 hagyatik fent tőkésitésre. A régi kálvinista áldozatkészség feltámadt ujabb képviselőjének, Gyulai Biró Jánosnak nevét hálával örökiti meg jegyzőkönyvében egyhazmegyénk közgyülése, elismerő jegyzőkönyvi kivonatát pedig a jövő egyházlátogatás alkalmával presbyteri diszgyülesben nyujtja majd át a cselekvő hit e gyönyörü példáját mutatott presbyternek az egyházlátogató küldöttség vezetője. Kapcsolatosan, — bizva a szép példák nevelő és buzditó hatásában, — elrendeli, hogy ezután a 100.000 Leit, vagy ugyanenyi értéket meghaladó egyházi adományok a január 1-i nyilvános nyugtázások alkalmával az egyházmegye minden templomi szószékéről publikáltassanak. Az adakozók nevét, az adomány összegét és célját az egyházmegye esperese a lelkészi hivatalokkal annak idején közölni fogja.

Szomoruséggal veszi tudomásul a feketetóti egyház anarkhisztikus, meghasonlást, romlást eredményező áldatlan viszonyait. Szigoruan megrójja a presbytériumot indolenciájáért, hogy a gyermekek vallásos oktatásával a szülők felvilágositásával nem törődik, hogy az egyházi adminisztrálás nagy felelősséget és teljes komolyságot igénylő ügyét kezéből kiadva, a rosszindulatu tömeg szenvedélyének szabad prédájául engedte, hogy lelkészt egyházvédő és épitő munkájában nem támogatja s hogy a presbyterek magán és családi életük jó példájával nem igyekeznek példaképek lenni a gyülekezetben. A rend helyreállitása céljából a 36 aláiró által kért egyházmegyei vizsgáló bizottságnak — vétkesek költségére való kiküldését elhatározza felhatalmazván azt az ügy bevizsgálására a szükségkivánta intézkedések foganatositására, esetleg a presbitérium feloszlatására s majd megtorló intézkedések alkalmazására is. (A vizsgáló bizottság elnöke lehetőleg az esperes, kisörőjének megválasztása az elnöknek tartatik fent).

Megnyugvással veszi tudomásul, hogy a magyarcsékei egyház vagyonkezelésében, következéskép számadásában mutatkozott zavarok végre kitisztázódtak. Jónak látja, ha a presbytérium a megfelelő törvényes formaságok betartásával a 8000 Lei alapitványi tőke felhasználásával szerzett 2 hold 920 □-öl gyenge minőségü, a távolság miatt nehezen müvelhető, csekély hozadéku földet a kinálkozó 20.000 Lei áron eladja, mert ebből egyfelől az alapok tőkéjét visszafizetheti, másfelől a megmaradt tőke lelkésznek a csekély földhozadéknál többet javadalmaz. A szétszórt, telepes gyülekezet templomlátogatásának fokozására legalkalmasabbnak tartja, ha a környékbeli lelkészek, 2 csoportra oszolva, minden félévben egyszer előre meghatározott s templomi szószékről több izben kihirdetett napon vallásos propaganda estélyt tartanak. (Sajnos tapasztalások azt mutatják, hogy a közönyös gyülekezetek érdeklődését egy lelkész a rendes szokott hiturgiáju istentisztelettel nem tudja kivánatos mértékben felkölteni).

Az aradi nagy gyülekezetbe egy állandó hitoktató s egy intézményes segédlelkészi állás szervezésének szükségességét (e. m. közgyülésünk) nemcsak kivánatosnak, hanem feltétlen szükségesnek tartja s felhivja a presbytériumot, hogy az állás javadalmazásához biztositandó államsegély elnyerését minden céiravezető ut és módozat felhasználásával szorgalmazza, másfelől az ügy érdekében a gyülekezet is hozza meg a kivánt áldozatot.

Reméli, hogy a belényessonkolyosi egyház a sikertelen meghivások után pályázati uton végre lelkészt választhat s az uj állandó pásztor vezetése mellett az egyházi élet visszatér normális medrébe.

A borosjenői lelkészválasztás mielőbbi sikeres befejeződését s az állás elioglalását annyival inkább fontosnak látja, mivel a cserményi kisegités ügye is legkönnyebben a borosjenői lelkész igénybevételével gondolható.

Megnyugvással veszi tudomásul, hogy Vadászon a dijlevélkérdésben enyhült az ellentét a lelkész és presbyterium között. Ez alkalommal is figyelmezteti a presbytériumot, hogy lelkész jogos kérésének békességes uton annyival is inkább tegyen eleget, mert az egyházi birőság a dijlevél épségét megvédi s az ügy körüli hosszas huza vona mérhetetlen erkölcsi kárt szerez az egyháznak.

A tamásdai presbyteriumot nyomatékosan felhivja a tanitói állás javadalmának törvény által kivánt kiegészitésére.

Az erdőgyaraki presbyteriumnak engedélyezi, hogy az egyházközségi közgyülést képviseleti alapon szervezhesse.

A kitünő tanitók és hitoktatók iránt elismeréssel adózik egyházmegyénk közgyülése. Általában megnyugvással állapitja meg, hogy egyházmegyénk egész területén az egyházlátogató küldöttségek csak egyetlen egy iskola tanitási eredményét kifogásolták. Biztató jele ez annak, hogy tanitói karunk megérti az idők parancsszavát s tőle telhető energiával tekszik bele egyházunk és fajunk kulturális szolgálatának szent munkájába

Az egyetlen kifogásolt Erdei Sándor tanitótól is elvárja, hogy a mult évihez képest némi javulást mutató eredményt a jövő évben tovább fokozza, hogy iskolája ne essék kifogás alá. A dékáni vizsgálókat pedig felhivja, hogy ez iskolában tapasztaltakról annakidején az esperesi hivatalhoz kimeritő tájékoztató jelentést küldjenek.

Sajnálattal látja, hogy a szülők nem minden egyházközségben honorálják kellő megértéssel és támogatással az iskolák nemes munkáját. Ahelyett, hogy minden alkalmat megragadnának gyermekeik valláserkölcsi s értelmi neveltetésére, őket a tanóráktól elfogják, házkörüli, vagy mezei munkára használják, e csekély haszonért felmérhetetlen s nehezen pótolható erkölcsi kárt téve azoknak. Kötelességévé teszi ismételten a presbitériumoknak, hogy a szülőket gyermekeik pontos iskoláztatására minden szükséges esetben ujra, meg ujra figyelmeztessék.

Szigoruan utasitja a köröstárkányi, vadászi, várasfenesi iskolaszékeket, hogy a mulasztó gyermekek névsorát a községi előljárósághoz minden két hétben tegyék át s ha az a gyermekek szüleivel szemben a kivánt megtorlást nem alkalmazná, a névsort a főszolgabirósághoz terjesszék fel s ha ennek se lenne sikere, további intézkedést kérve, haladéktalanul tegyenek jelentést az esperesi hivatalnak.

Örömmel veszi tudomásul, hogy a borossebesi presbyterium a felekezeti iskolát vissza óhajtja állitani s tanitója részére tisztességes javadalmat biztosit. Az iskola jogi helyzetének biztositására s a követendő eljárás módozatainak megállapitására 2 tagu küldöttség helyszinre küldését

határozza, melynek kötelességévé teszi, hogy müködéséről s az elért eredményekről augusztus 1-ig az esp. hivatalnak tegyen jelentést. A küldöttség tagjai: Bottyán Pál erdőhegyi és Kun Zoltán pankotai lelkészek.

Az anti és árpádi egyházközség — sajnos, nem egyedülálló — sérelmével kapcsolatosan felterjesztést küld egyházmegyénk közgyülése a kerületi közgyüléshez: próbálja kieszközölni az államkormánynál a kerület elnöksége 1.) hogy — ha már ujabb felekezeti iskolák állitását nem engedélyezi, — szinmagyar községekbe, törvényszerint magyarnyelvjogu állami iskolákhoz nyelvünket nem ismerő regáti tanitók ne küldessenek; 2.) hogy az állami elemi iskolákban több idő, legalább osztályonként, vagy csoportonként 2 óra engedtessék a református ének és vallásoktatásra.

Egy megértőbb időszak érkezését s egyházkerületünk szebb jövőjének hajnalhasadását látja e. m. közgyülésünk abban a biztató tényben, hogy az államkormány főtiszt. Sulyok István püspökségét elismerte s megengedte, hogy egy miniszteri küldött előtt magyarnyelven tett hüségeskü után hivatalát elfoglalhassa s püspöki jogait korlátlanul gyakorolhassa. Bár a félmegoldás ténye egyházunk történelmében egyedülálló, visszás helyzetet teremtett, a vallásügyi miniszter ur kiküldötte által tolmácsolt igéretére támaszkodva, bizalommal várjuk, hogy kerületünk törvényes elismerése még ez év folyamán megtörténik s főtiszteletü Püspök urunk Őfelsége a király kezébe is esküt tehet.

Egyházmegyei közgyülésünk a hivatalfoglalás alkalmából mély tisztelettel s igaz szeretettel üdvözli főtiszt. és mélt. Sulyok István püspök urat elnöktársával mélt. Domahidy Elemér kerületi főgondnok urral egyetemben s kéri a Mindenhatót, adjon nekik sok erőt és lelket a rájukváró sulyos problémák megoldására. Fény nevükre és áldás életükre!

Az első püspöki aktussal felszentelt 37 ifju lelkész életét, munkáját, gyülekezetét, ugyszintén egyházmegyénket, uj korszakba lépett kerületünket s egész anyaszentegyházunkat közgyülésünk a jóságos Isten védő és áldó kegyelmébe ajánlja.

33. szám. Tárgyalás alá vesszük esperesnek az elnökileg elintézett ügyekről való jelentését:

Nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés!

A folyó évi április 8-án tartott közgyülés óta elnökileg a következő ügyeket intéztem el, melyeknek jóváhagyását kérem.

1. Május 22-ikén a várasfenesi presbitérium választása és beterjesztett okmányai alapján Nagy Gyula oklevéles tanitót a várasfenesi kántortanitóságban ideiglenesen megerősitem.

2. Junius 16-ikán Farkas Imre és Sebesi Sándor fellebbezést adtak be az árpádi presbytérium azon határozata ellen, hogy egy róm. kath. vallásu tanitót választottak meg a második tanitói állásra. Mivel az I. T. Cz. 101 §-a és a VI. t. cz. 18 §-a határozottan tiltja a más vallásu tanitók alkalmazását, a választást megsemmisitettem s figyelmeztettem a presbytériumot, hogy az illető egyént jelölni sem lett volna szabad.

3. Junius 16-ikán engedély adtam arra, hogy a feketegyarmati presbytérium a jóváhagyott tervek és költségelőirányzat alapján a vegyes iskola épitéséhez hozzákezdhessen s a vállalkozókkal a szerződést megkötheesse.

Kiváló tiszteletem nyilvánitása mellett vagyok

Nagyszalontán 1926 julius 3-án

Böszörményi Lajos
esperes.

Egyházmegyénk közgyülése esperes jelentését az elnökileg elintézett ügyekről helyeslőleg tudomásul veszi s intézkedéseit jóváhagyja és megerősiti a következőkben:

ad 1. A presbytérium választása és a beterjesztett okmányok alapján Nagy Gyula okl. tanitót a várasfenesi kántortanitóságban megerősiti s a hivatalos eskü letételére elkötelezi.

ad 2. Jóváhagyja azon intézkedését, hogy az árpádi második tanitói állás törvénytelen választását megsemmisitette.

ad 3. Hogy a feketegyarmati presbytériumnak a jóváhagyott tervek és költségelőirányzat alapján engedélyt adott a vegyes iskola épitésének megkezdésére s a vállalkozási szerződések megkötésére.

34. szám. Dr. Hadházy Kálmán világi főjegyző ismerteti a Romániában maradt nagyszalontai ref. egyháznak a Magyarország-

hoz átcsatolt nagyszalontai ref. egyházzal folytatott kiegyezési tárgyalásait.

Előterjeszti, hogy miként a békeszerződések rendelkezéseinek megfelelően a kettészakadt politikai község tette, ahoz hasonlóan a kettészakadt egyházközség is felleltározta és felértékelte az egyháznak ugy Romániában, mint Magyarországon fekvő javait. Felemlitette, hogy a Magyarországon lévő Biharmegye Zsadány községhez tartozó s a zsadányi 2. számu betétben felvett „Kis-Orosi puszta" 178 hold 870 □-öl területtel a nagyszalontai ref. egyház tulajdonát képezi, melynek örök használatát azonban 34 számu jegyőkönyvi határozatunk szerint Nagyszalonta városának 1906 évben átengedtük s igy ez a nagyszalontai egyházra nézve tovább vagyoni értéket jelenteni megszünt. Az impérium változással s a határmegállapitással azonban e puszta a szalontai ref. egyház egy jelentős vagyontényezőjévé vált azon remény beteljesedése esetén, hogy ez ingatlanokat terhelő örök használati jog megszünik s tehermentesen visszakerül a nagyszalontai ref. egyház birtokába és használatába.

Előadó közli, hogy az irásba foglalt egyezség szerint a Romániához tartozó nagyszalontai egyház vagyonaként megmarad minden az egyháznak idáig is tulajdonában volt vagyontárgy, kivéve a fentemlitett a „Kis-Orosi" pusztának 40% eszményi hányada, mely a telekkönyvben is kitüntetendően egyezség jogcimén a Magyarországhoz tartozó nagyszalontai ref. egyházra ruháztatik.

Előadó megemliti, hogy remény van rá, hogy az elmult év október 1-től Kis-Orosi puszta hasznai a megjelölt arányban az egyezkedő egyházakat fogják megilletni.

Javasolja az egyezség jóváhagyását.

Egyházmegyénk közgyülése az előadói javaslatot teljes egészében elfogadja s a két egyház közötti egyezséget megerősiti s hasonló megerősités céljából az egyházkerületi közgyüléshez felterjeszteni rendeli.

35. szám Vass Lajos tenkei kántortanitó a hivatali eskü letételére jelentkezik és azt le is teszi.

Egyházmegyénk közgyülése Vass Lajos hivatali esküt letett tenkei kántortanitót állásában végleg megerősiti azzal, hogy a mai naptól fogva az egyházmegyei tanitó és segélyegyesületnek kötelezett tagja s részére az eskütételről a bizonyitvány kiadatik.

36. szám. Dr. Hadházy Kálmán ismerteti a nagyváradi tanitónőképző intézet és internátus igazgató tanácsának 1926 junius

21-én kelt 116/1926 szám alatt egyházmegyénk elnökségéhez intézett átiratát s a mellékletét képező hasonszámu nevezett igazgató tanácsnak 1926 junius 15-én kelt ülésében felvett jegyzőkönyvének 3 sz. alatt felvett határozatát. E határozat szerint nevezett tanitónőképzőnek és internátusnak a 40.000 Lei épitési kölcsön és a fenntartásból származottan 1926 junius 30-iki állaggal a „Nagyváradi Hitelbank R. T"-nál 517.188 azaz Ötszáztizenhétezeregyszáznyolcvannyolc Lei tartozása van, melyből egyházmegyénket, mint $^1/_4$-ed részben fenntartót egynegyedrész megfizetésének kötelezettsége terheli és pedig azonnal.

Közli előadó, hogy az Ermelléki egyházmegye 1925 november 4-én tartott közgyülésünk 56 szám alatt hozott határozatával az igazgató tanácsi átirat szerint e fizetési kötelezettséget nem vállalta s egyszersmind a nevezett intézethez való minden jogáról a nagyváradi ref. egyház javára lemondott, mint a mely egyház készneknek nyilatkozott az érmelléki egyházmegye terhét átvenni és ennek ellenében jogaiba belépni.

Javasolja előadó, hogy tekintettel azon nagy értékü vagyonra, melyet nevezett intézet székháza ma képvisel s arra, hogy aránylag minimális az összeg, mellyel annak megtartásához hozzá kell járulni s figyelmeztet a kötelességre, hogy a tanitónőképző intézetet mielőbb meg kell nyitnunk s a végett ugyis áldoznunk kell, legyen ezen áldozatunk ellenszolgáltatása az, hogy ez aránylag csekély összeggel tulajdonosai legyünk egynegyed részben nevezett intézet 5—6 millió leit érő hatalmas épületének és telkének. Miért is ezen adósság reánk eső részének haladéktalan kifizetését javasolja.

Kassay Béla esperes felveti a kérdést, hogy az érmelléki egyházmegyéhez hasonlóan nem volna-e helyes, ha egyházmegyénk is szabadulna a fenntartói tehertől s lemondana vagyoni jutalékáról.

Egyházmegyénk közgyülése egyhangulag hozott határozattal az előadói javaslathoz képest elrendeli a nevezett tanitónőképző és internátust terhelő s 1926 junius 30-án 517.188 azaz Ötszáztizenhétezeregyszáznyolcvannyolc leit kitevő tartozásnak egyházmegyénkre eső egynegyed részének haladéktalan megfizetését világosan kikötvén azonban azt, hogy az elnökség a fizetéssel egyidejüleg gondoskodjék arról, hogy egyházmegyénk nevezett intézet székházának egynegyed részben telekkönyvileg is kitüntetett tulajdonosa legyen.

Amennyiben egyházmegyénk telekkönyvi tulajdona megszerzésének bárminemü akadálya volna, az esetben a fizetést megtiltja. Erről az igazgató tanács jegyzőkönyvi kivonatban értesitendő.

37. szám. Egyházmegyénk egyházkerületi képviselőinek megbizatása lejárván, a képviselők ujraválasztása szükséges.

Egyházmegyénk közgyülése egyházkerületi kipviselőkül megválasztja rendes tagoknak lelkészi részről: Böszörményi Lajos nagyszalontai és Fogarassy Bálint ágyai lelkészt; világi részről: Dr. Hadházy Kálmán egyházmegyei főjegyzőt és Mészáros Dániel tanácsbirót; póttagoknak lelkészi részről: Bottyán Pál erdőhegyi és Bokor Sándor belényesi lelkészt; világi részről: Dr. Sarkadi Dániel tanácsbirót és Rácz Gyula számvevőszéki elnököt.

38. szám. Esperesi jelentés szerint lemondottak tisztségeikről Böszörményi Lajos nagyszalontai és Csécsi Imre aradi lelkészi köri elnökök.

Egyházmegyénk közgyülése a két lemondást sajnálattal tudomásul veszi s a lelkészi körök megszervezése és vezetése körül kifejtett munkásságukért meleg köszönetet szavazva, e személyi változást alkalmul használja arra, hogy a két kört ujjászervezze, illetőleg kikerekitse.

A szalontai körből az aradihoz csatolja a két aradvármegyei egyházat: Bélzerindet és Vadászt, két egyház kivételével tehát a szalontai kör egyházai maradnak a régiek; szervezője Kassay Béla esperes.

Az eként kikerekitett és 13 egyházzal biró aradi kört pedig ketté osztja ugy, hogy az aradágyai kört alkotni fogják: Erdőhegy, Ágya, Feketegyarmat, Nagyzerind, Bélzerind és Vadász; szervezője: Bottyán Pál erdőhegyi lelkész, az aradzarándit pedig: Arad, Szentleányfalva, Gyorok, Pankota, Borosjenő, Borossebes és Csermő; szervezője: Kun Zoltán pankotai lelkész.

Az elnökválasztást, miután lemondottak — tudomás szerint — a megállapitott körök szervezésével és a köri munkálkodás megindításával bizattak meg egyházmegyénk részéről, valamint a jegyzőválasztást az illető lelkészi körök belső ügyének tekinti és arra még befolyást sem kiván gyakorolni, csak azzal a határozott utasitással fordul valamennyi, kiváltképen a most már két aradi körhöz, hogy

szinte már két esztendei kényszerü hallgatás után komoly munkához fogva különösen a veszélyeztetett végeken fejtsen ki egyház- és nemzetmentő belmissziós munkásságot.

39. szám. Kassay Béla, egyházmegyei és gyámintézeti pénztárnok s számvevőszéki tag esperessé, Arday Aladár számvevőszéki előadó pedig lelkészi főjegyzővé történt megválasztásuk következtében lemondanak erről a tisztségeikről ; ugyancsak lemond tanügyi előadói tisztéről Bottyán Pál lelkészi tanácsbiró.

Egyházmegyénk közgyülése a lemondott tisztviselőknek eddigi müködésökért őszinte köszönetet szavazva s jövendő fontosabb munkakörük betöltéséhez Isten áldását és minden jót kivánva : az egyházmegye pénztárnokává egyhangulag megválasztja Bottyán Pál tanácsbirót azzal, hogy a közigazg. pénztárt az 1926. december 31. lezárás után vegye át a volt pénztárostól.

A gyámintézet pénztárnokának megválasztása az egyházmegyei lelkészértekezlet hatáskörébe tartozván, közgyülésünk ebbe nem óhajt beleavatkozni.

A lemondás folytán megüresedett számvevőszéki előadói tisztre Juhász András várasfenesi, a tanügyi előadói tisztségre pedig Nagy Zoltán gyoroki lelkészt választja meg egyhangulag, mig az üressé vált számvevőszéki tagsági helyet — egyházainknak az egyházmegye megoszlása miatt megfogyatkozott számára való tekintettel — egyelőre nem tölti be.

40. szám. Ezen egyházmegyei közgyülési jegyzőkönyv hitelesitésével

egyházmegyénk közgyülése esperes elnöklete mellett az egyházmegyei közgyülésnek Nagyszalontán lakó tagjait bizza meg.

Miután ezzel a tárgyalásra kitűzött összes ügyek elintézést nyertek : Kassay Béla esperes a nagyszalontai református egyházmegye 1926 évi julius hó 6-ik napján Nagyszalontán megtartott rendes gyülését feloszlatta.

A 23, 24, 25, 26, 28, 29, 30, 31, 34, 36 számokat jegyzette Dr. Hadházy Kálmán világi főjegyző.

A 27 számot jegyzette Rovács István világi aljegyző.

A 32, 33, 35. számokat jegyzette Ardai Aladár lelkészi főjegyző.

A 37, 38, 39, 40. számokat jegyzette Kun Zoltán lelkészi aljegyző.

Birósági ülés.

III—1926.

Jegyzőkönyv

a nagyszalontai ref. egyházmegye rendes bíróságának 1926. évi julius hó 6-án Nagyszalontán tartott üléséről.

Jelenvoltak: Kassay Béla esperes és Szabó Zoltán egyházmegyei gondnok elnöklése mellett Böszörményi Lajos tb. esperes, Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, Bokor Sándor, Balogh Mátyás, Szakács Dénes lelkészi, gróf Tisza Kálmán, Dr. Hadházy Kálmán, — mint ügyész is — Dr. Sarkady Dániel, Dr. Miskolczy Jenő világi tanácsbirák.

Jegyző: Ardai Aladár e. m. főjegyző.

Elnök felhivja a bíróságot, hogy az E. T. V. t. cz. 13 §-a értelmében az időszaki tanács tagjait válassza meg.

Bíróságunk az időszaki tanácsba a rendes elnökségen kivül egy évre megválasztja

rendes tagokul Böszörményi Lajos, Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, Dr. Hadházy Kálmán, Dr. Sarkady Dániel, Dr. Miskolczy Jenő,

póttagokul Bokor Sándor, Balogh Mátyás, Mészáros Dániel és Szántay Lajos tanácsbirákat.

Kelt mint fent.

Szabó Zoltán
világi elnök.

Kassay Béla
egyházi elnök.

Ardai Aladár
lelkészi főjegyző.

Függelék ad 29 szám. *Szabó Zoltán* egyházmegyei gondnok beszéde:

Nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés!

Az egyházmegye közgyülésének tagjai azért kérettek ma megjelenésre, mert az április havában tartott közgyülés szerint egyházmegyénk lelkészi tiszviselői 10 évre megválasztatván, hivatalukba be lettek iktatva.

Egyházmegyénk e történelmi napján nekem jutott a szerencse, hogy a törvényeink által elrendelt eskü után én üdvözölhessem ujonnan megválasztott lelkészi tisztikarunkat. Mielőtt ezt teszem, lelkem és szivem melegével, szeretetével és hálájával bucsuzom volt esperesünktől. Hiába szegeztem legerélyesebben ellenvetéseket lemondási szándéka ellen, Ő megmaradt elhatározása mellett és e pillanatban nincs egyébb hátra, mint megköszönni Neki hosszas fáradozását az esperesi hivatalban. Különösen köszönjük azt, hogy lemondása után a mai napig vezette hivatalát.

Igen nagy hálával és elismeréssel adózunk az esperes urral lemondott tanácsbirák és főjegyző urnak is. Kérjük mindnyáját, ne vonják meg tudásukat, bölcs tapasztalataikat és áldásos munkaképességüket a jövőben sem egyházmegyénk ügyeitől.

Nagytiszteletü Közgyülés! A most elmondott őszinte érzelmek hatása alatt inditványozom, hogy Böszörményi Lajos nagytiszteletü esperes ur érdemeit jegyzőkönyvileg örökitsük meg és őt örökös tiszteletbeli esperessé válaszszuk meg.

Nagytiszteletü Esperes ur! Tanácsbirák és lelkészi jegyző urak! Egyházmegyénk bizalma Önök felé fordult. A mai naptól kezdve az Önök kezébe van letéve egyházmegyénk sorsa. Önök vannak arra hivatva, hogy itt a református hitélet nyugodt folytonosságát biztositsák. Üdvözlöm Önöket diszes és felelőségteljes hivatalukban! Nagytiszteletü Kassay Béla esperes urat ezennel külön üdvözlöm az egyházmegye nevében. Mi mindnyájan a legnagyobb bizalommal tekintünk müködése elé, mert az a munkásság, melyet évtizedeken át az egyházmegye érdekében kifejtett, záloga a jövőnek, a mit még jobban biztosit ama körülmény, hogy az uj esperes ároni családból való, tehát már gyermekkorában egyházias szellem vette őt körül. Én magam részéről mint elnöktárs biztositom őt legőszintébb támogatásomról és ezt kérem a magam számára is.

Jól tudom, hogy Önök saját meggyőződése szerint is, egy olyan ut kezdetén vannak, mely nem vezet mindég rózsa-sövények között és a melyen a sima előre ha-

ladást sok rög és sok kő neheziti. A jó akarat, erély, szorgalom és tudás nem mindig elegendő a kötelesség teljesitésére. Kell ahoz a Mindenható jó Isten áldása is. Ezt kivánom Önöknek atyafiságos szeretettel. A rendes, folytatólagos ügykezelésen kivül, mint nagy feladatot, mely rövid időn belül Önökre hárul, meg kell emlitenem azt, hogy az ezen államban létesitendő uj egyháztörvények majd átplántálandók a mi egyházi életünkbe. E nagy feladat sikeres megoldásában segitse Önöket a jó Isten. Nem kétlem, sőt bizva bizom abban, hogy Önökben meg van a jó akarat, a tudás és erély a feladatok megoldására, tehát sursum corda! Fel a szivekkel! Az igaz egyházi férfinak akarnia kell azt tenni, amit cselekednie feltétlenül kell.

A világháboru óta a világnézetek nagyon zavarosak. Ez természetes, mert az egyetemes történelem is arról tanuskodik, hogy mindig ugy volt nagy és világra szóló események után; minden ilyen alkalomkor egy-egy a tömegnek tetsző jelszó, mint kavics darab be lett dobva az élet viztükrére és a hullámkarikák kisebb, nagyobb bajt okozva, csak fokozatosan simultak el és simulnak most is el. De református anyaszentegyházunk elejétől fogva bensőleg a bibliai változhatatlan igazság, külsőleg pedig az apostoli korszak egyszerüségének kifejezője volt. Ilyennek kell maradnia, ha óhajtja, hogy élete határhoz kötött ne legyen.

Tiszta hazafiasság jelképezte mindenütt minden században és ezért elszomoritó jelenség, ha egyháztársadalmi téren a politikai élethez hasonló kilengéseket tapasztalunk, melyek kifejezhetetlen ártalmat jelentenek a tiszta hit, a vallásos, buzgó egyháziasságra nézve, de még szomorubb ha ily jelenségek a lelkészi körben támadnak, pedig e kör hagyományaitól várható első sorban az elegyitetlen tiszta igazsághoz való ragaszkodás. Innen várjuk azt a bizonyos tiszta világosságot és ama sónak meg nem izetlenülését. Kivánom, hogy ezt Isten segitségével ne hiába várjuk! Isten segitse és éltesse Önöket.

Függelék ad 29 szám. *Kassay Béla* esperes székfoglaló beszéde :

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés !

Midőn e helyen megállok, hogy a nagyszalontai ref. egyházmegye esperesi székét elfoglaljam : első szavam az alázatos engedelmesség szava az Isten előtt : Imhol Uram ! Kész a te szolgád ! Mert én hiszem és hirdetem, hogy az Ur az, a ki kiválasztja s helyeikre állitja kicsiny és nagy körben azokat, kiket vezetésre, irányitásra elhivott. Alázatos engedelmességgel hajlok meg azért akarata előtt, szent fogadást tevén, hogy az én életem is nékem nem drága, csakhogy elvégezzem a szolgálatot, melyet az Urtól vettem.

Második szavam a köszönet szava egyházaink presbytériumaihoz, melyek oly imposans többséggel tiszteltek meg szavazataikkal, hogy erkölcsi kötelességemnek érzem vonakodás nélkül elfogadni a megtisztelő megbizatást, melyet — tanum reá a nagy Isten és lelkésztársaim — nem kértem és nem kerestem, s éppen azért annál mélyebben érzem a megtiszteltetés nagyságát és kötelező voltát, s midőn azt elfogadom, szentül igérem, hogy minden erőmmel és tehetségemmel igyekezni fogok megfelelni a várakozásnak, melyet e választás reám ró.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés ! Méltóztassék megengedni, hogy mielőtt a jövőre tekintenénk, rövid visszapillantást vessek a közelmultra. Minden nemzet, minden egyház, sőt minden ember életében vannak bizonyos határpontok, melyek egy-egy időszak bevégződését s egy ujnak a kezdetét jelzik. Ilyen határpont a mi egyházmegyénk életében a mai nap, midőn szeretve tisztelt atyai barátunk : Böszörményi Lajos, a nagyszalontai egyházmegye 11 éven át volt esperese, leteszi a vezérpálcát ; nem azért, hogy visszavonuljon a küzdő térről, mert hiszen itt marad köztünk a vezérkarban, hanem csak azért, hogy a terhek egyrészét ifjabb vállakra helyezze át s megpihent erővel küzdjön velünk eggyütt tovább.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés ! Ki multjára érzéketlen : Jövőjére érdemetlen ! E közmondás igazsága kötelez minket a hálás emlékezetre azért a 11 évi vezérségért, mellyel Böszörményi Lajos irányitotta, vezette egyházunk élethajóját. Nehéz időkben vette át a kormányt. Már dult a világháboru ! A világ első nemzetei fékevesztett gyülölettel rohantak egymásra, hogy pusztitsák azt a mi a legdrágább, az emberi életet s közben füstté váljanak évtizedek boldogithatásának eszközei. Ugy tetszett, hogy elkövetke-

zett a keresztyénség alkonya! Hiszen annak az emberszerető Krisztusnak, ki Jeruzsálem fölött is könnyeket hullatott, sirva kellett eltakarnia arcát, midőn látta az általános öldöklést. A haza védelme egymás után szólitotta hadba hiveinket, tanitóink nagy részét, többet lelkészeink közzül, világi tanácsbiráinkat, élükön a nagynevü vezérrel. A kik itthon maradtunk: megfogyatkozott sorokkal, de megfeszitett erővel igyekeztünk pótolni esperesünk bölcs irányitása mellett a távollevőket, de bizonyára sokkal lassabban haladt az egyház megfogyatkozott vitorláju hajója, mignem a nagy összeomlás után hinár fogta meg az evezőket, a csapkodó hullámok elmerüléssel fenyegettek, majd bekövetkezett az elszakittatás is s a bizonytalanság sötét éjszakája vett körül. Ily körülmények közt, ha egyebet nem tett volna is, mint hogy megmentette az életet, akkor is a legnagyobb hálával volnánk adósai a mi esperesünknek. De mi, a kik közvetlen tanui voltunk esperesi munkájának, láttuk, tudjuk, hogy többet is tett. A reform. egyházunkat fenyegető Scyllák és Charibdisek között oly bölcsen kormányzott, az ellenséges áramlatokkal szemben oly finom tapintattal irányitott, mindenkihez mindenkor oly Jézusi szeretettel viseltetett, hogy méltó, ha most a hála és köszönet szavaival fordulunk felé s meg vagyok győződve, hogy egész egyházmegyénk érzelmeit fejezem ki, midőn a 11 évi bölcs vezetésért, higgadt kormányzásért, apostoli szeretettel gondoskodásért mindnyájunk igaz szeretetét és soha el nem muló háláját tolmácsolom. S midőn ezt teszem, kérlek téged, atyai jó barátom! mint Elizeus kérte a távozó Illyést: „Legyen kérlek, a te lelkednek kettős mértéke én rajtam!“ Kérem a kegyelem örökkévaló Istenét, hogy adjon még napjaidhoz számos napokat s ez idő alatt forgasd a néked adatott 10 talentumot a Krisztus egyháza javára, közelebb a mi nagyszalontai egyházmegyénk boldogitására.

És még egy másik fény is ragyog felénk a multból! A mi esperesünk jobb kezének, Fogarassy Bálint egyházmegyei főjegyzőnek lankadatlan szorgalmu munkája, 11 éven át irta aranytollával egyházmegyénk határozatait s emelt magának márványkőnél maradandóbb emléket jegyzőkönyveink hasábjain. Szeretettel és hálával őrizzük az ő munkásságának emlékezetét s midőn kérem a minden áldások hatalmas Istenét, hogy adjon néki erőt, egészséget, munkakedvet velünk együtt tovább is munkálkodni az Ur szőllőjében, egyszersmind kérem a Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülést, hogy elévülhetlen érdemeinek elismeréséül válassza meg őt örökös tiszteletbeli egyházmegyei főjegyzőjének.

Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés ! Szokás az esperesi székfoglalók alkalmával s méltán el is várhatják a gyülekezetek, hogy a megválasztott esperes programmot adjon, tájékoztassa az egyházmegyei közgyülést s általában a gyülekezeteket azon irányelvekről, melyek hivatala viselésében vezérelni fogják.

Ha csak a szokásnak óhajtanék megfelelni, talán elég volna utalnom arra az esküre, mely most elhangzott ajkaimról, elég volna annyit mondanom, hogy annak betöltésében fegyverem lesz a szentirás és az a törvény, mellyet a magyar református egyház egyeteme alkotott s a mely reánk nézve ma is érvényben áll, s eszközeim lesznek az igazságosság és részrehajlatlan szeretet. Azonban méltóztassanak megengedni, hogy felhasználjam ez alkalmat bizonyságot tenni arról, hogy én látom azokat a nagy kérdéseket és eszméket, melyek ma a lelkeket fütik és háborgásba hozzák s egyszersmind, hogy kikérjem a nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés itéletét arra, hogy jól látom-é azokat s csak azután — a mennyiben helybenhagyásukkal találkozik fejtegetésem — kérjem e gyülés alkotó tagjainak nagybecsü támogatását.

Látom a célt, mely felé haladnunk kell. Óh ! nem emelem én szemeimet ama Jézusi célig : Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes ! Nem kivánom még az első keresztyének tiszta, hitben, egyetértésben tökéletes életét sem tüzni ki közvetlen cél gyanánt. Látom és nem tartom elérhetetlen célnak Bocskay, Bethlen, Rákóczy népének azt a hitben buzgó, áldozatban nem fukar életét, melyet alig 400 év választ el tőlünk ; szeretném, ha azokat az ősöket választanók példányképül, kik egyik kezükben kardot, másik kezükben vakoló kanalat tartva védelmezték református hitüket és magyarságukat, s nehéz harcaik közepette is épitették templomaikat és iskoláikat, s szent örökségül hagyták reánk a tiszta kálvinista egyházat ; azokat a predikátorokat és tanitókat, kiknek egyetlen szavukba került volna, hogy nyugodtan, talán megjutalmazva békében éljenek s inkább engedték a börtönbe, majd gályákra hurcoltatni magukat, de azt az egy szót „Abrenuntio“ : nem tudták kimondani.

És látom azzal a céllal szemben egyházunk mai helyzetét. Istennek legyen hála, hogy azoknak a hitbuzgó, áldozatkész ősöknek, erőslelkü, tántorithatlan lelkészeknek, tanitóknak, sőt Bocskainak, Bethlennek és Rákóczynak is vannak ma is méltó utódaik közöttünk. De fájó szivvel kell látnunk, hogy hiveink nagyobb részének lelkében csak a kényelem, a közöny hamuja alatt lappang a hit parazsa,

melyből egyes alkalmakkor fel-fellobban még a láng, de aztán ismét elalszik és sötét lesz megint, mint villámfény után a csillagtalan éjszaka. Sőt találkozunk nem ritkán olyan tagjaival egyházunknak, kik hasonlitanak az Ezékiel próféta álmának megszáradt csontjaihoz, akik felől ha kérdez az Ur minket, őrállókat: Embernek fia! élnek-é ezek a tetemek? nem tudunk mást mondani, mint a próféta: Uram Isten! Te tudod!

És ez nem csak nálunk van igy. Igy van az egész világon. A világháboru ronggyá tépett nem csak szerződéseket, ronggyá lett vallás törvény, szerelem, házasság, gyermek, itjuság. De a romok között egy közös sóhaj száll az ég felé, a megujhodás vágyának sóhaja. A külömbség csak az, hogy sok helyen már nem csak a vágy él a lelkekben egy másfajta világ irant, hanem megértve az apostol szavait: „Ideje nékünk az álomból felserkennünk“ munkálkodnak is azért.

Ha ritkán jut is hozzánk hir más országok, más nemzetek egyházi élete felől, mindenünnen azt halljuk, hogy megindult a lelki megujulás munkája: lelkészek, tanitók és kegyes szivü világiak egymással vetekedve a romokon, prófétálnak a megszáradt tetemeknek s azok meghallják az Ur beszédét és megélednek ismét.

Lelki megujulás: ez a 2 szó magában foglalja az egyház belső és külső életvezetésének egész programmját, mert a belső, lelki megujulást természetszerüleg követi a külső megujulás, az egyház anyagi szükségeinek panasz nélküli, szives-örömest való teljesitése.

Erre nézve a legelső és legfőbb teendőnk presbitériumainknak a törvényekben előirt kötelességeik teljesitésére felserkentése. Mert nt. E. M. Kgy! — tisztelet a ritka kivételeknek — presbitériumaink most nem egyebek, mint az egyház külső, anyagi életét több-kevesebb lelkesedéssel és megértéssel irányitó és szabályozó testületek. Ha fellapozzuk a pesbyteri jegyzőkönyveket, elvétve látunk bennük mást, mint a lelkészi és tanitói fizetésekre, az egyház dologi szükségleteinek kielégitésére szolgáló, megalkuvó határozatokat s fehér holló gyanánt akad szemünk elé olyan jegyzőkönyvi szám, melyre rá lehet fogni, hogy az egyház lelki életére vonatkozik.

Kétségbe nem vonható igazság, hogy a presbytereknek a lelkész segitőtársainak kell lenniök, nem csak abban a tekintetben, hogy az egyház fennállhatását anyagilag biztositsák, hanem a lelki élet munkatéren is.

Hiveink egy része, s talán mondhatjuk — nagyobb része — előtt szokatlan, némelyeknél pedig éppen ellenszenves minden parányi mozzanat, mely megállitja őket kényelmes, semmi mással, mint a maguk anyagi jólétével törődő munkájában, a célból, hogy gondoljanak lelkükkel is valamit. És itt van az, hol a lelkész nem tehet mindent. Hasztalan irányitó, vezető szava, bár mily lelkes legyen is az, ha nincsenek segitőtársai, kik a szavukkal s példájukkal oda sorakoznak a lelkész mellé. Feltétlen szükséges, hogy amit Pálok plántálnak, az Apollósok szorgalmasan öntözzék, s ez az együttes munka meggyőzze a gyülekezet minden tagját arról, hogy az egyház nem egy közkereseti társaság, melytől a befizetett egyházi adó ellenében megfelelő hasznos ellenszolgáltatást várhatnak s magukuak bizonyos jogok gyakorlását biztosithatják, hanem a Krisztus lelkével munkálkodó egyesület, mely készül a földi életet követő itéletre és örök életre ; meg kell győzni hiveinket a felől, hogy a reform. egyház az egyetlen fundamentuma magyar nemzetiségünknek s ha annak falai bomladoznak : összedől a magyarság temploma is s elenyészünk nyomtalan s a mi helyünk sem ismerszik meg többé. Hogy ez a munka egyöntetüen és minél több lélekkel haladjon : szükségesnek tartom, hogy lelkészeink a téli hónapok alatt, — midőn legnagyobbrészt földmiveléssel foglalkozó hiveink előtt bezárul a külső munka tere és ideje s nagyobbszámmal összegyüjthetők a lelki munkára, — minél gyakrabban jelenjenek meg a szomszéd egyházakban a helyi lelkész támogatására. Szükségesnek tartom a presbyteri értekezleteket, előbb a szomszédos egyházakból összehozni, majd mind több-több egyház presbytereit összegyüjteni s ezen közös értekezleteken beszélni meg a teendőket s erősiteni presbytereinkben a munkakedvet, a lelkesedést a lelki élet terén is munkálkodásra.

Nt. E. M. Kgy. ! Az egyháznak elválhatatlan társai, — mint nevezni szoktuk — veteményes kertjei az iskolák. S éppen ezért tántorithatlan hive vagyok a felekezeti iskoláknak. Hiszem és vallom, hogy az oktatásügy tulajdonképpen állami feladat, azonban mindaddig, mig az egyház minden vonatkozásában nincs elválasztva az államtól, mig el nem érjük azt a legmagasabb ideált „szabad egyház szabad államban“ addig felekezeti iskoláinkat nem adhatjuk fel, sőt ahol eddig feladatott is az, ott is törekednünk kell a felekezeti iskola visszaállitására. De más felől, éppen azért, mert az oktatásügy a legtőbb ideálban állami feladat, addig mig e feladatot egyházaink teljesitik, joguk van az iskolai államsegélyre. Nem fogok késni azért,

minden alkalommal, midőn tehetem, e meggyőződésemnek kifejezést adni s az iskolai államsegélyek kiutalását erélyesen szorgalmazni, addig is, mig ez megtörténik, elkerülhetetlen, hogy presbytériumaink s általuk hiveink tudatára ébresztessenek, hogy népiskoláinkat a legmesszebb menő áldozatokkal is fenntartani, azoknak zavartalan, gondnélküli munkásságot biztositani legfőbb kötelességeink egyike.

Mivel pedig a tanügy terén ez idő szerint nagy bizonytalanság uralkodik, lelkészeink és tanitóink a különféle törvények és rendeletek utvesztőjében eligazodni képtelenek, óhajtom az egyházmegyei tanügyi bizottság gyakori ülésezéseit, ezeken a tanügy minden részletének alapos megbeszélését s lelkészeink és tanitóink mindenekre kiterjedő tájékoztatását.

Tapasztalván, hogy kivált ifjabb tanitóink a 2 nyelvü tanitás által reájuk hárult nagy feladattal nehezen tudnak megbirkózni: szükségesnek tartom a tanitói egyesület ujra életre keltését s azoknak gyakori összejöveteleiben a tanitás módszerének, minél eredményesebbé tételének részletes és alapos megtárgyalását, a tapasztaltabb, kiválóbb tanerők által az ifjabb és tapasztalatlan tanitóknak a teendőkre kollégiális rávezetését.

Megoldásra váró kérdéseink legégetőbbje a középiskolák ügye. Szerintem ezekre nézve is áll az, hogy ez is tulajdonkép állami feladat, de miután nem adhatjuk fel azon jogunkat, hogy magyar nyelven növelhessük leendő lelkészeinket és tanitóinkat, s általában középosztályunkat: fenn kell tartanunk azokat, s mig az itt is kétségtelenül jogos államsegély biztositva lesz, addig bármily nehézségek árán is lehetővé kell tenni azok életben maradását.

Ezt a célt kivánta elérni a kulturadó s ujabban az egyházkerületi taxa. Nehéz s minden tekintetben igazságos megoldása ennek a kérdésnek szinte lehetetlen. Nem habozom kimondani, hiszen tavaszi egyh. ker. közgyülésünk maga is rájött arra, hogy igazságtalan volt az egyházaknak kivétel nélkül egyforma megterheltetése. Meggyőződésem, melynek kifejezést is adtam az egyházkerületi közgyülésen, hogy különbséget kell tenni a fenntartási költség mértéke tekintetében a középiskolákat fenntartó egyház s annak közvetlen környezetében levő egyházak között, melyek közvetlen hasznát is veszik azon középiskoláknak gyermekeik neveltethetésében s azon egyházak között, melyek távol esnek a kerület középiskoláitól s csak azon általános hasznot remélhetik a középiskolától, hogy lelkészeik és tanitóik azokból kerülnek ki. Azonban

kétségtelen, hogy meglevő középiskoláink életfáklyáját tápláló olaj hiánya miatt kialudni nem szabad engednünk s erre bármily nehezen tesszük is, áldozatainkat meg kell hoznunk, de viszont meg kell keresnie az egyh. ker. közgyülésnek azt a módot, mely gyülekezeteinket méltányos teherrel rójja meg, az egyh. megyei közgyülésnek pedig azt az utat, mely e kulturtaxák köztudatba bevitelének s behajtásának odiumát a lelkészek vállairól levegye, vagy legalább megossza az egyh. m. közgyülés által kiküldendő bizottságokkal.

Megoldandó feladataink közül első rangu fontosságunak tartom a lelkészi és tanitói fizetéseknek rendezését. A tanitói fizetésekre vonatkozólag a miniszteri rendelet egyetemlegesen intézkedik s ezeknek csak a végrehajtása várakozik reánk. A lelkészi fizetések azonban a legnagyobb eltéréseket mutatják. Igaz ugyan, hogy pár év óta államsegélyt kapnak a lelkészek, a mely azonban még mindig nem éri el valorizált értékben a magyar államtól kapott kongrua és korpótlék értékét, sok helyen a földtizetés is kiegészittetett az agrár reform utján, de ezzel szemben még ma is vannak egyházak, melyekben a földfizetésen és államsegélyen kivül a hajdani tekintélyes mennyiségü termény és tüzifa váltságaképen megállapitott mondjuk 1.500 aranykorona helyett 750 papirleit ad az egyház lelkészének egy egész esztendőre, ugy hogy előállott az a szégyenletes állapot, hogy a magyar református lelkészeket tulajdonképen az állam tartja el. Igaz, hogy több egyházunkban sikerült — leginkább lelkészváltozás esetén — a régi terményfizetés $^1/_2$, legjobb esetben felerészének visszaállitását kiverekedni, de olyan egyházunk, melyben dijlevél-csonkulás ne volna, nincs talán 2 sem az egyházmegyében.

Nt. E. M. Kgy.! Nem kivánunk mi lelkészek elhordozhatlan terheket róni egyházainkra. Tanuja ennek az utóbbi 8 esztendő, mely alatt szükölködtünk, rongyoskodtunk a jobb jövő reményében. De méltóztassanak elhinni, hogy ma már oda jutottunk, hogy ha gyakran látunk hétköznapon salonruhába öltözött lelkészt vagy tanitót, az nem mindig annak a jele, hogy az illető diszbe akart öltözni, hanem sokszor csak annak, hogy nincs más ruhája, melyben megjelenhessék az emberek között. Épen azért az egyházmegyei közgyülésnek minden tekintelyével oda kell hatnia, hogy ébredjenek tudatára egyházaink annak, hogy kivált kisebb egyházainkban a lelkészek és tanitók nemcsak az igének hirdetői közöttük, hanem magyar nemzetiségüknek is szószólói, a hiveknek minden téren tanácsadói, képviselői, s ezeknek a természetes vezetőknek létfenn-

tartását szükséges teljes mértékben biztositani, hogy ne csak az élet fenntartásához szükséges eledelt kapják meg földjeikből és állam-segélyeikből, de az egyházaktól adandó termény vagy készpénzfi-zetés fedezze a ruházati és gyermektanittatási szükségletet is.

Nem csekély fontosságu ugy a lelkészek és tanitók, mint az egyházak érdekében is a lelkészi és tanitói gyám és nyugdijintézet felállitása, esetleg ezek functiójának az élő tőke-rendszer által helyet-tesitése. Azt hiszem, nem szükséges fejtegetnem, hogy ez nemcsak a lelkészek és tanitók magánérdeke, de épen oly érdeke az egyhá-zaknak is, melyek életét károsan befolyásolja egy-egy előregedett talán betegeskedése miatt is szolgálatra képtelenné vált lelkész vagy tanitó nehány a sir felé roskadozó éve, melyek alatt a legjobb esetben is egy felelőtlen káplán vagy segédtanitó intézi az egyház és iskola ügyeit, ha ugyan sikerül ilyenekre szert tenni az egyház-nak. Legutóbbi egyházkerületi közgyülésünk — miután az erdélyi egyházkerület minimálisra leszoritott kivánalmainkat sem hono-rálta, — kimondta, hogy megszakit az erdélyi egyházkerülettel min-den további tárgyalást s nagyobb számu bizottságot küldött ki a gyám és nyugdij ügy rendezésére, ugy hogy remélhetőleg rövid idő alatt és közmegelégedésre oldhatjuk meg egyházkerületünknek ezen régóta vajudó fontos kérdését.

Nt. E. M. Kgy.! Ne méltóztassék ugy gondolni, hogy én most a felforgató javaslatok legiójával fogok rövid időn belől előhozakodni s kivánni, hogy egyházmegyénk mai rendje hamarosan teljesen átalakittassék, sőt igérem, hogy én leszek az, ki óva intek minden-kit az elhamarkodástól, mert megszégyenitőnek tartom, ha egy komoly testület visszavonni és megsemmisiteni kénytelen az előző gyülésén hozott határozatát. Épen ezért szándékom gyakori lelkészi értekezleteket tartani, melyekre világi papjainkat is meghivni s hozzá-szólásukat kérni kedves kötelességemnek tartom. Óhajtom, hogy ezeken a gyüléseken alaposan vitassunk meg minden az e. m. köz-gyülés határozata alá terjesztendő tárgyat, mely aztán ismét alapos megfontolás után hozza meg határozatát, mert azt viszont állitom, hogy amit határoztunk, — mig e helyen leszek — végrehajtom és végrehajtatom. Eszméimet, terveimet senkire erőszakolni nem fogom, de megkivánom, hogy egyházmegyénk és kerületünk rendeleteit — a mint esperesi esküm értelmében én megtartom — ugy tartsa meg egyházmegyénk minden tagja.

Ily szándékkal és gondolatokkal ohajtom elfoglalni ez egyház-megye esperesi székét. A nagy Isten tanum reá, hogy nem kerestem

és nem kértem azt senkitől, és ha a nt. E. M. Kgy. bölcsessége ugy véli, hogy nem helyes irányban kivánok indulni, és vezetni az egyházmegyét, meltóztassék vita tárgyává tenni e beszédemet s a mennyiben nézeteim a nt. E. M. Kgy. helyeslésével nem találkoznának kész vagyok e széket — mielőtt elfoglalnám azt — keserüség és megbántódás érzése nélkül elhagyni, azzal a tudattal, hogy nem érkezett még el az én órám. Ha pedig azon előlegezett bizalmat, melyet egyházaink tulnyomó többségétől nyertem megválasztatásom alkalmával, méltóztatnak megpótolni azzal, hogy most, eszméim, terveim kifejtése után is reám méltóztatnak bizni az egyházmegye vezetését, akkor kérem a nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés minden tagjának szives támogatását.

A mint méltóztatnak látni, tudom, látom a teendőket s érzem, hogy a mostani válságos időkben nehéz lesz e helyen megállanom s mint nagynevü elődeimnek közmegelégedésre vezetni az egyházmegyét. Ép azért kérem elsőben is közvetlen elődöm, szeretve tisztelt esperesünk: nt. Böszörményi Lajos kedves barátom szives jóindulatát, atyai jó tanácsait. Kérem elnöktársam: méltóságos Szabó Zoltán gondnok ur szives támogatását, egyetértő munkáját. Kérem a jegyzői és tanácsbirói kar, lelkésztársaim, a tanitói kar s általában az egyházmegyei közgyülés minden alkotó tagjának szives segitségét, jóakaratu támogatását, hogy közös munkánk a nagyszalontai református egyházmegye jólétét, külső, belső felvirágzását s a lelkek boldogságát eredményezze.

Ajánlom magam a nagytiszteletü egyházmegyei közgyülés jó indulatába.

Tartalomjegyzék.

23. szám. Esperes imádsága és a gyülés megnyitása.	Jegyzette : Dr. Hadházy K.
24. szám. Az egyházak világi képviselőinek igazolása.	„ „
25. szám. Jelentés a meg nem jelent tagokról.	„ „
26. szám. A tárgysorozat megállapitása.	„ „
27. szám. A szavazatbontó bizottság jegyzőkönyve.	Rovács István
28. szám. Böszörményi Lajos távozó esperes bucsubeszéde, örökös tiszteletbeli esperessé választása.	Dr. Hadházy K.
29. szám. Kassay Béla ujonnan választott esperes eskütétele, Szabó Zoltán gondnok az egyházmegye, Bokor Sándor a tanácsbirói kar, Nagy Zoltán a lelkészek, Seress László a tanitói kar nevében üdvözlik. — Kassay Béla esperes székfoglaló beszéde.	„ „
30. szám. Fogarassy Bálint örökös tiszteletbeli főjegyzővé választása.	
31. szám. Bokor Sándor, Balogh Mátyás, Szakács Dénes ujonnan választott tanácsbirák, Ardai Aladár lelkészi főjegyző, Kun Zoltán lelkészi aljegyző eskütétele.	„ „
32. szám. Esperes jelentése egyházi viszonyainkról s a törvényszerü egyházlátogatásról.	Ardai Aladár
33. szám. Esperes jelentése az elnökileg elintézett ügyekről.	„ „
34. szám. A nagyszalontai egyház kérvénye a magyar nagyszalontai egyházzal történt kiegyezése tárgyában.	Dr. Hadházy K.
35. szám. Ujonnan választott tanitó eskütétele.	Ardai Aladár
36. szám Előterjesztés a nagyváradi tanitónőképző állapotáról és adósságáról.	Dr. Hadházy K.
37. szám. Egyházkerületi képviselők választása.	Kun Zoltán
38. szám. Böszörményi Lajos és Csécsi Imre köri elnökök lemondása, aradi kör megosztása.	„ „
39. szám. Bottyán Pál egyházmegyei pénztárnokká, Juhász András számvevőszéki, Nagy Zoltán tanügyi előadóvá választatik.	„ „
40. szám. Jegyzőkönyv hitelesitő bizottság kiküldése.	„ „

Birósági ügy.

III—1926 szám. Időszaki tanács megválasztása.

Függelék ad 29 szám :

1. Szabó Zoltán egyházmegyei gondnok beszéde.
2. Kassay Béla esperes székfoglaló beszéde.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZ-
MEGYE 1926. NOVEMBER 18-ÁN
NAGYSZALONTÁN TARTOTT

KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE

ÖSSZEÁLLITOTTA
ARDAI ALADÁR
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEGYZŐ

A NAGYSZALONTAI REF. EGYHÁZMEGYE HIVATALOS KIADÁSA.

TIPOGRAFIA W E I S Z TINCA.

A NAGYSZALONTAI REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE 1926. ÉVI NOVEMBER HÓ 18-ÁN NAGYSZALONTÁN TARTOTT

ÖZGYŰLÉSÉNEK JEGYZŐKÖNYVE

Jelen voltak: Kassay Béla esperes és Szabó Zoltán egyházmegyei gondnok elnöklése mellett

I. Tanácsbirák:

Lelkészi részről:	Világi részről:
Böszörményi Lajos	gróf Tisza Kálmán
Fogarassy Bálint	dr. Hadházy Kálmán
Bottyán Pál	dr. Miskolczy Jenő
Balogh Mátyás	Mészáros Dániel
Bokor Sándor	dr. Sarkady Dániel

II Ügyészek;

Dr. Hadházy Kálmán és Dr. Kapéri Béla.

III. Jegyzők:

Ardai Aladár és Kun Zoltán lelkészi, Dr. Hadházy Kálmán és Rovács István világi részről.

I. A tanügyi bizottságból:

Kassay Béla elnök, Nagy Zoltán előadó, Böszörményi Lajos, Fogarassy Bálint, Bottyán Pál, Bokor Sándor, Balogh Mátyás, Ardai Aladár, Kun Zoltán, Szücs Antal.

V. A számvevőszéktől:

Rácz Gyula elnök, Juhász András előadó, Ardai Aladár, Bottyán Pál, Kegyes István, Rovács István.

14 000 lei tőkéje visszafizettetik. Auguszt. 10-én lelkész jelentette, hogy e kölcsönök visszafizettettek.

3. Julius 29-én helybenhagytam az árpádi presbyterium azon határozatát, hogy templomának tetőzetét horganyozott bádoglemezzel befedesse és megerősitettem az erre készitett 120 ezer leis költségelőirányzatot és a 121270 Leis kivetési tervezetet.

4. Augusztus 14 én főtiszt. Püspök ur folyó év julius hó 12-én 1135 sz. a. kelt az egyházkerületi közgyülés 24. c 1926 sz. határozatán alapuló rendeletére az egyházmegyei pénztárral együtt kezelt 1919 — 1925 évi közalapi járulékot 20.200 Leit az egyházkerületi pénztárba befizettem.

5. Aug. 14-én, mivel a f. tóti presbyterium nem akart választani, ifj. Molnár Miklóst a kántori föld kiutalásáig dij nélkül a f. tóti egyházba kántorul kineveztem.

6. Augusztus 18-án az erdőhegyi presbyterium határozata alapján Kilin Sándor okleveles tanitót az erdőhegyi igazgató kántortanitóságban ideiglenesen megerősitettem.

7. Szeptember 16-án helybenhagytam a szentleányfalvai presbyterium 1926 szept. 7-én hozott 6 sz. határozatát, mely szerint a lelkészlak javitási költségeinek fedezésére a költségelőirányzat más cimü tételeit felhasználhassa s alapjaiból 12.068 Lei 40 bani ideiglenes kölcsönt vegyen fel.

8. Szept. 20-án főtiszt. Püspök ur szept. 17-én 1964 sz. a. tudatta, hogy Patay Lajost az aradi egyházba segédlelkészül kirendelte. E kirendelés alapján Patay Lajost felhatalmaztam, hogy folyó év október hó 1 napjától kezdve Csécsi Imre aradi lelkész mellett a lelkészi szolgálatokat végezhesse.

9. Szept. 20-án nem engedélyeztem végrehajtani a szentleányfalvai presbyterium 1926 szep. 16-iki 2 sz. határozatában tervbe vett azon szándékát, hogy a 8 hold kántori föld haszonélvezete ellenében Mosonyi Ferenc rom. kath. vallásu igazgatótanitót ideiglenesen egy évre kántorul alkalmazhassa, sőt belmissiói munkák végzésére is kötelezze, hanem utasitottam, hogy az állami iskolához ref. tanerő kineveztetését szorgalmazza s addig is nem okleveles, de ref. egyénnel töltse be ideiglenesen a kántori állást.

10. Szept. 23-án helybenhagytam a feketetóti presbyterium 26-1926 sz. határozatát, mely szerint az általam f. év aug. 14-én kinevezett ifj. Molnár Miklós mellé ifj. Kovács Pált választotta meg

egy évre kántorul, mindkét kántor hivatali idejének megállapitása és végleges megerősitése az egyházmegyei közgyülésnek hagyatván fent. Ifj. Kovács Pál házasságát egyházilag megáldatni köteles.

11. Szept. 23-án helybenhagytam a pankotai presbyterium és Baky Magdolna tanitónő Kölcsönös Kötelezvényét, mely szerint tanitónő a dijlevél szerint 16 kat. hold 876 öl föld, 2000 L. fizetés és 6000 L. drágasági pótlék kiszolgáltatásával magára nézve végrehajtottnak jelenti ki az egyh. kerület 17. a. 1926 sz. határozatának 9 és 11 pontjait mindaddig, mig e fizetés a hasonló szolgálati idejü állami tanitók fizetésének minimumát felülhaladja és mig ref. tanitói államsegély nem lesz.

12. Október 3-án helybenhagytam az ágyai presbyterium 52—1926 sz. határozatát és az 1926 szept. 19-iki árverési jegyzőkönyvet, melyek szerint az u. n. templomkerti quadrátok 1926 okt. 1—1929 szept. 30-ig haszonbérben kiadatnak, azon kikötéssel, hogy az árverési jegyzőkönyv feltételei mindkét félre egyaránt kötelezők s későbbi alkudozásoknak hely nem adható.

13. Október 3-án helybenhagytam az ágyai presbyterium 51—1926 sz. határozatát, mely szerint az 1925 aug 2-iki árverésen kiadott szántóföldek és kaszálók haszonbéréből a bérlőknek 40%-ot elengednek a következő 2 haszonbérleti évre, azon kikötéssel, hogy ezen 40%-os bérleengedés csak azon esetben érvényes, ha a bérlők a haszonbért pontosan fizetik s általában a kikötött feltételeket megtartják, ellenkező esetben az árverésen megigért összeg perlendő, másfelől, hogy gondnok és presbyterium további bérleengedést nem adhat és hogy ha valamelyiköjöknek a bérlők közt közeli rokona van, azért anyagi felelősséggel tartozik.

14. Okt. 3-án helybenhagytam a szintei leányegyház presbyteriumának 16—1926 sz határozatát, mely szerint egy uj harang és harangláb készitési költségeinek pótlására saját alapjaiból 7736 L. 14 b. kölcsön vegyen, kikötve, hogy a határozat azon része, mely szerint a templom jövedelméből e kölcsön törlesztésére évenként 2000 Lei forditandó, pontosan betartassék, arról évenként a számvevőszéknek és a kölcsön teljes kiegyenlitéséről annak idején az esperesi hivatalnak is jelentés teendő.

15. Okt. 22-én a kisházai leányegyház presbytériumának határozata és a beterjesztett okmányok alapján Várkonyi Imre biharpüspöki-i okleveles tanitót a kisházai előkönyörgő vallás tanitóságban ideiglenesen megerősitettem.

16. Okt. 25-én helybenhagytam a szentleányfalvai presbyterium azon határozatát, hogy Szőllősi Mihály és Kálmán egyháztagokat kántorul alkalmazza, mig az orgonán játszani nem tudnak, a 8 hold kántori föld fele jövedelméért, azután az egész 8 hold kántori földért.

17. Okt. 27-én a feketegyarmati presbyterium határozata és a beterjesztett okmányok alapján Molnár Ferenc okleveles tanitót a feketegyarmati tanitóságban ideiglenesen megerősitettem.

18. Okt. 29-én főtiszt. Püspök Ur 2295 sz. leirata alapján beleegyezésemet adtam ahoz, hogy D. Kiss Lajos 2 th. Csermőn Bodnár Lajos lelkész mellett predikáló káplánul alkalmaztassék, ott palást nélkül isteni tiszteleteket és temetéseket végezhessen, a vallástanitással járó és az irodai teendőket teljesitse, a sacramentumokat azonban nem szolgáltathatja ki.

19. Nov. 1-én helybenhagytam az anti presbyterium azon határozatát, hogy a tanitói lak épitéséhez szükséges anyagok beszerzési költségeinek fedezésére saját alapjaiból 29.000 L. ideiglenes kölcsönt felvehessen, mely az 1927 év bevételeiből az alapoknak visszatéritendő.

Kiválló tiszteletem nyilvánitásával vagyok

Tenkén, 1926 november 10

Kassay Béla
esperes.

Egyházmegyénk közgyülése az esperes jelentését az elnökileg elintézett ügyekről általában tudomásul veszi s az abban foglalt intézkedéseket, mivel egyházi törvényeinkkel megegyeznek s a fentforgó körülmények azokat megokolják, egyenként is jóváhagyja és megerősiti.

17. szám. Eskütételre jelentkeztek Nagy Gyula várasfenesi és Puskás Irma nagyzerindi tanitók. Nevezettek a hivatalos esküt a közgyülés szine előtt leteszik.

Egyházmegyénk közgyülése Nagy Gyula várasfenesi és Puskás Irma nagyzerindi tanitót a hivatali eskü letétele után állásában végleg megerősiti azzal, hogy a mai naptól az Egyházmegyei Tanitó és Segély egyesületnek kötelezett tagjai. Az eskü letételéről az esperesi hivataltól bizonyitványt kapnak.

Közgyülésünk az egyházmegye kötelékébe lépő tanitók életére és munkájára az Isten áldó kegyelmét kéri.

48. szám. A borossebesi elemi iskola jogi helyzetének tisztázására s a követendő eljárás módozatainak megállapitására kiküldött 2 tagu bizottság (tagjai: Bottyán Pál és Kun Zoltán) f. évi julius hó 12-én megbizatásának eleget tett. A presbytéri iratokkal való tárgyalás s a vonatkozó jegyzőkönyvek átvizsgálása alapján megállapitotta, hogy 1919 husvét nagyhetén a román megszállás alkalmával a tanitó elmenekült s minthogy nem volt, aki tanitson, a gyülekezet tagjai elmentek a főszolgabiróhoz, keritsen nekik valakit, aki a tanitást tovább folytassa. A főszolgabiró közbenjárására egy állami tanerő vette át az iskolát s a róm. kath. gyermekekkel együtt az egyház termében tanitott. Közben a róm. kath. iskola helyiségében levő állami iskolába is jártak növendékeink, ahol egy ref. állami tanitó vezette a tanitást. Ez az állapot 1920 szept. 1-ig tartott, 1920 szept. 14-én — egy mellékletben be is terjesztett presbyteri határozattal — a tanfelügyelőséghez mentek a gyülekezet tagjai s ekkor uj-a kaptak állami tanerőt. Ez a tanitó 1924 junius végéig tanitott az egyház tantermében. Ekkor az állami iskola az egyház tanteremből kiment s az azóta üresen áll. Az elmondottakból a küldöttség azt állapitja meg, hogy az iskola jogi helyzete nem vitás s hogy annak a küldöttségnek, mely az esperesi hivatal utasitására a tanfelügyelőségnél megjelent, helytelenül adta a tanfelügyelő azt az utasitást, hogy az iskolát miniszteri engedély nélkül nem nyithatják meg, hiszen az iskola semmi ok alapján bezárva nem volt, csak szünetelt amiatt, hogy nem volt tanitója. Bizottság javaslata, hogy az iskola nyivánossági jogáért külön kérvényt beadni szükségtelen azon kivül, mely a kerület összes iskoláinak nyilvánossági jogáért a borossebesiével együtt be van adva. Az iskolát meg kell nyitni s erről a püspöki hivatal utján értesiteni kell az aradi tanfelügyelőséget.

Esperesi hivatal a bizottsági jegyzőkönyvet a presbytérium hivatolt jegyzőkönyvi kivonatával együtt 872 926 sz. a. felterjesztette a püspöki hivatalhoz, a szükségesnek látszó intézkedések foganatositása céljából. A püspöki hivatal 2322 926 sz. nov. 2-án érkezett leiratában közli, hogy a borossebesi iskola nyilvánossági jogára vonatkozó felterjesztés az aradi tanfelügyelőséghez a többi iskolákéval együtt megtörtént, a felterjesztések ügyében azonban eddig intézkedés nem történt. A borossebesi iskola ügyében külön felterjesztést küldeni a püspöki hivatal nem látja jónak, mert attól tart, hogy csak ront vele és

veszélyezteti az egész iskolaügyet. A szünetelő iskolák autorizációja ugyanis szerfelett problematikus, mert a vonatkozó rendelkezések csak a müködésben levő iskolákat érintik.

Egyházmegyénk közgyülése sajnálattal veszi tudomásul a jelentést, melyből látnia kell, hogy a borossebesi egyház iskolája válságos helyzetben van. Tekintettel, hogy a nyilvánossági jog forsirozása csak árt az ügynek, bevárandónak tartja, hogy az általános felterjesztések elintézésekor milyen elbánásban részesitik a borossebesi iskolát. Ha a nyilvánossági jog felfüggesztetnék, az ügy, mint iskolai sérelem, összes aktáival átteendő az egyházkerülethez, a miniszteriumhoz való felterjesztés céljából.

49. szám. Egyházmegyénk nyári közgyülése a vadászi lelkészi díjlevélügy alapos bevizsgálása s lehető elintézése céljából Bottyán Pál lelkészi és dr. Hadházy Kálmán világi tanácsbirónak megbizást adott, hogy mint egyházmegyei kiküldöttek a helyszinen megjelenjenek s küldetésük eredményéről a következő e. m. közgyülésnek jelentést tegyenek. E küldöttség dr. Hadházy Kálmán világi tanácsbiró nagymérvü elfoglaltsága, utóbb gyengélkedése miatt nem teljesithette megbizatását.

Egyházmegyénk közgyülése sajnálattal veszi tudomásul, hogy e fontos és sürgös ügy bár elfogadható okból halasztást szenvedett. Dr. Hadházy Kálmán nagy elfoglaltságára s gyengélkedésére tekintettel a küldöttség világi tagjául Mészáros Dániel tanácsbirót jelöli ki.

50. szám. Szentleányfalvára az épitkezés ügyében kiküldött egyh. megyei megbizott (Bottyán Pál tanácsbiró) küldetésének eleget tett. A tennivalókat számbavette s presbytériumot és gondnokot elkötelezte, hogy a kéznél levő közpénztári tőkét még a folyó évben forditsák a parochia és melléképületei legszükségesebb javitására. Lelkész 238—926 számu, nov. 4-én az esperesi hivatahoz érkezett levele igazolja, hogy a presbyterium kötelezettségének eleget tett, szeptember és október hóban közel 37.000 leit forditottak a renoválási munkálatokra. Gondnok a rendelkezésére álló összeget teljesen felhasználta, e tekintetben tehát mulasztása nincs. Az eszközölt javitások lelkész szerint számot tevők, de nem elégségesek a javitások munkájában a presbytériumra s jövőbeli gondnokokra még sulyos teendők várnak.

Kiküldött bevizsgálta lelkész gondnok elleni panaszát is. Megállapitotta, hogy Tarkó Bálint gondnok lelkészt teljesen alaptalanul jegyzőkönyv hamisitással vádolja s vele szemben tiszteletlenül, néha egészen fenyegetőleg viselkedik. Erre vonatkozólag lelkész ismételten jelentést küldött az Esperes urnak, hogy a gondnok viselkedése kiküldött figyelmeztetése dacára sem javult, legutóbb egyházmegyei gyülési uti és ellátási költségeinek kérésekor előbb őt, majd miután az esperesi elkötelezést olvasta, esperes urat zsarolónak nevezte.

Egyházmegyénk megnyugvással veszi tudomásul, hogy a szentleányfalvai presbyterium hozzáfogott a parochia és melléképületei javitásához. Elkötelezi a presbitériumot, hogy az épités munkájában az első lépésnél ne álljon meg, a rendelkezésre álló közpénztári bevételek felhasználásával folytassa azt a következő években is mindaddig, mig az épületeket kifogástalan áltapotba nem helyezte.

A legnagyobb megütközéssel veszi tudomásul Tarkó Bálint gondnok minősithetetlen viselkedését lelkészével s esperessel szemben. Ellene a fegyelmi eljárást hivatalból elrendeli.

51. szám. Szentleányfalvai lelkész a helybeli állami iskola igazgató tanitója utján az aradi tanfelügyelőségtől román nyelven a következő átiratot kapta: „(Forditás) 70—1926. Tiszteletes Lelkész Ur! Körösi György szentleányfalvai lakos óhajtja, hogy leánya, Julia, a román gör. kel. vallásórákra járjon, kérem a szükséges intézkedéseket megtenni, hogy a szülők óhaja véghezvihető legyen. A tanitást Groza-scu Victória tanitónő végzi. Arad 1926 XI—3 Bálint revizor. A másolat hiteléül Mosonyi Ferencz ig. tanitó“: Ez ügyre vonakozólag lelkész a következő felvilágositást adja. A szóban forgó gyermek Körösi György és Szegedi Juliánna jelenleg nazarénus, illetve felekezet nélküli szülők gyermeke. Az apa román származás, elhagyott vallása gör. keleti, az anya magyar, elhagyott vallása református. A gyermek a polgári anyakönyvben anyja után, minthogy felekezet nélküli nem lehet, helyesen és jogosan refomátusnak könyveltetett. A ref. egyháznak joga és kötelessége a gyermek vallásos nevelése s annak a református vallásoktatás alul erőszakkal való kiszakitása pregnáns felekezeti sérelem.

Egyházmegyénk közgyülése a szentleányfalvai esetet a legnagyobb megütközéssel veszi tudomásul s azt mint sajnálatos felekezeti sérelmet a kellő ellenintézkedések foganasitása céljából az egyházkerületi közgyüléshez felterjeszten rendeli.

52. szám. A f. év Julius 6-i egyházmegyei közgyülés Feketetótra a viszálykodás megszüntetése végett küldöttséget küldött ki. A küldöttség müködéséről a következő jelentést terjeszti be: Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülés! Alulirottak, mint a feketótói meghasonlott gyülekezetbe kiküldött egyházmegyei vizsgáló bizottság tagjai, tisztelettel jelentjük, hogy az. e. m. gyüléstől nyert megbizatásunknak 1926 augusztus hó 8-án eleget tettünk. Beható vizsgálatunk során igazolást nyert, hogy az egyház békéjét feldulló pártoskodásnak lényegbevágó, komoly okai nincsenek, a sajnálatos meghasonlás apró pletykára, személyes jellegü surlódásokra s érdekellentétekre vezethető vissza. A régóta tolyó, s mindinkább élesedő személyes harcok során a gyülekezet egysége teljesen megszakadt s két párt alakult ki, a gazdagok és szegények pártja. Számszerüleg az utóbbiak vannak többségben a választók cirka $^{3}/_{4}$ része jelenleg hozzájuk tartozik. Ez a párt a magtárgondnoki s 2 kántori állást üresedésben lévőnek s igy választás alá esőnek tekinti, mert Böszörményi Lajos magtárgondnokot csak egy évre választották, Molnár Gábor és ifj. Molnár Miklós kántorok pedig ez év elején állásukról önként lemondtak, mert a presbitérium nem teljesitette fizetés javitási kérésüket, sőt a magtár terhére megállapitott mult évi termény javadalmat sem biztositotta ez esztendőre. A magtárgondnokot ezen felül részrehajlással is vádolják, a kántorok müködése ellen kifogást nem emelnek. Fentiekkel szemben az ugynevezett gazdagok pártja azt vitatja, hogy Böszörményi Lajos magtárgondnokot három évre választották, a kántorok lemondása pedig visszavonatott, miután az id. Molnár Márton által feajánlott, 5 mm. termény kamatjával fizetésjavitási igényük személyhez kötötten kielégitést nyert. Miután fenti véleménydifferenciák a vonatkozó jegyzőkönyvek hiányossága s ellenmondásai következtében tisztázódást nem nyerhettek, az egyház békessége érdekében legjobb megoldásnak látszott, hogy a többség bizalma hijján hivataloskodó magtárgondnok és kántorok állásukról önként lemondjanak, hogy ez állások tényleg megüresedett a választás megejthető legyen. Bizottság felhivására az állásukról való önként lemondásra ugy magtárgondnok, mint

kántorok hajlandóknak nyilatkozván, a megüresedett magtárgondnoki, 2 kántori és üres presbyteri tisztségre az Egyh. Törv. vonatkozó szakaszainak felolvasása s figyelembe ajánlása után a választás elrendeltetett. Magtárgondnokká 3 évi időtartamra egyhangulag Boros Imre s kántorrá — egyelőre fizetés nélkül — ifj. Kovács Pál egyháztag választatott meg. Bizottság elnökének felhivására az esküt csak magtárgondnok teszi le, mivel a megválasztott presbyter és kántor nem hajlandók polgári házassági frigyüket egyházi áldással, illetve esküvel megerősiteni. Presbyterségre s kántorságra többször ismételt felhivásra senki sem vállalkozik e tisztségek viselésére bizottság által elfogadható egyháztagok közül.

Mélységes fájdalommal és megbotránkozással jelentjük, hogy Ábrahám Lajos egyháztag az egyházmegye megbizásából müködő bizottságunk iránt a gyülés egész folyamán a legnagyobb tiszteletlenséggel viseltetett. A kihallgatásokat folytonos közbeszólásokkal, itt-ott trágár szavakkal zavarta, s háromszori figyelmeztetés után a bizottság elnökének kiutasitására igy válaszolt : „Akkor megyek ki, ha a többség is ugy akarja !“ E kijelentésre bizottsági elnök a tárgyalást beszüntette, s felhivta gondnokot, Ábrahám Lajos eltávolitására. Erre a botrányos viseletü egyháztag önként szótlanságot fogadott, fogadását azonban nem tartotta be, sőt a gyülés bezárta előtt — miután kántorrá választása ellen bizottság tiltakozott — azt a kijelentést tette : Olybá nézem az esperes urat, mintha Hajnau állana előtem“. E magáról megfeledkezett, izgága, hitét már többször cserélt s jelenleg is — saját előttünk tette kijelentése szerint — az egész gyülekezet róm. kath hitre térése ügyében Karácsonyi püspökkel levelezésben álló egyháztag példás megbüntetését bizottságunk az e. m. biróság figyelmébe ajánlja.

A bizottság — tőle telhetőleg — mindent meg tett a kiszállás sikere érdekében. A gyülést megelőzőleg e. m. főjegyző alkalmi istentiszteleten igyekezett hatni a háboruskodásban elfásult lelkekre. Esperes szivreható szép szavakkal nyitotta és zárta be a közgyülést, bucsuszavaiban szeretetteljes szigorral kérte a gyülekezetet, ne pártoskodjanak, járjanak a békesség utján, jól válogassák meg vezetőiket, mert a vak vezérek romlásba viszik a gyülekezetet, minden egyházi szerv végezze a maga tisztét. Szigoruan megtiltotta, hogy a jövőben titkos gyüléseket tartsanak s figyelmeztette az egyháztagokat, hogy a jövőben minden rendbontást az egyházmegye a legnagyobb szigorral fog megtorolni. Kiváló tiszteletünk kifejezése mellett vagyunk a Nagytiszteletü Egyházmegyei Közgyülésnek kész hivei : Tenke, 1926

Augusztus hó 9-én Kassay Béla esperes, Arday Aladár e. m. főjegyző, mint a feketetóti egyházba kiküldött e. m. vizsgáló bizottság tagjai.

F. év Augusztus 16-án jelenti lelkész, hogy gondnok a küldöttség nyugtájának kitizetését megtagadta, azzal az indokolással, hogy nem találták egyik felet sem hibásnak.

Az agrárföldeket gondnok csak közgyülésen akarja bérbeadni, nem pedig szabályszerü nyilvános árverésen.

Lelkésszel szemben tiszteletlenül, gorombán viselkedik, magánügyeibe beleavatkozik, mit az is bizonyit, hogy a magtárból a lelkész butorait ki akarja hányatni.

Esperes urnak kántorhelyettesitésre vonatkozó intézkedését illetlenül kritizálja

F. év augusztus 18-án Esperes ur 530 sz. alatt a következő rendeletet adta ki: T. c. Molnár Márton gondnok ur Feketetót. Lelkész f. hó 16-án 126 sz. a. kelt jelentése folytán esperesi jogom és hatalmamnál fogva rendelem: 1. hogy a f. hó 8-án kiszállt küldöttség mellékelt 432 L. nyugtáját az egyház pénztárából haladéktalanul fizesse ki Nagy Dániel lelkész urnak, nem Ön, hanem az egyházmegyei közgyülés lévén illetékes arra, hogy elbirálja, hogy végeredményben kinek kell a kiszállás költségeit viselni, 2. hogy az egyház birtokában lévő agrárföldeket ne az egyházi közgyülésen, hanem dobszó utján meghirdetett nyilvános árverésen adja ki, 3. hogy lelkészt az üres magtár használatában háborgatni, általában a lelkész magánügyeibe beavatkozni, s vele szemben illetlenül vagy éppen gorombán viselkedni ne merészeljen. Ezen rendeleteim végrehajtásáért a törvényes következmények terhe alatt felelőssé teszem. — Tenke, 1926 augusztus 18. Kassay Béla esperes.

F. év augusztus 24-én lelkész jelenti, hogy esperes ur 530 sz. rendeletét gondnok becsatolt vétiv szerint átvette, de annak végrehajtását ujból megtagadta azzal, hogy mig a presbyterium fizetésre fel nem hatalmazza, avagy az egyházmegye ez ügyben nem dönt, nem fizet.

F. év Szeptember 19-én lelkész jelenti, hogy a szeptember 19-én tartott presbyteri gyülésen felolvasta Esperes ur 675 sz. leiratát, melyben ifj. Molnár Miklóst egy évre kántornak kinevezi és megerősiti, továbbá elkötelezi Presbytériumot, hogy még egy kántort válasszon azzal, hogy a kántorok végleges megerősitését az egyházmegyei közgyülés fogja eszközölni.

Presbyterium az esperesi leirat ellenére a második kántort

nem választja meg azon indokolással, hogy vagy két kántort választ vagy egyet sem.

Gondnok ezen gyülésen kijelentette, hogy ha az esperesi leirat értelmében lelkész ifj. Molnár Miklós kántort felesketi, holnap már az egyháznak nem lesz kántori földje.

F. év Szeptember 21-én Presbyterium ifj. Kovács Pált kántornak megválasztja, ki feleségével egyházilag megesküdve nincs, azonban kötelezi őt, hogy feleségével egyházilag is esküdjön meg.

F. év Október 17-én lelkész egyházközségi közgyülést hivat össze, amelyen lelkész meghivása folytán Ardai Aladár egyházmegyei főjegyző is megjelent, s a gyülés lefolyásáról egyházmegyei főjegyző a következőkben számol be: Nagytiszteletü Esperes Ur! Nagy Dániel lelkésztárs meghivására október hó 17-én délután megjelentem a feketetóti meghasonlott gyülekezetben, egy törvényesen összehivott egyházközségi közgyülés megtartására. Megfigyeléseim és szerzett tapasztalataim alapján következő sajnálatos jelentést, s kapcsolatosan előterjesztést vagyok bátor tenni a Nagytiszteletü Esperes Urnak: Az egyházmegye békéjét feldult eléggé nem kárhoztatható pártos viszálykodások és izgatások, melyeknek megszüntetésére az e. m. közgyülés hetározatára nemrégiben kiszállott küldöttségünk nyomatékosan felhivta az egyház előljáróinak és hiveinek figyelmét, még mindig nem szüntek meg a feketetóti gyülekezetben. Az október 17-i egyházközségi közgyülés, melynek két rendes és két pótpresbyteri tisztség választás utján való betöltése lett volna egyetlen tárgya, a teljes értetlenség és pártoskodás jegyében folyt le. Mai, a gyülést megelőző délutáni istentisztelet, melyen csak a kisebbségi párt 3 férfitagja jelent meg, s amelyről a többségi párt tüntetően távol tartotta magát, sajnálatosan szomoru helyzetképet mutat. Csak az Istentisztelet végeztével vonult fel a láthatóan összeszervezett tömeg, mintegy kommandóra, s mint később kitünt, erősen elhatározva, hogy a gyülésben csak — az egyház érdekével világos ellentétben álló — többségi akarat érvényesülhet. Felhivtam pártkülönbségre való tekintet nélkül az összes jelenlévőket, szálljanak magukba, feledjék ellentéteiket, miket sajnálatosan bevittek az egyházi tanácskozásokba, ne tekintsenek ellenséget vagy barátot, egyedül az egyház érdekét nézzék, amely Feketetóton a magyarság érdeke is, s a presbyterek kiválasztásánál olyan emberekre tekintsenek, akinek egyháziassága, komoly, higgadt bölcsessége biztos garanciája egy

jobb, békességesebb jövőnek. A választás során bebizonyosodott, hogy nem ohajtják a jó tanácsot megfogadni, hogy nem kívánnak az egyház falai közt békességet teremteni, hogy nem tartják szükségesnek a presbyternél az egyházias előéletet, nem hajlandók a presbyterségért pótolni az elmaradt egyházi szertartásokat, s hogy a személyek kiválasztásánál tekintet nélkül a féktelen indulatra, s a multbani hütlen desertálásokra, — csak egy szempontra néznek, hogy jelenleg birja-é az illető a többségi párt bizodalmát. Miután ilyetén választási elveikhez makacsul ragaszkodtak, s az egyház jolfelfogott érdekét szem elé vonni nem voltak hajlandók, továbbá mivel a gyülés méltóságos lefolyása a tömegszenvedélyek meg-meg ujuló kitörése által mind jobban és jobban zavartatott, jónak láttam mélységes sajnálkozásom kifejezése mellett azzal függeszteni fel a gyülést, hogy annak lefolyásáról, s közben szerzett fájdalmas tapasztalataimról az Esperesi hivatalnak jelenteni fogok. Nagytiszteletü Esperes Ur! Miután fentiekben ezt a sajnálatos jelenést megtettem, legyen szabad a szerintem kétszeri kiszállásom után a feketetóti gyülekezeti válság megoldására egyedüli expediensnek látszó azt a radikális intézkedést javasolni, mely az Egyh. Törv. I. t. cz. 47 §-a cikkejez, melyre nem csak kiépithetetlennek látszó csonkaságával, hanem azzal is rászolgált feketetóti egyház presbytériuma, hogy tagjai teljes felelőtlenséggel az egyházközség anyagi érdekei ellen törtek akkor, amikor a járási agrárhatósághoz beadott felebbezést, melyben a kántori állás fenntartására kiutalt 8 kat. hold föld visszavételét kérelmezték, — ugy Kovács Mihály presbyter, mint ifju Molnár Márton egyházgondnok aláirta. — Méltóztassék a fentiek alapján a feketetóti presbyteriumra az e. m. közgyülés feloszlató határozatát s egyben a kivételes intézkedések foganatositására teljes felhatalmazást kérni. Kiváló tiszteletem kifejezése mellett vagyok, Gyantán 1926 okt. 24-én Ardai Aladár ref. lelkész.

F. év Október 30-án jelenti lelkész, hogy gondnok az egyház által szabályosan bérbeadott földet — dacára annak, hogy a haszonbéri szerződés megkötetett — sőt a haszonbér is befizettetett, — ujból bérbe akarja adni csak azért, mert a haszonbért a bérlők nem vitték a lakására, hanem a lelkészi irodában teljesitették a fizetést. A bérfizetés máskor is a lelkész irodájában történt, s gondnok most is fel lett kérve a gyülés után, hogy fáradjon be az irodába, mert a bérlők fizetni akarnak, mit ő megtagadott azzal, hogy tudják bérlők, hol lakik ő. Lelkész az irodájában aláirt szerződést, ellennyugtát, felvett bérösszeget elküldte gondnoknak azzal a figyelmeztetéssel,

hogy azoktól a bérlőktől, akik a bérleti szerződést alá nem irták a bért ne vegye fel, mert a haszonbéri szerződések irodájában kész vannak, melyek elkészitésére a presbyteri gyülés őt felkérte. Gondnok azonban levelét felbontatlanul visszaküldte.

Jelenti továbbá a lelkész, hogy gondnok beadványt intézett a tenkei agronomhoz, hogy a feketetóti egyháznak kántori földre nincs szüksége, s az egyháznak adott 8 hold földet vegye vissza.

A feketetóti egyház ügyiratainak ismertetése után tehát megállapitható, hogy a feketetóti egyház presbytériuma a felsőbb hatóság rendeletét végre nem hajtotta sőt a végrehajtást megtagadta, mert Esperes 675/1926 sz. leiratát mellőzte. Ezt bizonyitja a feketetóti egyház presbytériumának 25/1926 sz. jegyzőkönyvi kivonatában lefektetett határozata, melyben kimondja, hogy az esperesi leirat ellenére a második kántort nem választja meg. Ezzel presbyterium az Et. I. t. cz. 47 §-ában körülirt vétséget elkövette.

Megállapittatott, hogy a feketetóti egyház presbytériuma határozatképtelen, mert csak két presbyter tagja van s a presbyterium a több izben megkisérelt választás dacára sem volt kiegészithető, mert az egyháztagok csak oly egyéneket ohajtottak presbyterekké választani, akik egyházi törvényeink szerint ezen hivatal viselésére alkalmatlanok, s többszöri figyelmeztetés és felszólitás dacára sem akartak alkalmas egyéneket választani.

Egyházmegyénk közgyülése a feketetóti presbytériumot az E. T. I. t. cz. 47 §-ába ütköző vétség miatt feloszlatja, s az egyház ügyeinek időközi vezetésével a mezőbajji egyház presbytériumát bizza meg. A presbyter választás határidejét 1927 évi tavaszi közgyülésig elhalasztja azon reményben, hogy az egyházközségben a békesség ez ideig teljesen helyre fog állani s a viszálykodás teljesen meg fog szünni.

Az egyház ügyirataiból megállapittatott, hogy Ábrahám Lajos feketetóti egyháztag az egyházmegye megbizásából kiküldött bizottság müködése alkalmával a gyülés egész folyamán a legnagyobb tiszteletlenséggel viselkedett, a gyülést trágár közbeszólásaival zavarta, s felszólitás dacára sem távozott el, sőt elnöklő esperes urat illetlen szóval megsértette, igy az E. T. V. t. cz. 34 §. B. pontjába ütköző vétséget követte el.

Egyházmegyénk közgyülése Ábrahám Lajos feketetóti egyháztagot a most már illetékes mezőbajji egyházközségi

bíróság elé utalja, és ott ellene a fegyelmi eljárást — a vallásos érzületbe és közerkölcsiségbe ütköző cselekményei miatt — elrendeli

A f. év julius 6-iki egyházmegyei közgyülés Feketetótra a viszálykodás megszüntetése végett bizottságot küldött ki, s a kiszállás költségeit a vétkes fél terhére állapitotta meg. A bizottság azonban azt állapitotta meg, hogy az egyház békéjét felduló viszálykodásnak lényegbe vágó komoly oka nincs. A személyes harczok következtében hosszabb idő után két párt alakult ki, minden fontosabb, komoly ok nélkül. A vétkes fél megállapitása tehát szinte lehetetlen. Esperes a kiszállási költségek kifizetését az egyházmegye pénztára terhére elrendelte addig is, mig e tárgyban az egyházmegyei közgyülés dönt.

Egyházmegyénk közgyülése esperes intézkedését jóváhagyólag tudomásul veszi, a kiszállás költségeinek viselésében az összes egyháztagokat elmarasztalja, s ennek fedezésére a rendkivüli egyházi adó kivetését elrendeli.

Megállapittatott, hogy Molnár Marton feketetóti egyházgondnok az esperesi rendelet végrehajtását megtagadta, s ezáltal az egyházi törvények V. t. cz. 34 §-ának 4. pontjába ütköző fegyelmi vétséget elkövette. Továbbá megállapittatott, hogy nevezett egyházgondnok lépéseket tett oly irányban, hogy az egyháznak adott 8 kat. hold kántori földet vegyék vissza, s ezen tényked ése az egyház anyagi károsodását jelentené, s ezzel az egyházi törvények V. t. cz. 34 §-ának 2 pontjába ütköző fegyelmi vétséget elkövette.

Egyházmegyénk közgyülése Molnár Márton feketetóti egyházgondnok ellen a fegyelmi eljárást elrendeli, s az ügyet közigazgatási bíróság elé utalja.

53. szám. *a* Olvastatott az 1926 április 22-i ker. közgyülés 12 sz. pontja, melyben kerületi közgyülésünk hangsulyozza, hogy bár a kultuszminiszter ur 46,730 925. sz, leirata szerint lelkésznevelés céljaira nem folyósit segélyt, a lelkészképzés jogát továbbra is fenntartja.

Tudomásul szolgál.

b. Olvastatott az 1926 április 22 i ker. közgyülés 14 sz. határozata, amely kerületünkre vonatkozólag kimondja, hogy a II-ik lelkészképesitő vizsgálatot sikeresen letett segédlelkészeket csak akkor bocsájtja rendes lelkészi választásra, ha az I-ső vizsgálat sikeres letételétől számitott két évi szolgálati idejök megvan.

Tudomásul szolgál.

c. Olvastatott az 1926. április 22 i kerületi közgyülés 15. számu pontja, amelyben az egyházker. pénztár jelenti, hogy nyugdij nélkül maradt lelkészeink, gyámintézeti ellátásban nem részesült özvegyeinek és árváinak segélyezésére 1923-ban 62.610 lei, 1924-ben 107.938·70 lei, 1925-ben 225.491 lei fordittatott és 1926-ban 276 857 lei fordítható.

Egyházmegyei közgyülésünk a kerületi közgyülés ama határozatát, hogy a pénztári jelentés tudomásul vételével az esperesi kart a segélyezésre tovább is felhatalmazza, — a segélyezés forrásául ez évben is a lelkészek államsegélyének 3%-át, a tüzbiztositási pénztár 50.000 lei jutalékát s az egyházközségek által lélekszám után fizetendő 5 banis taxát jelöli meg, — továbbá, hogy az 5 banis járulékkal hátralékban levő egyházközségeket a hátralék haladéktalan befizetésére kötelezi s az esperesi hivatalokat a nem fizető egyházközségek ellen megtorló intézkedések megtételére, esetleg a járulékoknak a lelkészek államsegélyéből leendő levonására felhatalmazza : tudomásul veszi s jelen határozatába foglalt utasitásainak végrehajtására felkéri az Espéres urat.

d. Olvastatott az 1926 április 22-i kerületi közgyülés 16 f. pontja, amely szerint a nagyszalontai egyházmegye 22—925. számu kérelmét, hogy a huzamosan beteg, vagy szolgálatképtelenné lett lelkészek anyagi támogatásáról legalább is olyan mértékben gondoskodjék, mint a tanitókéról, nem teljesitheti, mert ezekről intézményesen csak a nyugdijintézet keretében az ott megállapitott módozatok szerint kiván és fog gondoskodni, addig is csak 15—926 sz. határozata szerint nyujthat némi segélyt.

Egyházmegyénk közgyülése a fenti határozatot sajnálattal veszi tudomásul.

e. Olvastatott az 1926. április 22-i e. kerületi közgyülés 17 a. számu határozata, amely kimondja hogy : féltve őrzött iskoláink megmentése és fenntartása érdekében megteszi a legvégső erőlesziteséket is, a magánoktatási törvény 30 §-ának eleget teendő elrendeli, hogy az elemi és középiskolák fenntartói tanitóiknak és tanáraiknak az állami rendszerü fizetéseket 1926 január 1-től kezdődőleg adják meg, aminek megadása az elemi iskolai tanitókat illetően az érdekelt egyházak kötelessége, — szatmári reform. főgimn. és fel-

sőleány és kereskedelmi iskolák költségvetéséből összesen 110.524 lei összeget, mint nyugdijilletékeket és kölcsöntörlesztési részleteket, kiemeli s a taxa megállapitásánál figyelmen kivül hagyja, — a középiskolák tanárainak fizetésére mutatkozó 1.897.026 leinyi hiány és a szegény egyházak segélyezésére szükséges 250.000 lei, együtt 2.147.026 leinyi hiány részleges pótlására 1925. szeptember 1-től 1926. augusztus 31-ig terjedő időre lélekszám szerint az iskolát fent nem tartó egyházakra 5 leit és az iskolát fenttartó egyházakra 2 leit állapit meg kulturtaxa cimén. Minthogy az eként kivetett és egyházmegyék szerint feltüntetett 569.204 lei csak $^1/_4$ része a tényleges szükségleti hiánynak, elrendeli és az esperesnek felelősség terhe alatt szigoru kötelességévé teszi, hogy a kulturtaxa pénztári számadásában kimutatott 894,776 lei 1923—1924 évi és 1.441.163 lei 1924—1925 évi kulturadóhátralékot folytatólag szolgáltassák be. Ebből a középiskolát fenttartó egyházak levonhatják és saját javukra elszámolhatják azt az összeget amit középiskoláik fenttartására forditanak, — az 1926 január 1-től 1926 augusztus 31-ig terjedő átmeneti időre a tanitók fizetése minden cimletet beleértve nem lehet kevesebb az 59—926 sz. kerületi körlevélben a falusi tanitók IX. csoportja részére megállapitott havi 2550 leinél és a városi tanitók VII. csoportja részére megállapitott havi 3340 leinél. A családi pótlék csak a gyermek 21. életévéig esedékes, — 1926. szeptember 1-vel a teljes állami fizetés és óraszám lép életbe, az 1925 szeptember 1-től 1926 augusztus 31-ig kivetett kulturtaxák haladék nélkül beszedendők s legkésőbb augusztus 1-ig beszolgáltatandók, a kulturadóhátralékok pedig folytatólagosan, a valkányi, csárosi, hkszáldobágyi, nyüvedi, szorospetri, apahegyi, dobrácsapáti, irinyi, géresi, gyoroki és pankotai szegényegyházak részére az esperesi hivatalok által igazolt segélyösszegeknek a fedezet, illetőleg a taxák beérkezésének arányában leendő kiutalására felhatalmazza a kulturadóbizottság elnökét.

Olvastatott továbbá a 22. pont, amely az összes iskolák igazoló iratainak felterjesztésével kapcsolatban elrendeli, hogy a 182—926 sz. kerületi körlevélben pótlásként beterjeszteni kért igazoló iratokat május 8-ig terjessze be minden egyház;

a 23 számu határozat, amely utasitja a közép és elemi iskolák igazgatóságait, hogy iskoláink ügyeinek vezetésében szigoruan alkalmazkodjanak a magánoktatási törvény végrehajtási utasitásában foglaltakhoz s végül

az 52. számu határozat a 7 évet be nem töltött gyermekek iskolai beiratására, illetőleg az egyénenként előterjesztendő, bélyegköteles és a közokt. Miniszter urhoz cimzett, a gyermek testi és szellemi fejlettségét igazoló orvosi bizonyitvánnyal felszerelt kérelemre nézve. A kérelem elintézéséig az illetékes Revizoratus ideiglenes hozzájárulása szükséges arra nézve, hogy a gyermek az elemi iskolai tanitásokon jelen lehessen ;. az iskolai hatóságok nem nyilvánithatják beiskolázatlanoknak a mi iskoláink V. és VI. osztájaiba szabályszerüen beirt tanulókat ; továbbá nem vonhatják el s nem riaszthatják el a tanulókat a felekezeti iskoláktól, mert az elemi iskolai törvény 2. §-a s a magánoktatásról szóló törvény 1 §-a iskoláink létjogosultságát elismerte. Minden ilyen tény, vagy kisérlet sérelem s az illetékes megyei, vagy városi közigazgatási bizottságoknál és egyidejüleg az egyházker. főjegyzői hivatalnál jelentendő ; végül a szülőknek jogukban áll gyermekeiket az állami iskolából a saját felekezetök iskolába átvinni, figyelembe veendő azonban, hogy az elemi iskolai törvény 65. §-ába megállapitott létszámon (1—4 oszt. 60-on, 5—6 oszt. 40-en) felüli tanulókat — párhuzamos osztályok nem létesitése esetén — átrendelik az állami ikkolába.

Egyházmegyénk közgyülése a fenti egyházker. határozatokat tudomásul veszi s azok alapján elrendeli, hogy :

a. kövessenek el hiveink minden lehetőt s hozzanak meg minden áldozatot arra nézve, hogy ne csak meglevő iskoláink maradjanak meg, hanem — ahol egyházunk eminens érdeke kivánja — ujak is létesüljenek ;

b. a közép és elemi iskolák tanárainak és tanitóinak — ahol még meg nem adták — mindenütt azonnal adják meg a jelenlegi dijlevelek alapján járó, tehát magasabb államsegély érdekében „drágasági segély“ cimén 1926. január 1-től visszamenőleg az állami tanitókéval egyenlő fizetést, ami az 59—926 sz. kerületi körlevél szerint a falusi tanitók IX. csoportja részére havi 2550 leinél s a városi tanitók VII. csoportja részére havi 3340 leinél kevesebb nem lehet, ha az iskolát a bezáratás veszélyének kitenni s egyházunkat és kulturánkat érzékeny veszteséggel sujtani nem akarják ;

c. a középiskolák tanárainak fizetésére mutatkozó hiány pótlására és a szegényegyházak segélyezésére szükséges

összeg összehozása céljából — felelősség és fegyelmi eljárás terhe alatt — haladéktalanul fizessék be a lélekszám szerint kivetett 5, illetőleg 2 lei kulturtaxát, valamint a kulturadó-hátralékos egyházak is tartozásaikat, mert itt a végső veszély és számtalan nyomorgó intelligens református család s nehány elmerülni kezdő magyar egyház megmentéséről van szó. Ahol e tekintetben közönyösség, vagy ellenszegülés tapasztalható, ott a presbiterium ellen a fegyelmi eljárás hivatalból megindítandó.

d. 1926 szeptember 1-vel s ahol eddig meg nem történt volna, azonnal vezessék be mindenütt a teljes állami tizetést és óraszámot;

e. az összes egyházmegyebeli iskolák fenttartói, illetve iskolaszékei s elnökei mindenben szigoruan alkalmazkodjanak az érvényes állami törvények s azok alapján kiadott végrehajtási utasitások rendeleteihez. Iskolának ilynemü mulasztások miatt elrendelt bezárása szigoru fegyelmi eljárást von maga után;

f. hetedik életévét be nem töltött gyermek az iskolába nem irható be; az ilyeneknek beiratása iránti kérelmek benyujtására nézve az iskolaszéki elnökök minden érdeklődő szülőnek a szükséges felvilágositásokat a jövőben is megadni, sőt az ilyen ügyeket — szükség esetén — a szülők helyett kész szivvel elintézni tartsák magyar kulturánk iránt való szent kötelességüknek;

g. ahol az állami iskolai közegek, vagy hatóságok részéről törvényellenes eljárás történik, vagy sérelem esik: orvoslásért haladék nélkül a megyei, vagy városi közigazgatási bizottsághoz kell fordulni s az egyes eseteket nemcsak egyházkerületünk Püspökéhez, hanem egyházmegyénk Espereséhez is azonnal be kell jelenteni.

f. Olvastatott az 1926. április 22-i ker. közgyülés 24 a. sz. határozata, amely felhivja és kötelezi az egyházmegyéket, hogy a vasárnapi iskolai munka minél eredményesebbé és egyöntetübbé tétele végett a jövő iskolai év megkezdéséig a legalkalmasabb központi helyen vasárnapi iskolai vezetők részére tanfolyamokat tartsanak, amelyeken résztvevők költségeinek fedezésére az illető egyházakat kötelezi; hogy pedig ezek a tanfolyamok is egységés terv

szerint tartassanak, megbizza a belmissziói bizottságot, hogy egy előkészitő konferenciát rendezzen, amelyekre az egyházmegyék küldjék ki a legalkalmasabb tagokat, akiknek költségeit az egyházkerület és az illető egyházmegyék közösen viselik ; felhivja a belmissziói bizottságot, hogy készittessen, vagy szerezzen be vasárnapi iskolát megszerettető, látogatását fokozó segédeszközöket (képeket, bibliai mondásokat stb.), melyeket az e. m. belmissziói bizottságok utján az egyes egyházak terhére minden vasárnapi iskolának kellő számban küldjön meg ; utasitja a belmissziói bizottságot arra is, hogy egy a vasárnapi iskolások részére szerkesztendő vallásos gyermeklap megindítására az őszi közgyülés elé részletes javaslatot tegyen.

Egyházmegyénk közgyülése, midőn a kerületi határozatot tudomásul veszi a központi előkészitő konferenciára vonatkozólag helybenhagyja Esperes urnak azon intézkedését, hogy arra egyházmegyénk képviseletében Ardai Aladár és Nagy Zoltán lelkésztársainkat küldte ki.

g. Olvastatott ugyancsak a tavaszi egyházker. közgyülés 24 b. sz. pontja, amely a bihari reform. egyházmegye 71—925 sz. alatt felterjesztett kérelmére, az élet megváltozott körülményeire, követelményeire s az uj elemi iskolai tantervre való tekintettel a konfirmálás idejének a 14—15. évben leendő megtartását rendeli el. Ezt megelőzőleg azonban felhivja az egyházmegyéket, hogy lelkészegyesületeik és belmissziói bizottságaik meghallgatásával adjanak a részletekre is (tanitás ideje, ünnepélyes konfirmálás napja stb.) kiterjedő véleményes javaslatot. A vezérkönyv és megfelelő kézikönyv megiratásáról a javaslatok beérkezése után intézkedik. Addig is elrendeli, hogy a középiskolai tanulók konfirmálása a IV. osztályban történjék s tankönyv hiányában megfelelő kézikönyvről tanügyi bizottsága utján gondoskodik ; az elemi iskolában a konfirmációi előkészités az utolsó osztálycsoportban történjék a legalább is 12 évöket betöltött növendékek részére. Az előkészités mindkét nemü iskoláinkban az egész tanéven át tartson s minden iskolában — a felekezetiben is — a lelkész végezze. A konfirmációi előkészités nélkülözhetetlen eszköze a Biblia legyen s azért azt, vagy legalább az Ujszövetséget minden konfirmándus szerezze be, illetőleg a szegény tanulók részére az egyház szerezze be. Konfirmálás alkalmával Biblia helyett emlékkönyvet, vagy emléklapot adjanak a növendékeknek.

Egyházmegyénk közgyülése a fenti határozatokat tudomásul veszi, elvben elfogadja s a jövő évi tavaszi e. m. közgyülésig leendő részleles javaslattétel céljából ez egyes lelkészi köröknek Esperes ur utján leküldi.

A fenti határozatok alapján elrendeli továbbá, hogy a középiskolák tanulóinak konfirmálása a VI. osztályban az elemi iskolákban pedig az utolsó osztálycsoportban történjék a 12. évet betöltött növendékek részére. Megfelelő kézikönyv megjelenéséig a Szalontai Papp István féle, Konfirmációs Káté, vagy a Szappanos Károly féle Keresztyén hit és erkölcstan függelékében megjelent vezérfonál használandó. Az előkészités alapja, nélkülözhetetlen eszköze és végső célja a Biblia legyen, mit minden konfirmándus maga, a szegények részére az egyház szerezzen be. A konfirmációs oktatást, sőt — a lehetőség szerint — általában a hitoktatást is, a felekezeti iskolákban is az egész iskolai éven át mindenütt a lelkész, vagy segédlelkész végezze, azaz a jelen iskolai évre azonnal kezdje meg; a konfirmációi ünnepély alkalmával pedig a Dr. Kecskeméthyi, Vásárhelyi, Dr. K. Tompa Arthur féle: Konfirmációi Emléklap adandó a növendékeknek.

h. Olvastatott még az 1926 április 22-i kerületi közgyülés 24 c. pontja, amelyben belmissziói bizottságának a bánáti egyházmegye felterjesztése kapcsán beadott javaslatára kimondja, hogy az egyházfegyelemnek kálvini alapon és a régi történelmi példák szerint való visszaállitását egyházunk megujhodására nézve feltétlenül szükségesnek tartja. Mielőtt azonban idevonatkozó szabályrendeletét elkészitené, felhivja az egyházmegyéket, hogy a zsinat által közzétett egyházfegyelmi törvénytervezetre terjesszék be véleményöket a kerületi közgyülés elé.

Egyházmegyei közgyülésünk egyhangulag helyesli a komoly egyházi fegyelmezés szükségét, sőt lelkészi körei és erre az alkalomra alakult bizottsága által teljes tervezetet is készittetett már. Ezt a tervezetet azonban nem fogadta el, mert az egyházi fegyelem bevezetéséig, illetőleg a tervezet megvalósitásáig a lelki kataszter felfektetését és a fegyelem lelki előkészitését tartja első sorban szükségesnek. De a kerületi határozatnak eleget teendő, ujra leküldi ezt a fontos

kérdést a lelkészi körökhöz tavaszi közgyülésig való részletes véleményadás céljából.

i. Olvastatott továbbá az 1926. április 22-i ker. közgyülés 24 d. pontja, amely a bánáti egyházmegye missziói jelentésének felterjesztése kapcsán kimondja, hogy akár a közalapból, akár más anyagi forrásból a legsürgősebben gondoskodik a missziói munka költségeinek fedezéséről. Egyuttal felhivja az egyházmegyéket, hogy a missziói helyekről, csoportositásokról, lélekszámukról és szükségleteikről terjesszenek be hozzá sürgős kimutatást.

Egyházmegyénk közgyülése a lélek és nemzetmentés hatalmas eszközét látja szétszórtan idegenhitüek és nyelvüek tengerétől körülvett hiveinknek anyagi segélyezéssel és alátámasztott gondozásában. Ezért minden anyagi forrást felkutat és igénybe óhajt venni a szórványok gondozásának intenzivebbé tétele érdekében s felkéri a kerületi közgyülést hogy azonnal kezdje meg bárminő rendelkezésre álló alapból, vagy forrásból a missziói lelkészségeknek minősitett egyházak segélyezését, mert lehetetlen kivánalom, hogy éppen ezeknek a missziói pontoknak talán leggyengébben dotált lelkészei a maguk keveséből költsenek százakat, vagy ezreket egy-egy lelkigondozói körut megtételére s mert az anyagi okok miatti késedelem itt az évtizedek óta tartó lassu haldoklásnak gyors befejezését jelenti.

Egyházmegyénk területén a missiói helyeket a következőképen csoportositja :

Borosjenő és *Borossebes* jelenlegi körzetükkel, *Tenke* a hozzátartozó szórványokkal, *Erdőhegy* Kisienővel s a hozzá tartozó szórványokkal ; az anyaegyházzá alakitandó *Aradgáj* az eddig Aradhoz tartozó szórványokkal, továbbá Illye Mezőbajhoz, Kisháza és Tenkeszéplak Gyantához, Körösjánosfalva Belényessonkolyoshoz, Kisnyégerfalva Körösbárkányhoz, Kósgyán, Kebesd, Rossia, Szohodollázul és Meziád Magyarremetéhez, végül Bihardobresd és az eddig Gyantához tartozó szórványok *Magyarcsékéhez* csatolva és *Belényes* a belényesi és vaskohi járás községeivel.

Ezek közzül missziói jellegüek és missziói segélyezésben részesithetők : Erdőhegy, Tenke és Aradgáj ; tisztán és kifejezetten missziói központok azonban, amelyek haladéktalan nagyobb és állandó misszió segélyben részesitendők : Borosjenő, Borossebes, Magyarcséke és Belényes.

Ez utóbbi négynek, valamint a fentebb említett anya, leány és fiókegyházaknak rendes, illetve beszolgáló, vagy felügyelő lelkészeit felhivja közgyülésünk, hogy Esperes urunkhoz 1927. március 1-ig terjesszenek be alapos kimutatást a hozzájuk tartozó szórványok, fiók és leányegyházak lélekszámáról és indokolt kérelmet a gondozásukhoz szükséges összegről.

j. Ugyancsak olvastatott az 1926. április 22-i e. kerületi közgyülés 24 g. számu pontja, amely a belmissziói bizottság javaslatára felhivja az egyházmegyéket, egyházközségeket, lelkészeket és presbitereket arra, hogy a Kolozsváron Dr. Kecskeméthy István szerkesztésében ismét megindult régi s közkedvelt vallásos heti néplap: a Kis Tükör terjesztése érdekében minden tőlük telhetőt megtegyenek.

Egyházmegyénk közgyülése felismerve a Kis Tükörben azt a minden tekintetben kiválóan szerkesztett és minden igényt a legteljesebben kielégitő vallásos hetilapot, amelynek hiányát eddig oly égetően éreztük s a melyre évek óta annyira vágyakoztunk: pártfogásába veszi és terjesztésére minden eszközt megragadva minden tőle telhetőt megtesz. Elvárja a lelkészektől, tanitóktól és presbiteriumoktól, hogy szintén szeretettel felkarolva, érdekében a nemes propagandát meginditani egyházunkhoz tartozó szent kötelességüknek ismerik; a lelkészeket pedig utasitja, hogy Esperes urunknak 1927 március 1-ig sürgetés bevárása nélkül jelentést tegyenek a Kis Tükör bevezetéséről s az egyházaik hiveinek járó példányok számáról.

k. Olvastatott végül az 1926. április 22-i kerületi közgyülés 24 h. pontja, amely a belmissziói bizottság jelentéséből értesülve arról, hogy még több egyházmegye nem alakitotta meg belmissziói bizottságát, fölhivja az egyházmegyéket, hogy belmissziói bizottságaik megalakulásáról az egyházkerületi közgyűlést értesiteni el ne mulasszák.

Egyházmegyei közgyülésünk a belmissziói bizottságot megalakitván, annak tagjaiul megválasztja Ardai Aladár, Bottyán Pál és Nagy Zoltán lelkésztársainkat s felkéri az Esperes urat, hogy egyházmegyénk missziói bizottságának magalakulásáról és rendszeres müködéséről szóló jelentését

a püspöki hivatalnak e határozat számára való hivatkozással haladéktalanul küldje be.

l. Olvastatott az 1926 április 22-i kerületi közgyülés 35 számu határozata, amely a nagyszalontai ref. egyházmegye 21—925. sz. határozatában kifejezett ama kérelmét, hogy szabályrendeletileg egységesen állapitsa meg a lelkészek beköltözési és beruházások megváltási költségeit, a beköltözési költségekre vonatkozólag az Egyh. Törv. II. tc. 37. §-a alapján elutasitja ; ami pedig a beruházások megváltására vonatkozó szabályrendeletet illeti, ezt az egyes egyházmegyék helyi viszonyait kellő ismerete mellett maguk alkothatják meg legjobban.

Egyházmegyénk közgyülése a fenti határozatot tudomásul veszi s miután a beruházások megváltására vonatkozólag egységes egyházmegyei szabályrendelelet nincs, élve a kerület adta engedelemmel, ilyenek szerkesztését és összeállitását elhatározza s a szabályrendeletnek a tavaszi közgyülésig való megalkotását az Esperes úr hatáskörébe utalja.

m. Olvastatott az 1926. április 22-i e. ker. közgyülés 55 sz. határozata, amely a nagyszalontai egyházmegyének az e. m. területére az egyházközségi közgyülés képviseleti alapon való szervezése s a törvény által meghatározott szabályrendelet megalkotása tárgyában hozzá 13—925 szám alatt felterjesztett végzésére, a nagyszalontai egyházmegye összes egyházközségeit az egyházközségi közgyülés szervezése alól felmenti.

Tudomásul szolgál.

n. Olvastatott az egyházker. főjegyző úrnak a könyöradományok gyüjtésére vonatkozó 1926 március 4-én 238—926 szám alatt leküldött következő körievele :

238—1926 sz.

Nagytiszteletü Esperes Ur !

A váradlesi ref. egyház templom épitési költségekre gyüjtési engedélyt kérvén, ez alkalomból van szerencsém szives tudomására hozni, a közegészségügyi és népjóléti miniszter ur alábbi utasitását :

I. A 19750 sz. miniszteri döntés értelmében 1924 év szeptember 1-től kezdődőleg egyházi kegyadományok gyüjtését az érsekségek és püspökségek engedélyezik. II. Ezek az engedélyek csak templomok, vagy szoros értelemben vett egyházi intézmények épi-

tésére, javitására vagy rendbehozatalára adhatók ki. III. Az engedélyek lehetőleg csak egy megye területére a püspökség által különösen indokoltnak talált esetekben adhatók ki. Ha nagyobb összegről van szó, melyek jelentékenyebb összegeket igényelnek, akkor az engedélyek egyetlenegy esetben sem terjeszthetők ki más egyházkerületek területére. IV. A gyüjtés időtartama egy évnél több nem lehet, de meghosszabbitható egy évre. Az érsekségek és püspökségek csak szelvényes nyugtából összeállitott kéregető könyveket engedélyezhetnek (az ide iktatott minta szerint)

Minta.

No. 1.

Pentru .....

bisericei din comuna .....

Judeţul .....

Lei .....

No. 1.

Pentru .....

bisericei din comuna .....

Judeţul .....

Lei .....

V. A kéregetési engedélyek a Püspökség által sorszámmal látandók el és bevezetendők egy speciális ellenőrző lajstromba, amelybe a következő észrevételek jegyzendők be : 1. A kéregetési engedély sorszáma. 2. Az egyházközségnek, vagy annak a bizottságnak a neve, amelyik a gyüjtésre engedélyt kapott, a földrajzi község és megye megnevezésével. 3. A gyüjtési engedély hordozójának (a gyüjtéssel megbizottnak) elő és utóneve, lakhelye és minősége. 4. A terület, amelyre az engedély adatott (község, megye, vagy megyék, ahol a gyüjtés történni fog) 5. A cél megnevezése, amelyre a gyüjtés történik, templom, vagy egyházi intézmények épitése, javitása, fenntartása. 6. A gyüjtés időtartamának vagy lejárásának megjelölése : az engedély ujból bejegyzendő az időtartam meghosszabbitása esetén. 7. Külön rovat marad a gyüjtés bevégzése utáni időre a gyüjtés pénzbeli eredményének a beirására. VII. Minden gyüjtőkönyv első lapjára (a 6. pontban előirt megjegyzéseken kivül) beiratnak a gyüjtő személyazonosságát megállapitó ismertető jelek, továbbá beragasztandó a gyüjtő fényképe láttamozva azon község rendőri vagy közigazgatási hatósága által, ahol a gyüjtő lakik. VIII A püspökségek az egy hónap alatt kiadott engedélyükről minden hó végén kimutatást kötelesek felterjeszteni. Ez a kimutatás a VI cikk összes pontjait

tartalmazza a pénz kivételével, amely a X c. kimutatása szerint utólag egyenesen a Miniszterhez jelentendő be. IX. A gyüjtőkönyvek hordozói kötelezteznek arra, hogy mielőtt a gyüjtést egy községben vagy megyében megkezdenék, az illetékes közigazgatási vagy rendőri hatóságoknál jelentkezzenek városban a rendőrprefecturán, megyékben és falusi községekben történő gyüjtésnél a megyei prefecturán, illetve az illetékes csendőrörsön. X A gyüjtési engedély alapján elért pénzbeli eredmény a szociális segélyakció delegátusa és az illető esperes mint püspökség delegátusa által felvett jegyzőkönyvben állapittatik meg azon a megyei prefecturán, ahová a gyüjtő egyházközség vagy bizottság tartozik. A jegyzőkönyvnek a VI c. összes pontjait is tartalmazni kell. A jegyzőkönyvből egy példány megküldendő az illetékes, engedélyt kibocsájtó püspöknek, hogy a gyüjtés pénzbeli eredményét az ellenőrző lajstrom külön rovatába bevezethesse. Egy példány a közegészségügyi és népjóléti Minisztérium szociális ügyosztályához küldetik meg, mig egy harmadik példány vagy a felhatalmazott gyüjtőbizottságnak, vagy a egyházközségnek levéltárában való megőrzésre küldetik meg. XI A püspökségek kisérjék figyelemmel, hogy a gyüjtési engedélyek száma ne legyen tul sok és hogy a kitüzött célok elérésére ne haladja meg a jótékonyság lehető határait.

Ez után könyöradomány gyüjtési engedélyek iránt kérvények a fenti utasitás követelményei szerint készitendők el és terjesztendők fel.

Atyafiságos szeretettel

Várad, 1926. március 4-én

Csernák Béla
egyházkerületi főjegyző.

Tudomásul szolgál.

54 szám. Főtiszteletü Püspök ur felhivja Egyházmegyei Közgyülésünk figyelmét az állami elemi népoktatásról szóló törvény 65 §-ára, amely az egymástól távolabb eső helységekben és szórványokban iskolakerületi, illetve vándortanitóságok szervezéséről intézkedik. Kéri, kogy a kivitelre nézve közgyülésünk tegyen javaslatot az egyházkerületi közgyülés elé.

Egyházmegyei Közgyülésünk, mielőtt érdemlegesen foglalkoznék az állami-elemi népoktatási törvény 65 §-ában körülirt iskolakerületek, illetve vándortanitóságok szervezé-

sének kérdésével, véleményezés végett a lelkészi körökhöz leküldi.

55 szám. A belényessonkolyosi ref. egyház beterjeszti jóváhagyás végett a lelkészválasztásra vonatkozó iratokat.

Egyházmegyénk közgyülése a belényessonkolyosi lelkészválasztást, — mivel az egyházmegyei törvényeknek megfelelően szabályosan lett megejtve — jóváhagyja, Kecskeméti Kálmán ref. lelkészt a belényessonkolyosi lelkészi állásban megerősiti.

56 szám. Olvastatott a nagyszebeni ref. egyházmegye egyházi birósságának Tunyogi János ref. lelkész elleni fegyelmi ügyében hozott itélete, amely szerint nevezett lelkészt az egyházi birósság 1320 lei választási költség megtéritésében elmarasztalta s Tunvogi János ref. lelkészt, mivel a belényessonkolyosi lelkészi állást, melyre megválasztatott nem fogadta el, az E. T. II. t. cz. 35 § 3-ik bekezdésében meghatározott cselekményben bünösnek mondotta ki.

Egyházmegyénk közgyülése a nagyszebeni ref. egyházmegye egyházi birósságának Tunyogi János ref. lelkész elleni fegyelmi ügyében 61—1956 sz. a. hozott fegyelmi itéletét tudomásul veszi.

57 szám. A borosjenői egyház beterjeszti a lelkészválasztásra vonatkozó iratokat.

Egyházmegyénk közgyülése a borosjenői lelkészválasztást, — mivel az egyházi törvényeinknek megfelelően szabályszerüen lett megtartva — jóváhagyja, és Dr. Szemethy Gézát a borosjenői lelkészi állásban megerősiti.

58 szám. A gyoroki egyház beterjeszti a tanitói kert eladására vonatkozó iratait. Az eladás engedélyezését azzal indokolja, hogy a tanitói kert teljesen hasznavehetetlen, továbbá, hogy alapitó Csák József a kert eladásához hozzájárult.

Egyházmegyénk közgyülése a tanitói kert eladását engedélyezi azon határozott kikötéssel, hogy a befolyt vételárat az egyház hasonló értékü jövedelmező ingatlanba tartozik fektetni.

59. szám. Egyházmegyénk lelkészi értekezlete folyó évi november hó 17-én tartott üléséből kifolyólag a következő javaslatokat terjeszti egyházmegyénk közgyülése elé.

a. Elodázhatatlan szükségesnek tartja értekezletünk a lelkészi díjlevelek korszerü átalakitását, ennélfogva egyházmegyénk közgyülése utján felirni kiván az egyházkerületre, hogy még ebben az évben a legkomolyabban vegye a kezébe a lelkészi díjlevelek megujjitását, amig végzetessé nem válik az főképen a nagycsaládos lelkészekre nézve. Azzal a javaslattal fordul tehát a közgyüléshez, hogy e tekintetben tegyen lépéseket.

Egyházmegyénk közgyülése a lelkészi értekezlet javaslatait magáévá teszi. Ennélfogva kimondja, hogy felir az egyházkerületre, hogy a lelkészi díjlevelek korszerü megujjitásának immár elodázhatatlan ügyét vegye komolyan a kezébe. Állittassa visza a gyülekezetekkel a régi díjleveleket azok természetbeli járandóságaival. Ahol pedig azok nem biztositanak tisztességes megélhetést a lelkésznek, ott készitessenek ujat még lehetőleg ebben az évben. Ha azonban ezt az egyházkerület elmulasztja, a jövő év kezdetén maga egyházmegyénk fogja azt megcselekedni a saját hatáskörében.

A tanitói díjlevelekre pedig azt határozta közgyülésünk, hogy igyekezzenek a gyülelkezetek az állami szinvonalra felemelni s ide vonatkozó presbiteri végzéseiket terjeszék fel minél előbb az esperesi hivatalhoz.

b. Értekezletünk a csere prédikálásokat és presbiteri értekezleteket igen épületes dolgoknak tartja, ezért azt javasolja egyházmegyénk közgyülésének, hogy

a. hivja fel a lelkészikörök figyelmét, hogy vallásos ünnepélyek alkalmával ezeket is gyakorolják. Tartsanak évente legalább két ilyen ünnepélyt mindenik körben: ugyanakkor tartsanak presbiteri értekezletet is.

b. Kéressék fel az egyházkerület, hogy a már elvileg megalkotott, de ténylegesen még meg nem szervezett utazó belmissziói lelkészi állást minél előbb töltse be, hogy áldásos müködését az illető megkezdhesse.

Egyházmegyénk közgyülése a lelkészi értekezlet javaslatait elfogadja. Ezért határozatilag kimondja, hogy

a. a lelkészek sulyosabb gyülekezeti bajok esetén vegyék igénybe a kör kebelébe tartozó lelkésztársaik segitségét. Ajánlja, hogy mindenik kör tartson évente két vallásos ünnepélyt. Vegyenek részt azon közremüködőleg a kör lelké-

szei. Ez által a gyülekezetek lelki életébe felfrisülést és elevenséget vigyenek be. Ilyen egyházi Ünnepélyek alkalmával tartàssanak köri presbiteri értekezletek is, évente legalább egyszer. A költségek fedezésére használják fel az ilyen alkalomkor beg yült perselypénzeket.

b. Egyházmegyénk közgyülése felkéri az egyházkerület vezetőségét, hogy az előzőleg már megalkatott, de gyakorlatilag még meg nem szervezett utazó belmissziói lelkészi állást mielőbb töltse be, mert arra égetően nagy szükség van.

c. Ertekezletünk azzal a javaslattal fordul az egyházmegyei közgyüléséhez, hogy állittasson be lélekszám arányban minden egyházközség költségvetésébe már 1927 évtől kezdve állandó összeget a nagyszalontai ref. internátus segélyezésére. Egyházkerületünkhöz pedig irjon fel, szóllitsa az fel a testvér egyházmegyéket is hasonló internátusok létesitésére. Addig is, a mig ezt megtehetnék, egy-egy tanitói, vagy lelkészi pályán lévő ref. ifjut segélyezzenek oklevelük megszerzéséig.

Egyházmegyénk közgyülése a lelkészi értezlet humánus javaslatát magáévá teszi. Ezért felszólitja egyházmegyénk gyülekezeteit, hogy már az 1927 évi költségvetésükbe vegyenek fel lélekszámuk arányának megfelelő állandó összeget a nagyszalontai ref. internátus segélyezésére. Az egyházkerület utján pedig átir a többi egyházmegyéhez, hogy igyekezzenek azok is hasonló internátust állitani fel. Addig is amig ezt megtehetnék, egy tanitói, vagy lelkészi pályán lévő ref. ifjut segélyezzenek állandó évi segéllyel egészen az oklevelük megszerzéséig,

d. Lelkészi értekezletünk azt inditványozza egyházmegyénk közgyülésének, hogy az egyházközségek világi képviselőit 200 Lei pénzbirság terhe alatt kötelezze az egyházmegyei közgyülésen leendő pontos megjelenésre.

Egyházmegyénk közgyülése a lelkészi értekezlet javaslatát elfogadja, ennélfogva kötelességévé teszi a gyülekezetek világi képviselőinek az egyházmegyei gyüléseken való pontos megjelenést. Indokolatlan elmaradás esetén 200 lei pénzbirság rovatik ki reá.

e. Lelkészi értekezletünk azzal a kérelemmel fordul egyházmegyénk közgyüléséhez, hogy irjon fel az egyházkerület vezetősé-

géhez, eszközölje ki az, hogy az anyakönyvi kivonatok kettős nyelven állittassanak ki.

Egyházmegyénk közgyülése a lelkészi értekezlet kérésének készségesen teszen eleget és határozatilag kimondja, hogy felir az egyházkerületre, eszközölje ki, hogy az egyházi anyakönyvekből kétnyelvü kivonatok adathassanak ki. Ezáltal hiveink a román nyelvre való forditás tetemes költségétől mentesek lennének.

f. Lelkészi értekezletünk az elemi iskolai és a középiskolai vallástani tananyagnak uj kerületi beosztására vonatkozó javaslatát az arad-ágyai lelkészi körnek a tanügyi bizottságunkhoz javasolja áttétetni.

Egyházmegyénk közgyülése a lelkészi értekezletnek az elemi és középiskolai vallástani tananyagnak uj beosztására vonatkozó javaslatát egyházmegyénk tanügyi bizottságához teszi át.

60 szám. Az 1927 évi költségvetési tervezetet az alábbiakban lesz szerencsém beterjeszteni, megindokolni és elfogadásra ajánlani.

A költségvetés készitésénél az a szempont vezetett, hogy a nagybányai és békésbánáti egyházmegyék példájára mi is induljunk el s a háboru utáni kilencedik esztendőben legalább egy bizonyos rész utat tegyünk meg a normális békeállapotok felé. Köztudott dolog, hogy az egyházmegyei tisztikar tiszteletdija, mint a hivatalos funktiók és kiküldetések alkalmára megállapitott napidijak messze mögötte vannak nemcsak a békedijak valorizált értékének, hanem annak a mértéknek is, — melyet egyfelől egyházmegyénk nagy multja, — másfelől a tényleges helyzethez való ösztönös alkalmazkodás parancsol.

Ma, amikor az egyházi belhivatalnokok egyfelől a dijlevél-lemorzsolódások, másfelől a mindig nyomasztóbbá váló gazdasági válság miatt gyakran siralmas helyzetben vannak, amikor lépten nyomon hangoztatjuk és teljes joggal a dijlevél revisió szükségességét, ugy érzem, hogy nem lehetünk sem olyan következetlenek, sem olyan szükkeblüek, hogy ott, ahol első sorban rajtunk áll a munka megbecsülése és tisztességes honorálása, mi kövessük el a legnagyobb mértékü dijcsonkitásokat. Költségvetési tervezetem készitésénél, egyfelől, hogy a nagy visszásságokat felmutathassam,

másfelől, hogy a kivánt eredményekhez hozzájuthassak, nem a háboru utáni évek mindinkább deformálódott költségvetéseit, hanem az 1909-től 1914-ig érvényben levő legutóbbi békeköltségvetést vettem alapul. 1914-ben volt:

Esperes tiszteletdija		1500 arany kor.
Főjegyző	„	200 „ „
Aljegyző	„ á 60 kor. 2-szer 60	120 „ „
Bizottsági előadó	„ á 60 kor. 3-szor 60	180 „ „
Egyh. m. pénzt.	„	400 „ „
Számvevők	„ á 15 kor. 3-szor 15	45 „ „
Kerületi képviselők utiátalánya utanként 70 kor.		
2 képviselő 2—2 gyülés		280 „ „
Egyh. m. tisztviselők napidija Esp. 10 kor. többi 8 kor.		
9-szer 8 meg 10		82 „ „
Egyh. m. tanitóképviselők napidija á 6 kor. 4-szer 6		24 „ „
Tanügyi biz. tagok	„ á 6 kor 17-szer 6	102 „ „
Egyházlátogatók egyházankent á 6 kor. 50-szer 6		300 „ „
Iskolalátogatók	„ á 4 kor. 50-szer 4	200 „ „

a többi tételek utóbb a reális szükségletnek megfelelőleg állittatnak be

Fenti békeköltségvetés valorizált értékelésben (1 a. kor. 40 L.) a következőleg alakul:

Esperes tiszteletdija		60.000 Lei
Főjegyző	„	8.000 „
2 aljegyző	„ á 2400	4.800 „
3 bizottsági előadó	„ á 2400	7.200 „
Egyh. m. pénzt.	„	16.000 „
3 számvevő	„ á 600	1.800 „
Kerületi képviselők utidija á 2800 L.		11.200 „
Egyh. m. tisztviselők napidija Esp. 400, a többi 320 L.		6.560 „
Tanitóképviselők	„ á 240 L.	960 „
Tanügyi biz. tagok	„ á 240 L.	4.080 „
Egyházi látogatók	egyházanként 240 L.	12.000 „
Iskola látogatók	„ 160 L.	8.000 „

Mostmár az esperes igy nyert tiszteletdijából jogosan leütheto az államsegély: évi 5500 Lei. Marad 54.500 Lei.

Mivel az egyházmegye megcsonkult, az egyházak és lelkek száma megapadt, következéskép a tisztikar dolga is megkevesbedett.

Ezen a cimen, bár a csonkulás nincs ily percentü, könnyebb számitás kedvéért az összes tisztviselői és tiszteletdijak, — kivéve

az egyházi és iskolalátogatás egyházanként megállapitott dijait, — 50%-al leüttetnek. Igy lesz :

Esperes tiszteletdija			27.250 Lei
Főjegyző	„		4.000 „
2 aljegyző	„	á 1200 L.	2.400 „
3 biz. előadó	„	á 1200 L.	3.600 „
Egyh. m. pénzt.	„		8.000 „
3 számvevő	„	á 300 L.	900 „
Kerületi képviselők utidija utanként 1400 L.			5.600 „
Egyh. m. tisztviselők napidija Esp. 200, a többi 160 L.			3.780 „
Tanitó képviselők	„	á 120 L.	480 „
Tanügyi biz. tagok	„	á 120 L.	5.540 „
Egyházlátogatók dija egyházanként 240 L.			12.000 „
Iskolalátogatók	„	„ 160 L.	8.000 „

Az igy teljesen igazságosan és következetesen nyert összegek méltányosságból, a félut kedvéért még leüttetnek 50%-al s ezenkivül az esperesi tiszteletdijnál a káplántartási hozzájárulásra tekintettel a nyerendő 13.625 L. levonással kikerekittetik 10.000 Leire. Igy lesz :

Esperes tiszteletdija			10.000 Lei
Főjegyző	„		2.000 „
2 aljegyző	„	á 600 L.	1.200 „
3 biz. előadó	„	á 600 L.	1,800 „
Egyh. m. pénzt.	„		4.000 „
3 számvevő	„	á 150 L.	450 „
Kerületi képv. utidija utanként 700 L.			2.800 „
Egyh. m. tisztviselők napidija Esp. 100, a többi 80 L.			1.890 „
Tanitóképviselők	„	á 60 L.	240 „
Tanügyi biz. tagok	„	á 60 L.	2.770 „
Egyházlátogatók dija egyházanként 120 L.			6.000 „
Iskolalátogatók	„	„ 80 L.	4.000 „

a többi tételek a reális szükséglet szerint, igy :

Hivatalos napi és fuvardijakra			3.000 „
Iroda átalány esperesnek			3.000 „
„	„	egyh. m. pénztárosnak	500 „
Jegyzőkönyvekre, nyomtatványokra			6.000 „
Postadijakra			300 „
Előre nem láthatókra			1.000 „
Esperesi káplántartásra			24.000 „
		Összesen	74.950 Lei

Az esperes tiszteletdijából 8000 Lei drágasági segélyként utalandó.

Tekintettel, hogy a lelkek száma 54.436 az előirányzat fedezésére szükség van 1 L. 50 banis lélekszámonkénti fenttartói járulékra. A nagybányai egyházmegyében az 1926 évi fenttartói járulék 1·60 Lei. Nálunk békében 4 fillér volt (1 L. 60 bani) akkor, amikor a központi pénztárnak számottévő kamatjövedelme s különböző forrásokból folyó más jövedelmei is voltak. Ez lett az esperesi államsegély (adócsökkentési segély) kiutalása után leszállitva 2 fillérre (80 bani)

Mérleg az ajánlott járulék (1·60 L.) mellett

Összes bevétel	81.654 Lei
Összes kiadás	74.950 Lei
Maradvány	6.704 Lei

Egyházmegyénk közgyülése előadó javaslatát hosszas vita után azzal az indokolással, hogy a költségvetést az előző években is mindig a tavaszi közgyülés tárgyalta — napirendről leveszi, — ezzel az ügyben az érdemleges határozatot a tavaszi gyülésig elodázza

61 szám. Tárgyaltatik a nagyváradi leánynevelő Intézet ügye. Legutóbbi közgyülésünkön hozott vonatkozó határozatunk óta, mely az Igazgató Tanáccsal annakidején közöltetett, az Intézettel kapcsolatosan a következő lényegesebb dolgok történtek. Folyó évi augusztus 20-án a Nagyváradi Hitelbank felszólitotta az Ig. Tanácsot, hogy az intézet junius hó 30-án lezárt folyószámláján kitüntetett 517.188 Lei adósságára nagyobb összeget fizessen, illetve tartozására váltó, vagy telekkönyvi bekebelezési fedezetet adjon. Az elnökség az ügy rendezése végett felhatalmazást kért az Ig. Tanácstól 600.000 Leig bekebelezési engedélyre illetve váltó fedezetre a hitelező pénzintézet javára. Az Ig. Tanács az összes jelenlévő tagok igenlő szavazatával (Tarnóczi Lajos ig tanácsos előbb eltávozott) a bekebelezésre, illetve váltófedezetre engedélyt ad s Csernák Béla ig. tan. alelnök javaslatára megkeresi az egyházkerületet, hogy a nagykamatu banki tartozás rendezésére az Intézetnek 600.000 Lei olcsóbb kölcsönt adjon. Hogy e kölcsön az Egyh. kerület részéről kilátásba helyeztetett, vagy épen folyósittatott-e, arra vonatkozólag az ügy dosiejában nincs adat.

A tulajdonjog ttsztázására f. évi junius hó 15-én 3 sz. alatti határozattal az Ig. Tanács egy három tagu dr Olasz Béla,

dr Szeghalmi Sándor és Dr. Ujfalussy Sándor ügyvédekből álló szakértő bizottságot küldött ki. Az Ig. Tanács e bizottság véleményes jelentését szept. 14-én tartott ülésében 6 sz. alatti határozatával a Tarnóczi Lajos ig. tanácsos beterjesztett ellenvéleményével szemben elfogadja s a fenttartók mindenikével közli azzal, hogy az adósságnak rájuk eső hányadát haladéktalanul rendezzék. A tulajdonjog tárgyában az Ig. Tanács az általa elfogadott jogi véleményt döntés végett az Egyh. ker. közgyülés elé terjeszti. A szalontai egyházmegyének fenthivatolt határozatával szemben az Ig. Tanács a szakvélemény tulajdonjogi javaslatához ragaszkodik.

A már többször emlitett szakvélemény a tulajdonjogi helyzet tisztázása végett visszatekint az 1890-ik esztendőig. Megtudjuk, hogy a Leánynevelő Intézet alapitásának terve a bihari egyh. megye és nagyváradi egyház köréből indult ki, a tervhez rövidesen csatlakozott a nagyszalontai egyházmegye is. A tiszántuli egyh. kerület kezdettől helyeselte és támogatta az akciót. A kivitelhez szükséges pénz előteremtésére a kerület egész területén gyüjtést inditott. Az adakozásból összesen 19.398 forint 91 krajcár folyt be. Ez összeghez a nagyszalontai egyházmegye és nagyváradi egyház 1000—1000 forinttal, a bihari egyházmegye 1114 frt. 46 krajcárral járult. Mig a három u. n. fenttartó együtt 3114 frt. 46 krajcárt adott, addig a kerület a gyült összegnél 16.284 forint 45 krajcárral szerepel. És ezen kivül az alapitáshoz még külön adott saját pénztárából 10.000 forintot.

Az épülethez szükséges telekrészt, melyre 1907-ben emeltetett az Intézet legrégibb része, a nagyváradi egyház adta ajándékképen. Az ajándékozott terület haszonélvezeti jogát minden időre biztositja, mig az Intézet leánynevelési célokat szolgál s az élvezeti jogot az Egyh. kerület, mint jogi személy részére bekebeleztetni engedi. Ha a Leánynevelő megszünnék, vagy helyiségeit nem erre a célra használná, abban az esetben a használati jog visszaszáll a nagyváradi egyházra, melynek tulajdonjoga épen és sértetlenül megmarad. A telek fentvázolt jogi helyzete, — mely ugy az érdekelt egyházmegyék, mint az egyházkerület jegyzőkönyvében okmányszerüleg megőriztetett, — az ajándékozást közvetlen követő időben telekkönyvileg nem rendeztetett, csak 1904-ben, mikor az első kibővitést határozta el az Internátusi nagybizottság. Az ajándékozási szerződésben a nagyváradi egyház a Nagyváradi Ref. Leánynevelő Inté-

zetnek ajándékozta összesen 491 □-öl ingatlanát, kikötve, hogy az ajándékozás tárgyát képezett ingatlanok csak leánynevelési célokat szolgálhatnak. Amennyiben ez megszünnék, azok az ajándékozó egyházra visszaszállanak s ha e visszaszállás vitássá válnék, a kerület van hivatva határozni.

A tanitónőképző 1905—06-ban történt megnyitása miatt ismét szükségessé vált az épület bővitése. Ez alkalommal a Leánynevelő 88 □-öl telket **vesz** a nagyváradi egyháztól s erre épül fel 1905-re az udvari 2 emeletes épület. (az épitési költségek eredetéről az ügyiratok sem a második, sem a harmadik épitkezésnél nem tesznek említést.)

A tanitónőképző felállitása alkalmával 3.600 koronát biztosit az Igazgató fizetésére a kerület. Egy tanszék fenttartását (összeg kikötése nélkül) vállalja a 3 fenttartó egyházmegye. (Az érmelléki traktus érdekeltsége voltakép csak itt kezdődik.) A gyakortó iskolai tanitó fizetését pedig vállalja a nagyváradi egyház. A tanitónőképző 1924-ig müködik, amikor az ig. tanács több okra visszavezethető elnéptelenedésére tekintettel funkcióját **ideiglenesen** beszünteti.

Az impérium változás óta az Intézet állandóan anyagi zavarokkal küzd. Elmarad az államsegély, a kerületi támogatás, a fenntartó egyházmegyék járuléka és mindenek felett elmaradnak a tanulók. Ujabb, mind sulyosabb teherként jelentkezik a köteles román tárgyak tanittatási költsége. Ezekből s nem csak a fenttartói járulékok elmaradásából keletkezik — mint a nagyváradi presbitérium saját szempontu állásfoglalása hirdeti, — a félmilió Leit meghaladó adósság.

Véleményezők azon az álláspónton vannak, hogy a „Nagyváradi Ref. Leánynevelő Intézet" melynek javára a tulajdonjog 1904-ben feltételesen bekebeleztetett, **külön jogi személy**, amely minthogy mostmár hivatását nem teljesiti, megszünt s ezzel kapcsolatban aktuálissá vált a vagyon felszámolása is, melynél elsősorban lépnek hatályba az 1904 évi április 9-én kelt — az egyházi főhatóságok által is megerősitett — ajándékozási szerződés határozmányai, melyek az ajándékozás tárgyát képező ingatlan visszaháramlására vonatkoznak. Az ingatlanon emelt épületek jogi helyzetének megitélésénél a magánjog szabályai **az** irányadók. Viszont abban a kérdésben, hogy a megszünt jogi személy vagyona kit illet — minthogy létesitéskor erről intézkedés nem történt — a kerület lenne hivatva

dönteni. A fenttartó testületek nem tulajdonosai az intézeti ingatlanoknak, sőt nem is várományosai, az Intézet megszünése részükre nem jelenti az igénylési jog beállását. Ettől függetlenül azonban a nagyváradi egyházat megilleti a visszaháramlási jog.

E részletesen ismertetett szakvéleményt Tarnóczi Lajos ig. tanácsos a bihari egyházmegye esperese kiadta áttanulmányozásra dr Czeglédy Miklós egyházmegyei ügyésznek, akinek terjedelmes jogi ellenvéleménye szintén az iratok közt fekszik.

Sok időt venne igénybe, ha e nagy megalapozottsággal és messze körültekintéssel készitett jogi ellenvéleményt részletesen ismertetném, szabadjon azért csak a konkluziókra s azoknak rövid indokolására hivni fel az egyh. m közgyülés fáradó figyelmét.

Az ellenvélemény első konkluziója, hogy a „Nagyváradi Leánynevelő Intézet" nem külön jogi személy, hanem az Egyházkerületnek, mint kétségtelen közjogi jogi személynek egyik intézménye, tanitószerve. A Nagyváradi Leánynevelő Intézet elnevezés, jogi hatály nélkül.

A keletkezés idejében egyházi testületek és magánosok segitségére siettek az Egyházkerületnek, mint jogi személynek abban a közérdekü tevékenységében, hogy a nagyváradi egyház és a környező egyházmegyék óhajára Nagyváradon Ref. Leánynevelő Intézetet létesitsen. Hogy az Egyházkerület a tulajdonos, jogilag igazolva van a nagyváradi egyháznak az 1896 évi kerületi jegyőkönyv 157 sz. határozatában megőrzött nyilatkozata által, mikor az ajándékozott terület haszonélvezeti jogát, az Egyh. kerület mint jogi személy részére köti le. A Leánynevelő Intézet külön jogalanyiságának keletkezéséről épugy nincs később szó, mint arról, hogy az Egyh. kerület 1896-ban szerzett jogáról valaha lemondott volna.

A kerület tulajdonjoga tényleg is megalapozott. Az adományok 1897-ben kétségkivül a kerületnek bocsáttattak rendelkezésére. A vagyontárgy első része ebből, valamint a saját pénztárából kiutalt 10.000 forintos adományból épittetett. Hogy ki volt a további épittető, okmányokkal nincs tisztázva. Azonban gondolni lehet, hogy sokkal inkább a kerület, mint akár a fenttartó egyházmegyék, akár a nagyváradi egyház. Az pedig vitán felül áll, hogy a kerület az első épittetéskor szerzett tulajdonjogáról soha le nem mondott.

A leánynevelő jogi személyként való beállitása tehát erőltetett. De nemcsak erőltetett, hanem veszedelmes is. Mert ha kétségessé

tehető bárki által az Intézet jogalanyisága és nem konstruálható mert erről lemondunk az Egyházkerület tulajdonjoga, fenyeget, hogy az Intézetet, illetve annak vagyonát az állami hatóságok az 1924 évi jogi személyekről szóló törvény alapján saját kezelésükbe veszik s maguk határozzák meg azt az uj jogalanyt, melynek tulajdoni és birtokjoggal átadják.

Ettől az imminens veszélytől csak ugy szabadulhat meg az Intézet, hogyha minden tényező elismeri és bizonyitja, hogy a tulajdonos jogalany az Egyházkerület, melynek a Leánynevelő csak egyik intézménye. Ennek megfelelő.eg a vitára okot adó téves telekkönyvi bejegyzés is korrigálandó, mihelyt Egyházkerületünk, mint közjogi jogi személy a kormány által elismertetik.

Dr. Czeglédy Miklós e. m. ügyész jogi ellenvéleménye kifejtése után javasolja, hogy célszerü volna, mint azt a nagyváradi presbytérium is célozta, egy közös értekezlet tartása, melyen résztvennének a fenttartók képviselői s melynek főbb tárgyai következők lennének:

„1. Megállapitani pontos adatokból, beszerzett hiteles eredeti okmányokból a fentálló jogi és tényleges anyagi helyzetet a történelmi előzményekkel együtt.

2. Kölcsönös nyilatkozatokkal megállapitani, hogy a fentálló adósság rendezésénél mely testület, minő hozájárulást, mely feltételek alatt vállalna.

3. Kölcsönös és megfelelő, a nagyváradi egyház részéről telekkönyvi bekebelezésre is alkalmas nyilatkozatokkal megállapitani, hogy az intézet tulajdonosa a királyhágómelléki egyházkerület és az Egyh. kerület rendelkezési jogának gyakorlásánál az eddig u. n. fenttartó testületnek minő kivánságai lennének figyelembe veendők.

4. Fentiek értelmében az intézet jövője s az adóságok mikénti rendezése végett az egyházkerülethez teendő közös előterjesztés megtétele.

A bihari egyházmegye közgyülése a nagyváradi presbytérium ohajára s dr. Ceglédy e. m. ügyész fenti konkrét inditványára a maga részéről kiküldötte a közös értekezletre a maga megbizottait s kapcsolatosan elhatározta, hogy megkéri a fenttartó egyházmegyéket s a nagyváradi egyházat, szintén küldjenek ki 3—3 képviselőket, kik a fentiek megtárgyalására főtiszt. Sulyok István püspök Ur elnöklete alatt összeüljenek s az egyházkerülethez közösen ki-

dolgozandó javaslatot terjesszenek. Ugy vélem, a bihari egyházmegye határozata helyeselhető s általunk is követhető.

Előterjesztésem tudomásul vétele mellett — az ügy sürgősségére tekintettel — kérem az e. m. közgyülést, a közös értekezleten való részvételre válassza meg három kiküldöttjét s hatalmazza fel őket az egyházmegye álláspontjának erőteljes képviseletére.

Egyházmegyénk közgyülése a kimeritő jelentést tudomásul veszi. Előadó javaslatát elfogadván, a közeljövőben tartandó közös értekezletre Kassay Béla esperes mellett dr. Hadházy Kálmán világi tanácsbirót és Ardai Aladár e m. főjegyzőt, az ügy előadóját küldi ki. Megbizza kiküldötteit, hogy egyházmegyénk álláspontját erőteljesen képviseljék. Igyekezzenek azon, hogya tulajdonjog vitás kérdése a Királyhágómelléki egyházkerület — mint jogi személy javára tisztáztassék. A kezdeményezéssel és fentartással szerzett jogunkhoz mindaddig ragaszkodjanak, mig a többi fenttartók a kerület javára való tulajdonjogi tisztázás tekintetében kivánságunk szerint állást nem foglaltak. Ha ez megtörtént, a szerzett jogokról való lemondáshoz egyházmegyénk nevében is hozzájárulhatnak. Az adósság likvidálása kérdésében azt az álláspontot képviseljék, hogy a vagyoni kérdés tisztázásával a terhet is vegye át az egyházkerület.

62. szám. Elfogadásra ajánlja a nagybányai egyházmegye azon határozatát, melyben az egyh. megyei közgyülésről indokolatlanul elmaradt lelkészi és világi alkotótagokat esetenként és személyenként 200—200, a szavazatokat nem küldött egyházak lelkészeit esetenként 500 Lei pénzbirsággal rójja meg.

Egyházmegyénk közgyülése a javaslatot elfogadja és határozati erőre emeli azzal, hogy a közgyülésről elmaradottak, illetve a szavazatot nem küldött egyházak lelkészei mulasztásuk okát 30 nap alatt az esperesnek jelenteni tartoznak, amit, ha nem tennének, illetve elfogadható okot nem szolgáltatnának, a megfelelő birságpénznek a közpénztárba való további 30 nap alatti befizetésére elkötelezetnek, esperes felhatalmaztatván arra is, hogy a lelkészi tagok birságát pontatlan fizetés esetén azok államsegélyéből levonassa.

63. szám. Jegyzőkönyvi megörökitésre és tudomásul vételre ajánlom a nagybányai egyházmegye példájára a romániai magyar

ref. egyház bíróságának 7—1925 III. sz. alatt hozott következő végzését:

„Az elsőfoku bíróságok itéletének kihirdetése alkalmával azok a felek, kik az itélet kihirdetésénél jelen vannak, kötelesek nyilatkozni arra nézve, hogy az itéletben megnyugosznak, vagy fellebbeznek: amennyiben fellebbezésüket kifejezetten be nem jelentik, fellebbezési joguktól elesnek.

A kihirdetésnél jelen nem lévő felek a nekik kikézbesitett itélet ellen a kikézbesités napjától számitott 15 nap alatt adhatnak be fellebbezést.

Ha a jelen nem lévő feleknek az itélet kikézbesitése elmulasztatik, az erre vonatkozó kérésükre kikézbesitett itélet átvételétől számitott 15 nap alatt felebbezhetnek, ha pedig az itélet kikézbesitése nélkül nyilt időben fellebbezést adnak be, az szabályszerüen beadott fellebbezésnek tekintendő.

E végzés az egyházkerületek utján az alsófoku bíróságokkal azzal közöltetik, hogy az itélet kihirdetésekor, a tárgyalás vezető elnök utján, minden egyes esetben figyelmeztessék a feleket e végzésben foglalt intézkedés elmulasztásából származó joghátrányra.

Indokolás: Az egyházi bíróságok a határozataik ellen irányuló fellebbezéseknél különbözőképen járnak el, ezért a kérdésnek az E. T. V t. cz. 108 §-án való egyöntetü szabályozása szükséges volt.

Tudomásul szolgál.

64 szám. A várastenesi presbyterium 40—1926 sz. határozatában kimondotta, hogy könnyebb kezelhetés és jobban jövedelmezés szempontjából a „Takarékmagtár“ (állaga 81·25 Lei) „Szegény (160 L.) és „Vasut épitési“ (28·90 L.) alapokat az „Egyházfenttartási“ alapba olvasztja s e határozatának jóváhagyását kéri.

Egyházmegyei közgyülésünk a különösebb célt nem szogáló feltüntetett kis tőkéjü alapoknak az Egyházfenttartási alapba való belovasztásához hozzájárul s a számvevőszéket az alapok megfelelő törzskönyvi átigazitására felhivja.

65. szám. A régebben használatban levő tanügyi jelentéshez szükséges nyomtatványminta több kérdőpontja már idejét multa. Ezért nagyt. Esperes ur ezt a régi mintát Bottyán Pál és Ardai Aladár lelkészeknek tanulmányozás végett, Nagy Zoltán tanügyi előadónak pedig végleges megszövegezés végett kiadta, aki a módo-

sitott jelentést uj szövegezéssel az egyh. megyei közgyülés elé terjeszti és elfogadásra ajánlja.

Közgyülésünk az előadó által megszövegezett tanügyi jelentés nyomtatványmintáját elfogadja és annak a szükséges példányszámban leendő kinyomatását elrendeli.

66 szám. *a.* Számvevőszék javaslatára egyházmegyei közgyülésünk rendben lévőnek találja a kisnyégerfalvai — a b. sonkolyosi pénztári — a b. sonkolyosi épitési és feketetóti magtári számadásokat.

Egyházmegyei közgyülésünk e számadásokat jóváhagyja s a kurátorok részére a felmentvényt megadja. A b sonkolyosi épitési számadást azonban csak azzal a feltétellel hagyja jóvá, ha az ott mutatkozó 4766 lei tulkiadását az 1926 évi gondnoki számadásánál kiadásban tétetik.

—

b. Számvevőszék javaslatára

Egyházmegyénk közgyülése jóváhagyólag tudomásul veszi a tamásdai egyház 1925 évi közpénztári szmadására vonatkozó jelentését

—

c. Számvevőszék jelenti, hogy a m csékei egyház alapitványaira vonatkozó felvilágositó és igazoló jelentés szerint az alapok megvannak és nem kallódtak el.

Közgyülésünk a jelentést tudomásul veszi s utasitja a m. csékei egyház gondnokát az alapok lelkiismeretes őrzésére és kezelésére.

—

d. Számvevőszék javaslatára

Egyházmegyei közgyülésünk rendben levőnek találja és a szokott óvások mellett jóváhagyja a N. szalontai e. megyei internatus 1925—926-ik évi számadását

—

e. Szamvevőszék jelenti, hogy a n. szalontai ref. e. megye tanitói segélyegyletének 1922, 1923, 1924 és 1925 évi számadásai rendben találtattak.

Egyh. megyei közgyülésünk a jelentést jóváhagyólag tudomásul veszi, utasitja azonban a tanitók gyámintézetét arra, hogy vegye fel az érintkezést az e. m. magyarországi részében müködő gyámintézettel, a vagyont osszák meg, s az itt levő tőkéből kezdje meg azonnal a segélyezést.

—

f. Számvevőszék jelentése alapján nem küldte még be az 1924—1925 évi közpénztári számadását a k. jánosfalvai egyház. Javasolja, hogy a számadások beküldésére legkésőbb 1927 év febr. 1-ig haladék adassék.

Egyházmegyei közgyülésünk számvevőszék jelentését tudomásul veszi, s utasitja a k. jánosfalvai egyház gondnokát, hogy az 1924—1925 évi közpénztári számadásokat legkésőbb 1927 febr. 1-ig terjesze be az e. m. számvevőszék elnökéhez.

—

g. Számvevőszéki javaslatra

Egyházmegyei közgyülésünk elhatározta, hogy az egyes egyházak számadásainak lelkiismeretesebb és pontosabb ellenőrizhetése céljából az adófőkönyvek zárótételei és a költségelőirányzatok ezentul ne az espereshez, hanem a számvevőszék elnöke által megnevezett számvevőszéki taghoz küldessenek be.

67 szám. A felvett jegyzőkönyv hitelesitésével egyházmegyénk közgyülése esperes elnöklésével a nagyszalontán lakó e. m. közgyülési alkotó tagokat bizza meg. Több tárgy nem lévén elnök a gyülést bezárja.

Birósági ügyek :

IV—1926 szám.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Nagyszalontán 1926 évi november hó 18-án a nagyszalontai református egyházmegye rendes biróságának üléséről.

Jelen voltak a biróság részéről Szabó Zoltán egyházmegyei gondnok, mint tárgyalást vezető elnök, Kassay Béla esperes, mint társelnök Böszörményi Lajos, Fogarassy Bálint, Balogh Mátyás lelkészi tanácsbirák, dr, Hadházy Kálmán, dr. Miskolczy Jenő. Mészáros Dániel és dr. Sarkady Dániel világi tanácsbirák. Előadó : Fogarassy Bálint. Ügyész : dr. Kapéri Béla. Jegyző : Ardai Aladár.

A felek részéről jelen van Tóth Lajos körösjánosfalvai előkönyörgő tanitó panaszos, és a körösjánosfalvai ref. presbyterium képviseletében Oláh István gondnok, mint panaszolt. Tárgyalás alatt van Tóth Lajos körösjánosfalvai előkönyörgő javadalom csonkitás miatt kártéritési követelése a körösjánosfalvai egyház ellen.

Elnök az ülést megnyitja s a felek megkérdezése után megállapitja, hogy illetékességi kifogás nem emeltetett. Megállapitja, hogy a felek a tárgyalásra szabályszerüen megvoltak idézve, bíróság szabályszerüen alakult meg. Elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását s felhivja előadót az ügy ismertetésére.

Fogarassy Bálint előadó az ügyet részletesen ismerteti, ennek megtörténte után elnök felhivja a feleket, hogy az ügyre vonatkozó előterjesztéseiket tegyék meg.

Oláh István gondnok panaszolja, hogy Tóth Lajos előkönyörgő az egyházon folyton követelőzik, e követelődzésével a hiveket az egyháztól és templomtól teljesen elidegeniti, egyszer földet, másszor pénzt, majd ismét földet kiván fizetésbe. A földet ők nem csonkitották meg, a baj onnan eredt, hogy náluk nem a hold, hanem a köblös kifejezés használatos, amely cirka egy kis holdnak (1200 □ öl) felel meg, igy került tévesen a dijlevélként szereplő esperesi fölhatalmazványba köblös helyett a hold jelzés.

Tóth Lajos elmondja, hogy neki a jánosfalvai atyafiak annak idején 8 hold földet igértek az előkönyörgői tiszt ellátásáért, a hold kifejezés nem véletlenül került hát az esperesi felhatalmazványba, ő sokáig egész 1912-ig abban a tudatban használta földjét, hogy az 8 kath. hold. Ekkor tudta meg, hogy 2 és fél holddal kevesebb. A hivatolt 1912 évi 1 K B. sz. vegzés igazolja, hogy a felettes hatóság a díjlevélcsonkitást megállapitotta, amikor az egyházat visszamenőleg is kárpótlásra, a jövőre nézve pedig a 8 kath. hold teljes kiszolgáltatására kötelezte. A kath. holdakhoz való jogát egyebekben a presbytérium is elismerte, amikor a hiányzó földmennyiségért kárpótlásul 100 aranykoronát állapitott meg 1912-ben. Gondnok vádjait, hogy ő követelődzik s a hiveket a templomtól és egyháztól elriasztja, visszautasitja, ő csak a magáét kéri. Gondnok neheztel reá, mert érthető okból ellene volt az általa létesitett községi korcsmának. Kéri az egyh. m. bíróságot, hogy jogos kivánságának szerezzen érvényt.

A bíróság feleknek ezuttal is a békés kiegyezést ajánlja. Miután a kiegyezésre gondnok magatartása miatt kilátás nincs, elnök a tárgyalást berekeszti s zárt tanácskozás után nyilt ülésben kihirdeti, hogy a bíróság határozata a következő egyhangulag hozott

Végzés.

A nagyszalontai ref. egyházmegye bírósága, mint közigazgatási bíróság a bizonyitás kiegészitésében elrendeli az 1912 évi 1 K. B. számu végzés beszerzését. Ujabb tárgyalási határidőt az elnökség a hiányzó ügyirat beszerzése után tüz ki.

Megokolás. Az 1912 évi 1 K. B. végzés panaszlott ügyben a döntőokmány, mert ebből állapitható meg, hogy előkönyörgőnek a 8 kath. hold földre való igénye jogos e? Hiánya miatt az ügyben döntést hozni nem lehetett.

Felek a bíróság végzésében megnyugosznak.

Kassay Béla	**Ardai Aladár**	**Szabó Zoltán**
lelkészelnök.	jegyzőkönyvvezető.	világi elnök.

V—1926 szám.

Jegyzőkönyv.

Felvétetett Nagyszalontán 1926 November 18-án a nagyszalontai ref. egyházmegye bíróságának, mint időszaki tanácsnak ülésén.

A bíróság megalakul: Elnök Kassay Béla esperes, tagok: Böszörményi Lajos, Balogh Mátyás lelkészi, Dr. Sarkady Dániel, Miskolczy Jenő, Dr. Hadházy Kálmán világi tanácsbirák. Rovács István jegyző, Dr. Kapéri Béla e. m. ügyész.

Elnök bejelenti, hogy tárgyalás alatt van Molnár Márton feketetóti egyházgondnok hivatalból elrendelt fegyelmi ügye.

Elnök felteszi a kérdést, hogy van e valakinek érdekeltségi vagy illetékességi kifogása.

Illetékességi kifogás nem tétetett.

Böszörményi Lajos lelkészi tanácsbiró magát érdekeltnek jelenti be, mert a feketetóti lelkésszel rokonságban áll.

A bíróság zárt ülésben az érdekeltséget nem állapitja meg.

Előadó az ügyet röviden következőkben ismerteti:

Molnár Márton feketetóti egyházgondnok az esperesi rendelet végrehajtását megtagadta, azáltal, hogy a becsatolt vétiv szerint 530—926 sz. esperesi rendeletet kézhez vette s az abban foglaltak még ma sincsenek végrehajtva. Megállapittatott továbbá, hogy nevezett egyházgondnok lépéseket tett a tenkei agronomnál oly irányban, hogy az egyháznak adott 8 kat. hold kántori földet vegye vissza, s ezen ténykedésével az egyház esetleges anyagi károsodását idézi elő.

Az ügyészi vélemény meghaligatása után bíróság visszavonul és zárt ülésben a következő

végzést hozta:

Molnár Márton feketetóti egyházgondnok ellen az E. T. V. t. cz. 34 §. 2, 4. pontjaiba ütköző fegyelmi vétségekért a fegyelmi eljárást megindítja, s a vizsgálat lefolytatását elrendeli.

Molnár Márton feketetóti egyházgondnokot az E. T. V. t. cz. 132 § B. pontja alapján az eljárás befejezéséig állásától felfüggeszti.

Indokolás: Molnár Márton feketetóti egyházgondnok jelentés szerint oly lépéseket tett, hogy az egyházától a kántori agrárföldet vegyék vissza, ami ha bekövetkeznék, az egyházra sulyos anyagi kárt jelentene. Fegyelmi vétsége oly sulyos, hogy felfüggesztése az egyház érdekében feltétlenül szükséges volt.

Kassay Béla	**Rovács István**	**Szabó Zoltán**
lelkesz. elnök.	jegyző.	világi elnök.

Tartalomjegyzék.

	Jegyzette :
41 szám. A gyülekezet éneke. Esperes imádsága és a közgyülés megnyitása.	Ardai Aladár
42 szám. Az egyházak világi képviselőinek igazolása.	„ „
43 szám. Jelentés a meg nem jelent tagokról.	„ „
44 szám. Tárgysorozat megállapitása.	„ „
45 szám. A 10 éves tisztujitás teljes behozatala.	„ „
46 szám. Esperes jelentése az elnökileg elintézett ügyekről.	„ „
47 szám. Ujonnan választott tanitók eskütétele.	„ „
48 szám. Borossebesi küldöttség jelentése.	„ „
49 szám. Jelentés a vadászi kiküldetésről.	„ „
50 szám. Szentleányfalvai küldöttség jelentése.	„ „
51 szám. Szentleányfalvai iskolai sérelem.	„ „
52 szam. Feketetóti küldöttség jelentése.	Rovács István
53 szám. Egyházkerületi határozatok.	Kun Zoltán
54 szám. Iskolai kerületek rendezése.	Nagy Zoltán
55 szám. B. sonkolyosi lelkészválasztás.	Rovács István
56 szám. Tunyogi János fegyelmi itélete.	„ „
57 szám. Borosjenői lelkészválasztás.	„ „
58 szám. Gyoroki tanitói kerteladás.	„ „
59 szám. Lelkészértekezleti javaslatok.	Bokor Sándor
60 szám Közpénztár 1927 évi költségelőirányzata.	Ardai Aladár
61 szám. Nagyváradi tanitóképző ügye.	„ „
62 szám. Javaslatok a társegyházmegyék jegyzőkönyvéből.	„ „
63 szám. Birósági itéletek ellen felebbezés.	„ „
64 szám. Várasfenesi alapok egyesitése.	„ „
65 szám. Dékáni tanügyi jelentő-iv.	Nagy Zoltán
66 szám. Számvevőszék jelentése.	Juhász András
67 szám. Jegyzőkönyv hitelesitő bizottság kiküldése.	Ardai Aladár

Birósági ügyek:

IV. Tóth Lajos k. jánosfalvai tanitó fizetésügye.	Fogarassy Bálint
V. Ifj. Molnár Márton f. tóti gondnok fegyelmi ügye.	Rovács István